gurele măsuri eficiente pot fi măsurile practice, mai exact : percheziționarea sistematică a pasagerilor, închiderea cabinei piloților, staționarea aparatelor departe de aerogări, însoțirea avioanelor de către agenți specializați etc. — constată „Le Monde" (2 aprilie 1969), care mai adaugă : „pentru a merge mai departe așa cum ar dori Organizația Internațională a Aviației Civile (O.C.A.I.), ar trebui ca o anumită normalizare a relațiilor internaționale să permită elaborarea unei convenții prin care toate statele s-ar angaja să reprime cu severitate aceste acțiuni..."

În vederea unui control mai eficace al pasagerilor, în programul de lucru mai sus amintit, la propunerea secretarului general, Jean Népote (care la sesiunea din Teheran a fost reales pentru o perioadă de cinci ani) a fost înscrisă și chestiunea „pașaportului magnetic". Înainte de a răspunde la întrebarea : ce este de fapt pașaportul magnetic ? — să luăm loc pentru o clipă în cabina controlorilor de pașapoarte a aeroportului internațional de la Orly. Funcționarul de poliție compară indicațiile tichetului de „îmbarcare" cu cele cuprinse în pașaport, verifică concordanța foto-pașaport-figura pasagerului, apoi introduce biletul într-o mașină electronică care îl compară cu fișele poliției pentru a controla dacă prezentatorul acestuia figurează sau nu pe lista suspecților, care conține 400 000 de nume. Acest sistem de control durează 15—20 de secunde. Prea mult — spune O.C.A.I., care se teme de supraaglomerarea aeroporturilor. Și nici nu este destul de temeinic — adaugă Interpol. Din această cauză la una din sesiunile O.C.A.I. ținută în Canada la 14—31 mai 1968, delegația Franței a propus un sistem mai modern. Cel al pașaportului magnetic. Este vorba de un dreptunghi din material plastic rigid, avînd pe o parte fotografia în culori a titularului și informațiile de identitate. „Pe verso se găsesc nouă piste magnetice unde sînt înregistrate informațiile complimentare" — după cum precizează „L'Express" (nr. 886/1968). „Controlorul verifică asemănarea dintre fotografie și călător, celelalte verificări fiind în sarcina unui lector magnetic apt să dea un răspuns favorabil sau defavorabil în cîteva fracțiuni de secundă". Acest sistem va permite reducerea timpului de control la 3—4 secunde și va constitui, în primul rînd, o metodă de depistare a criminalilor recidiviști.

Acum cîțiva ani, companiile aeriene au început să înțeleagă că sînt vizate de forme noi ale criminalității, care au adesea un caracter internațional. În consecință, numeroase societăți s-au văzut nevoite să înființeze servicii proprii de securitate. Interpol, sesizat, a organizat un nou colocviu cu tema „fraude internaționale" în aprilie 1968 la sediul său din Saint-Cloud. În urma acestuia, în numărul din februarie 1969 al revistei Organizației a apărut un articol semnat de R. V. F. Turner, șeful serviciului de securitate al companiei B.O.A.C. Despre ce fel de fraude este vorba ? „Rapiditatea — scrie Turner — este una din calitățile esențiale ale aviației comerciale, dar ea poate fi și un handicap în ceea ce privește protecția împotriva fraudelor". Pe măsură ce cresc numărul de pasageri și volumul de mărfuri transportate, crește și numărul biletelor de avion falsificate, pierdute, furate, al cărților de credit furate sau falsificate, al furturilor de mărfuri în tranzit etc. Dar pentru a asigura în mod corect plecarea rapidă și comodă a pasagerilor, nu-i poți întîrzia, deci nemulțumi prin verificări lungi și repetate . Și aici — spune Turner — intervine factorul concurență, ca element de frînare a cooperării între diferitele companii aeriene.

În concluzie, autorul arată că există un anumit paralelism între prevenirea fraudelor de către companiile aeriene și acțiunea de prevenire a Interpolului. El consideră că există o anumită asemănare între activitatea grupului central de prevenire a fraudelor creat de Asociația internațională a transporturilor aeriene (I.A.T.A) și Secretariatul general al Interpolului pe de o parte, și reprezentanții acestui grup, adică serviciile de securitate ale companiilor și B.C.N.-urilor Interpolului pe de altă parte.

CĂRȚI DE CREDIT FĂRĂ ACOPERIRE

Printre fraudele enumerate atrage atenția o noțiune puțin cunoscută : cărțile de credit furate sau falsificate. Ideea — „a acorda credit pentru a crea depuneri de bani" — nu este nouă. Cu toate acestea, ea nu a fost aplicată decît în cazul întreprinderilor. În ultima vreme însă, cam de un deceniu, s-a născut în America sistemul „tichetelor de credit". Credit pentru particulari ! Este vorba, de fapt, de un tichet pe care l-a semnat proprietarul cu o cerneală indelebilă, avînd imprimată proveniența (American Express, Diner's Club, Carte bleue, Kredit-Karte...) și numărul de ordine, tipărit cu un procedeu special. Cartea de credit există în foarte multe variante, dar pe noi, aici, ne interesează în primul rînd cărțile de credit cu circulație internațională. Proprietarul își arată cartea exact așa cum comisarul Maigret își scoate legitimația din buzunar. Comerciantul nu cere nici un fel de acte, doar o semnătură pe factură pe care, apoi, o trimite băncii la care clientul are cont. Din categoria tichetelor exclusive face parte, de pildă, cartea de credit Diner's Club. Vreun milion și jumătate de oameni circulă cu ea în toată lumea, dar nu o pot obține decît cei care au un venit lunar de peste o mie de dolari. Există cărți de credit cu care se pot plăti orice fel de cumpărături sau consumații. Proprietarul unui cartonaș de la Rotschild sau American Express își invită prietenii la o masă într-un restaurant de lux, apoi arată — discret — tichetul și semnează nota de plată pe care o va plăti, ulterior, banca sa. Există cartoane cu care se pot efectua numai anumite operațiuni. De pildă închirieri de automobile, achitarea notei de la hotel sau a biletului de avion ; sau acelea cu care proprietarul se poate aproviziona cu benzină la orice stație din lume. Proprietarul unei asemenea cărți de credit poate fi numai o persoană care are un cont curent, bine garnisit, într-o bancă cu renume. Băncile văd în introducerea acestui nou gen de plată următoarele avantaje : înlocuirea progresivă a cecului și acordarea de credite particularilor a căror onestitate este mai presus de îndoieli. Este vorba, așadar, de un sistem de plăți mai comod decît cel al cecurilor, un sistem care se răspîndește repede. Numai că și în această lume nouă a cărților de credit au apărut escrocii, luînd loc alături de falsificatorii cecurilor și ai scrisorilor de credit.

La un colocviu internațional ținut la sediul central al Interpolului în legătură cu noile forme ale fraudelor internaționale, participanții au ascultat expunerea lui Lipson, directorul serviciului de securitate al American Express Company, despre fraudele vizînd cărțile de credit. Cele mai multe infracțiuni se comit cu tichete furate. În acest caz, demascarea hoțului este îngreunată pentru că agențiile de voiaj, directorii marilor hoteluri și alte instituții se mulțumesc cu prezentarea cărții de credit și nu cer, ca în cazul cecurilor, prezentarea pașaportului. S-au întîmplat cazuri cînd infractorul în complicitate cu un funcționar de la o agenție de bilete să ceară eliberarea unui bilet de avion pe o distanță lungă, deci costisitor, valoarea căruia întrece cu mult plafonul cartonașului de credit — fals sau furat — pe care escrocul l-a prezentat. Mai tîrziu, declarînd că renunță la călătorie, acesta înapoiază biletul și în felul acesta intră în posesia unei sume în numerar. Lipson apreciază că apariția în masă a cărților de credit cere neapărat modificarea legislației respective. Se impune să fie stabilit în ce măsură posesorul este responsabil în cazul pierderii cărții de credit sau dacă aceasta i-a fost furată din neglijență.

Ar fi încă multe de spus despre ceea ce este nou la Interpol. Și ca să ne dăm seama în ce măsură cresc cerințele față de Organizație, să notăm aici numai unele aspecte ale celei de-a doua Conferințe interamericane ținută la Lima în septembrie 1968. Din diferitele expuneri a apărut iar spectrul contrabandei care „prin volumul ei afectează cîteodată grav economia țărilor Americii Latine. Întinderea și permeabilitatea frontierelor terestre, greu controlabile, ușurează introducerea masivă a mărfurilor fie prin indivizi separați, fie prin bande organizate dispunînd de avioane și de terenuri de aterizare". În legătură cu aceasta, Venezuela și Columbia au semnalat un intens trafic clandestin de vite între cele două țări. „Toate aceste țări au lansat un apel presant Interpolului pentru remedierea situației..." — citim în darea de seamă a conferinței de la Lima. Ne punem însă întrebarea în ce măsură poate face față unei situații create de o criminalitate în creștere o organizație care, după cum am putut constata, nu este ajutată în fiecare caz de țările membre. Să luăm doar un fragment din articolul citat al lui R.V.F. Turner : „Să ne gîndim numai la acordurile internaționale cu privire la stupefiante. Se poate spera că criticile la care se vor expune îi vor sili pe unii să respecte aceste acorduri ; dar nu ne putem aștepta ca trezirea să se producă de azi pe mîine, și pînă atunci se poate face mult rău".

Sau problema armelor de foc. Secretarul general a adresat tuturor membrilor Interpolului un chestionar menit să culeagă date privind legislația legată de arme de foc. În expunerea sa despre rezultatul anchetei, Jean Népote a arătat că „sînt puține țările în care comerțul și deținerea armelor de foc să fie în întregime libere. Este cazul Statelor Unite, dar — a adăugat îngăduitor Jean Népote — acolo este în studiu o reformă". Și rezoluția care a încheiat discuția a recomandat iar — pentru a cîta oară ? — „tuturor țărilor afiliate... să adopte o legislație eficace, punînd sub controlul autorităților importul, exportul, comerțul, deținerea armelor de foc și a munițiilor de tipul celor care sînt susceptibile să fie folosite de criminali". Delegatul Statelor Unite a precizat în cuvîntul său că poliția americană este gata să sprijine orice rezoluție cerînd un control mai sever, dar ea se teme ca Congresul să nu fie de altă părere..."

Am înșirat numai cîteva dintre preocupările Interpolului impuse de formele vechi și noi de infracțiune, de caracterul accentuat internațional al delicvenței, a cărei dezvoltare este accelerată de lărgirea posibilităților de călătorie rapidă.

Necesitatea unei schimbări fundamentale

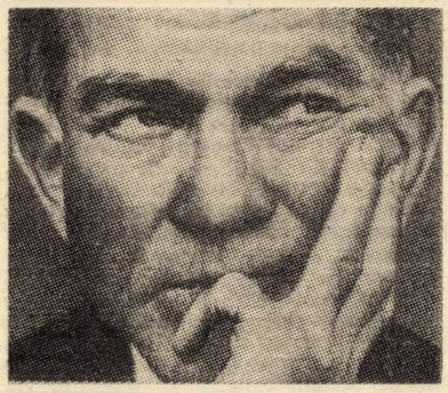

J.W. Fulbright
președintele Comitetului pentru relații externe al Senatului american

Nu știm cînd și cum se va termina războiul din Vietnam, dar este de presupus că într-o bună zi se va termina. Și, ca un om care se trezește dintr-un coșmar, americanii vor putea să privească în jurul lor și să vadă că soarele răsare și apune, că viața a continuat în Statele Unite și în restul lumii, lăsînd pe agenda americană o mulțime de sarcini și de prilejuri neglijate. După încheierea războiului din Vietnam, lumea nu va fi un paradis, dar cel puțin vom fi liberi să ne consacrăm energiile și resursele problemelor noastre reale și importante.

Pentru americani este necesară, în primul rînd, o revenire la principiile fundamentale, de la care ne-am abătut în mod periculos în trista noastră aventură din Vietnam. O politică externă sănătoasă a Statelor Unite trebuie să fie concepută în cadrul a două postulate de bază: imposibilitatea de a despărți politica externă de politica internă și învechirea periculoasă a tradiționalei politici de forță în era nucleară.

Relațiile externe constituie o activitate care folosește resursele națiunii dar nu le înlocuiește. Viața reală a unei națiuni este viața poporului ei ca societate; viața dobîndește sens și națiunea dobîndește bogăție și forță prin activitățile diverse ale indivizilor din societate. Aceste observații pot fi considerate truisme, dar ele scot în evidență o deosebire absolut fundamentală între concepția despre națiune ca fiind în esență o **putere**, — apărînd sau căutînd puterea de dragul puterii, ca și cum această căutare ar fi o lege a vieții și rațiunea majoră de existență a statului — și concepția despre națiune ca fiind în esență o **societate**, organizată nu ca un scop în sine ci ca un instrument sau un mijloc pentru promovarea bunăstării cetățenilor ei.

De nevoie, fiecare națiune acționează atît ca „societate" cît și ca „putere" în politica ei publică, dar în ultimii 25 de ani Statele Unite au început să fie absorbite în mod nesănătos de funcția de „putere", în detrimentul societății americane. Această preocupare se oglindește în raportul de aproape 10 la 1 dintre cheltuielile militare federale după cel de-al doilea război mondial și cheltuielile bugetare curente pentru obiective ca învățămîntul, bunăstarea, sănătatea și construcția de locuințe. Ea se oglindește, de asemenea, în prioritatea acordată politicii externe de toți președinții și Congresele recente, precum și de scriitori și oamenii de știință, și în dezvoltarea unui puternic complex militar-industrial-sindical-universitar orientat spre ducerea războiului și a războiului rece.

*) Articolul senatorului Fulbright a apărut într-unul din ultimele numere ale revistei „Saturday Evening Post".

Se afirmă că nici unul din aceste lucruri nu s-a întîmplat datorită opțiunii noastre și că ne puteam foarte bine permite să facem ceea ce trebuie făcut în țară ducînd, în același timp, război și război rece în străinătate. Răspunsul la ultima afirmație este că, în ciuda creșterii produsului național brut, **nu** facem ceea ce trebuie făcut în țară. Nu reconstruim orașele noastre aflate într-o stare tot mai proastă; nu lichidăm sărăcia; nu construim locuințele și școlile și nu pregătim profesorii de care avem nevoie; nu ne debarasăm de delicvență, de poluarea atmosferei și de urîțenia orașelor și a suburbiilor. Am avea, poate, resurse materiale, dar nu avem resurse politice; acest lucru a fost demonstrat în mod concludent de războiul din Vietnam. Cît despre afirmația că rolul nostru mondial ne-a fost impus, aș aminti că războiul din Vietnam nu ne-a fost impus, nici Playa Giron și nici multe altele.

Realitatea este că dispunem de o anumită opțiune în ce privește amploarea și caracterul angajamentelor noastre externe — într-o măsură mult mai mare decît par să-și dea seama oamenii aflați acum la putere — și am face mai bine să exercităm curînd această opțiune deplasînd accentul de la activitățile externe la activitățile interne. Trebuie să procedăm astfel din două motive: în primul rînd, deoarece națiunea a fost slăbită de secătuirea materială și spirituală provocată de o politică externă supraambițioasă și, în al doilea rînd, deoarece războiul și crizele cronice, dînd naștere unei puteri executive tot mai mari și necontrolate, au devenit un pericol clar și actual pentru democrația americană. Esența însăși a democrației este angajarea politicii publice în slujba obiectivelor sociale; o națiune preocupată de politica de forță de-a lungul unei perioade îndelungate nu poate decît să piardă legătura cu propriile ei obiective democratice, după care va înceta să fie o democrație și va deveni — împotriva propriilor ei dorințe și intenții — o dictatură.

Din aceste motive, recomandarea mea primordială pentru politica externă americană, după Vietnam, este s-o reducem în foarte mare măsură — nu în mod necesar pentru totdeauna și, desigur, nu în asemenea măsură încît să renunțăm cu totul la angajamentele externe, dar în suficientă măsură pentru a avea posibilitatea să refacem resursele noastre secătuite, să reînnoim societatea noastră neglijată și să restabilim democrația noastră periclitată.

Există puține lucruri de care sînt sigur în problemele internaționale, dar de un lucru sînt absolut convins: statele trebuie să schimbe în mod radical modul de a concepe relațiile dintre ele. Se afirmă, o știu foarte bine, că o comunitate internațională reală reprezintă un vis zadarnic. Totuși, a consacra politica noastră externă obiectivului unic de făurire a unei comunități internaționale este nu numai calea realismului, dar și singura cale rațională posibilă.

O comunitate este, în esența ei, o stare de spirit. Kenneth Boulding spunea o dată că pilotul american care a aruncat bomba atomică asupra Hiroșimei ar fi refuzat în mod aproape cert să facă acest lucru dacă i s-ar fi ordonat s-o arunce asupra statului Milwaukee. „Deosebirea — spunea Boulding este deosebirea dintre «noi» și «ei». Oamenii din Milwaukee, deși nu cunoaștem pe nici unul dintre ei, sînt «noi», în timp ce oamenii de la Hiroșima sînt «ei», și marea problemă psihologică este cum anume toată lumea să devină **noi**, cel puțin într-o mică măsură".

Ce mijloace practice trebuie să folosim în vederea realizării acestui obiectiv? Ce lucruri concrete pot face Statele Unite în lume, așa cum este ea, în vederea creării unei comunități internaționale? Este clar că nu putem transforma în scurt timp O.N.U. în comunitatea bazată pe securitate prevăzută în Carta ei și, de asemenea, nu cred că este posibil ca, în viitorul apropiat, Carta să sufere amendamente sau ca organizația mondială să fie modificată pe alte căi într-un mod fundamental. Se pot face, totuși, multe în vederea formării atitudinilor care, la rîndul lor, ar putea deschide calea consolidării fundamentale a O.N.U.

Statele Unite ar putea, de pildă, să se angajeze acum față de un program lărgit de ajutor internațional și asistență tehnică, prin intermediul unor organizații internaționale ca Banca Mondială, Asociația Internațională de Dezvoltare și mai multe bănci regionale internaționale. Educația, ca și caritatea, trebuie să înceapă de acasă și, după părerea mea, Statele Unite ar putea iniția procesul de făurire a încrederii internaționale, dînd un exemplu convingător. Cuvintele elocvente nu ar ajunge; ar fi nevoie de o demonstrație clară a dorinței Americii de a se bizui pe proceduri internaționale de menținere a păcii, sau — ca să ne exprimăm mai limpede — de o renunțare clară din partea Statelor Unite la actuala lor tendință de unilateralitate.

În termeni mai largi, doctrina ar putea fi interpretată astfel: o națiune care dorește reușita proiectelor ei de politică externă trebuie să se abțină de la proiecte imposibile. Tocmai acest lucru l-am uitat noi în Vietnam, unde ne-am autoînșelat de la început, spunîndu-ne că este războiul „lor" pe care pot să-l cîștige sau să-l piardă, pînă în momentul în care au fost pe cale să-l piardă și noi am intrat în foc.

Să ducem ipoteza noastră mai departe: dacă interesele naționale vitale ale Statelor Unite sînt în joc în mod atît de direct încît ar putea fi justificată o acțiune unilaterală și presupunînd că se apreciază că situația este un caz autentic de agresiune internațională împotriva unui guvern competent și popular, Statele Unite trebuie să fie gata să acționeze prin intermediul O.N.U. — dar numai prin intermediul O.N.U. Pe ce căi putem acționa astfel — prin intermediul Consiliului de Securitate sau al Adunării Generale, și cu ce fel de forță internațională — permanentă sau ad-hoc, cu sau fără participarea marilor puteri, sînt probleme pe care ar trebui să le studieze oamenii de stat și experții organizației internaționale. Ceea ce trebuie subliniat aici este că Statele Unite pot și trebuie să încurajeze menținerea păcii internaționale, dovedindu-și propria lor voință de a acționa în acest fel — și nu în altul. Prin intervențiile lor în Vietnam, Republica Dominicană și în alte părți, Statele Unite și-au atras numele de „jandarm internațional". Numai atunci cînd ne vom vindeca de unilateralism cronic și vom dovedi acest lucru prin fapte — sau, dacă vreți, prin lipsă de fapte — putem spera să scăpăm de un rol îndoielnic și periculos.

Nu am spus nimic despre asemenea măsuri promițătoare pentru ușurarea încordărilor — și pentru crearea de atitudini comunitare — ca Tratatul de neproliferare nucleară, perspectiva tratativelor pentru limitarea desfășurării sistemelor de rachete și construirea de punți comerciale și culturale între Est și Vest, dar asta numai deoarece aceste proiecte excelente și promițătoare sînt în curs sau în discuție.

În ansamblu, există multe sfere în care, pentru moment, cea mai bună politică externă ar fi, probabil, o politică de renunțare la unele acțiuni.

În ce privește China, de pildă, putem și trebuie să înlăturăm interdicțiile existente asupra călătoriilor, să înlăturăm embargoul asupra comerțului cu mărfuri nestrategice, să renunțăm la opoziția noastră față de admiterea Chinei în O.N.U. și să propunem stabilirea de relații diplomatice la orice nivel dorit de chinezi.

În relațiile noastre internaționale, necesitatea unei căi de acțiune nu constituie o garanție a posibilității de a o înfăptui. Dar nici dificultatea unei schimbări fundamentale nu dovedește că o asemenea schimbare nu este necesară. Poate că sîntem pur și simplu incapabili să facem lucrul de care avem cea mai mare nevoie și, în acest caz, fie că vom ajunge într-un impas, fie că vom înainta împotmolindu-ne. În ce mă privește, însă, nu pot reuși să cred că Statele Unite, ca și specia umană în ansamblu, sînt incapabile să acționeze rațional pentru a asigura propria lor supraviețuire.

The New York Times

PRIORITĂȚILE ADMINISTRAȚIEI NIXON

ÎN PRIMELE trei luni de la instalarea sa, președintele Nixon nu a făcut nimic de natură să surprindă și prea puțin de natură să provoace controverse. El s-a bucurat de acel fel de popularitate care exprimă mai curînd o speranță binevoitoare decît o încredere profundă, adică de popularitatea de care se bucură toți noii președinți. S-a străduit să creeze impresia de demnitate, de preocupare calmă și de activitate ordonată și, după cît se pare, a reușit bine în aceste eforturi, lucru admis de o mare majoritate a alegătorilor. Eficacitatea remarcabilă de care a dat dovadă în conferințele de presă a contribuit la acest succes în rîndurile opiniei publice.

Președintele afirmă că în ultimele trei luni întrevede progrese „semnificative" spre pace în Vietnam, dar, întrucît luptele continuă în același ritm, este o apreciere pe care publicul trebuie să o accepte fără dovezi. Pînă acum, majoritatea criticilor acestui război, din Congres și din întreaga țară, s-au arătat dispuși să acorde președintelui timpul necesar pentru ca să se poată ocupa de această problemă complicată.

Hotărîrea cea mai controversată din aceste prime luni de la instalarea lui Nixon a fost insistența lui de a pune în aplicare o versiune revizuită a unui sistem de rachete antibalistice. Mai îngrijorătoare, dar mai puțin observată, a fost hotărîrea sa de a spori cheltuielile privitoare la MIRV (vehiculele de reintrare cu ținte independente, multiple). Afară de cazul în care Statele Unite și Uniunea Sovietică vor putea ajunge la un acord de control al armamentelor, înainte de a merge mai departe în domeniul acestor focoase multiple, cursa armamentelor strategice va intra într-o nouă rundă, mai costisitoare și mai înfricoșătoare. Dacă privim lucrurile în perspectiva următorilor cinci sau zece ani, este posibil ca aceste hotărîri privitoare la arme să lase în umbră importanța a ceea ce s-ar realiza în domeniul negocierilor privitoare la Vietnam.

În domeniul problemelor interne, subordonații președintelui Nixon au provocat o stare de neliniște prin atitudinea lor ezitantă în ce privește aplicarea legilor și procedurilor drepturilor civile. În lipsa oricăror idei pozitive despre ceea ce s-ar cuveni să se realizeze pentru tinerii lipsiți de slujbe, masivele reduceri aplicate de Administrație în ceea ce privește programul „Job Corps" au provocat îndoieli cu privire la intențiile sale de a lupta împotriva sărăciei.

Deși a prezentat un program intern în zece puncte, Nixon de-abia a început să precizeze amănuntele. Dar revizuirea bugetului pe anul fiscal 1970 face ca prioritățile interne să apară în mod mai clar. Stăvilirea inflației se află pe primul plan. Întrucît ministerul justiției a fost singurul departament care a obținut o sporire netă a fondurilor, se poate afirma că un efort sporit împotriva crimei organizate pare să reprezinte a doua prioritate principală. În al treilea rînd, se pune accentul pe combaterea sărăciei, în măsura în care aceasta afectează următoarea generație, cea a copiilor pînă la vîrsta de 5 ani.

În sine, toate aceste preocupări sînt deosebit de meritorii, dar atitudinea binevoitoare față de bugetul umflat al Pentagonului sugerează că președintele Nixon nu este dispus să tulbure statu quo-ul. S-ar putea să facă unele modificări neînsemnate și să încerce să obțină o mai bună administrare, dar asta este tot. Costul războiului din Vietnam continuă să fie o scuză pentru a nu se face nimic în plus pe frontul intern, dar, în același timp, miliarde de dolari din fondurile federale sînt folosite inutil în scopuri militare și pentru programe care nu prezintă urgență, cum ar fi subvențiile agricole și super-autostrăzile.

În plus, Administrația nu recunoaște că sarcinile ei cele mai imperioase se află aici, în țară. Problemele reale ale societății noastre sînt Harlemul, tineretul nemulțumit, cocioabele din Mississippi amenințate de înfometare, proasta situație financiară a orașelor, agitația din cartierele insalubre. Este foarte posibil ca tonul său mai liniștit, stilul său mai calm și modul său mai ordonat de a acționa să-i permită președintelui Nixon să obțină un răgaz atît în țară cît și în domeniul problemelor externe, dar istoria agitată din ultima perioadă nu oferă o bază de optimism.

Poliția intervenind la Universitatea americană Harvard pentru a împrăștia o demonstrație a studenților care protestează împotriva războiului din Vietnam

L'EXPRESS

PARIS

MONEDELE VEST-EUROPENE, INFLAȚIA ȘI DOLARUL

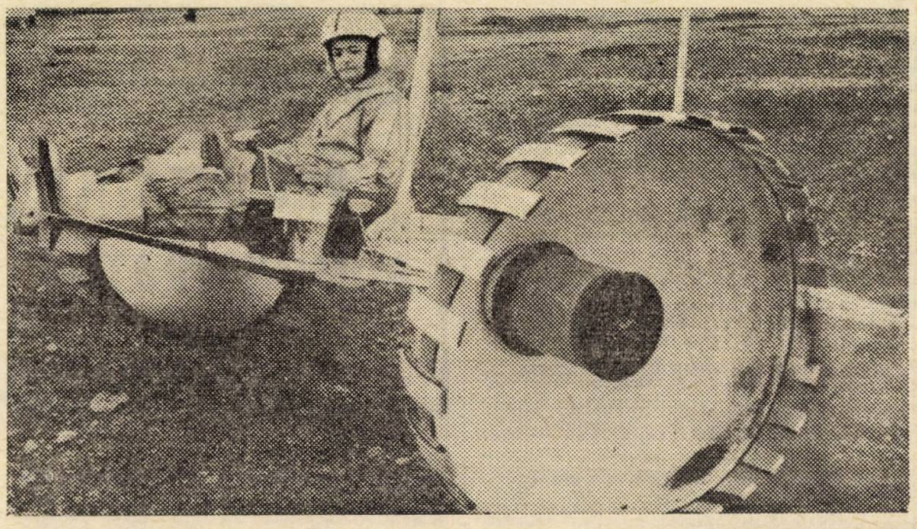

La Salonul aeronautic de la Paris a fost expus acest vehicul ciudat, conceput de un inginer american pentru viitoarea circulație pe suprafața Lunii. Vehiculul, prevăzut cu tracțiune electrică, are roți elastice, adaptate solului lunar

DATORITĂ profesiei, financiarii sînt niște cenzori rigizi. În mod necruțător, ei fac recensămîntul tuturor viciilor conjuncturii. Pînă acum, în Franța, aceasta era clară : dinamică în interior, cu tendințe inflaționiste ; amenințată cu frînarea în exterior, mai ales în S.U.A., unde președintele Nixon s-a angajat într-un program sever de luptă contra inflației. Azi, oamenii de finanțe, deși se păzesc să jignească pe cineva, acuză totuși guvernul că a complicat lucrurile, deoarece referendumul aduce cu sine un element de incertitudine suplimentar și care lor le pare cu totul inutil.

Banilor nu le place riscul. Insistența generalului de Gaulle asupra temei participării personale la conducerea întreprinderilor displace financiarilor.

Teama de devalorizare, teamă pe care inflația nu face decît s-o agraveze, îi determină pe financiari să investească în titluri. Bursa era un refugiu pentru capital — și este încă, dar cu unele ezitări. Incetinirea impusă afacerilor de referendum îi determină pe oamenii de finanțe să reflecteze. Ei sînt mai sensibili decît oricînd la amenințările care apasă asupra conjuncturii occidentale și se întreabă dacă Franța, pentru a-și salva moneda, nu va fi obligată să se alinieze măsurilor de austeritate luate de alte țări cu care este economicește legată ; de a suporta, prin urmare, alături de ele, riscul unei recesiuni.

Fapt este că poziția francului rămîne precară. În primul rînd, datorită ieșirilor de devize. Ceea ce atrage în mod deosebit atenția aci este faptul că scăderea rezervelor publice de aur și devize a fost chiar mai importantă în timpul primului trimestru 1969 decît în ultimele trei luni ale anului precedent : 1056 milioane franci pierderi, în loc de 860 de milioane. Și, totuși, noiembrie 1968 fusese luna panicii și a goanei după mărci vest-germane ! Apoi, rezultatele trimestriale ale balanței comerciale. Coeficientul de acoperire a importurilor prin exporturi nu numai că nu s-a ameliorat, dar s-a deteriorat. Agravarea deficitului este desigur minimă : 0,6 la sută. Dar nu este mai puțin semnificativă, în măsura în care cumpărăturile franceze în străinătate, după o creștere foarte puternică în cursul ultimelor luni, au început acum să scadă (minus 1 la sută în martie față de februarie). Adevărul este că exporturile franceze coboară din februarie cu 1,7 la sută pe lună. Și aceasta, după ce ieșirile de devize au creat pe mai multe piețe străine, de pildă în Elveția, un fel de franc comercial devalorizat. Situație periculoasă, dar tonică pentru vînzările noastre. Cîte un importator de produse franceze nu se sfiește să arate că, procurîndu-și franci pe această piață paralelă, plătește de fapt 90 de franci un articol facturat la 100.

Se înțelege însă, că guvernul nu așteaptă salvarea de la această devalorizare clandestină. El continuă să-și plaseze speranțele într-o scădere a cererii interne, care ar frîna importurile și ar putea elibera pentru export o parte mai importantă a producției naționale. Dar aici, guvernul se lovește de un fenomen nou, care este, probabil, rezultatul major al ultimilor ani : acela că, chiar cu riscul de a-și consuma economiile, cumpărătorul într-o societate de consum refuză să-și reducă nivelul de viață, atîta timp cît nu este încolțit de o recesiune.

Față de această rezistență la inflație, autoritățile de la Washington se văd obligate să întrebuințeze la maximum mijloacele monetare, adică să continue escaladarea dobînzilor. Or, Europa occidentală nu e nici ea cruțată de politica americană a aurului scump. De altfel, vasele comunică între ele prin piața eurodolarului : bancherii americani scot din capitalurile vest-europene pentru a-și alimenta propria trezorerie, ridicînd, astfel, nivelul dobînzilor și pe vechiul continent.

Guvernatorii băncilor centrale occidentale au examinat problema în cursul reuniunii lor anuale de la Basel, fără s-o rezolve. Americanii nu vor să-și restrîngă împrumuturile în eurodolari care constituie pentru ei o prețioasă supapă de siguranță, după expresia președintelui Băncii federale de rezerve, William McChesney Martin. Iar guvernatorul Băncii federale germane, Karl Blessing, a declarat filozofic : „Trebuie să învățăm să trăim cu dobînzi ridicate. Este prețul pe care trebuie să-l plătim pentru ca să oprim inflația americană..."

Pentru Franța, e un preț ridicat. Chiar dacă dobînzile nu se repercutează imediat asupra costului producției, șefii de întreprinderi se cred obligați să-și sporească eforturile pentru constituirea de rezerve financiare. Dar, mai ales, puncția pe care americanii o operează asupra capitalurilor vest-europene provoacă reacții de apărare de partea aceasta a Atlanticului. După italieni, belgienii au instituit și ei un fel de control al schimburilor. Ei se alătură, astfel, francezilor și englezilor pe lista statelor occidentale care au fost constrînse să-și apere moneda.

Jean-Jacques FAUS

Carta de Venezuela

CARACAS

PREOCUPĂRI ECONOMICE

ÎNTR-UN DISCURS ținut recent în fața a peste o mie de oameni de afaceri din Venezuela, președintele Rafael Caldera s-a referit la știrea difuzată la Casa Albă, potrivit căreia președintele Nixon însuși se va ocupa de politica petrolieră a S.U.A. „Cred — a afirmat Caldera — că dacă guvernul S.U.A. ar fi intenționat să ducă o politică ostilă necesităților comerțului nostru exterior, ar fi fost dificil pentru președintele nord-american să se ocupe direct și personal de aplicarea unei asemenea politici și ar fi preferat să o lase la latitudinea organelor Administrației".

Președintele venezuelan consideră că este necesar ca S.U.A. să vină cu propuneri concrete, pentru a se putea trece apoi la analiza cererilor Venezuelei, a necesităților acesteia și a unui tratament egal cu al altor furnizori pentru piața nord-americană. „Accesul pe piața S.U.A. este un lucru indispensabil pentru dezvoltarea noastră. De aceea, este necesar să se ducă o politică de

consultare cu guvernul Venezuelei asupra oricărei modificări care ar fi adoptată în acest sens". Rafael Caldera a afirmat că va continua politica petrolieră pe baza contractelor de serviciu (introduse prin „legea hidrocarburilor" din 1967, în locul concesiunilor — n.n.), dar, în acelaşi timp, va realiza „marea consultare naţională", promisă în timpul campaniei electorale, pentru a găsi calea cea mai bună de urmat în acest domeniu. Într-un document adresat preşedintelui Rafael Caldera, conducerea asociaţiei „Pro-Venezuela" a relevat tocmai necesitatea aplicării unei politici naţionale în domeniul petrolului, capabilă să depăşească deficienţele actuale din acest important sector economic. Pentru orientarea de viitor a politicii petroliere, asociaţia propune : întărirea şi dezvoltarea Corporaţiei Venezuelane a Petrolului, pentru ca aceasta să poată asigura operaţiile de explorare, exploatare, rafinare şi comercializare a petrolului la un nivel corespunzător intereselor naţionale ; apărarea preţurilor petrolului pe pieţele externe, în special pe piaţa S.U.A. ; întărirea şi dezvoltarea întreprinderilor petrochimice, prin utilizarea cît mai raţională a petrolului ; analiza sarcinilor ce revin activităţii naţionale după expirarea actualelor concesiuni ale terenurilor petroliere, în 1983 ; continuarea prospecţiunilor de noi zăcăminte petroliere ; activizarea procesului de naţionalizare a industriei petroliere prin încorporarea de capital şi personal venezuelan şi, în sfîrşit, investirea optimă a veniturilor provenite din petrol, înţelegînd prin aceasta dirijarea lor spre creşterea nivelului de trai şi spre dezvoltarea susţinută a ţării, care să permită cucerirea şi consolidarea independenţei sale economice.

Preşedintele Caldera s-a oprit în discursul său şi asupra dezvoltării comerţului exterior venezuelan, relevînd necesitatea diversificării exporturilor prin valorificarea marilor posibilităţi ce le oferă industria minieră şi agricultura Venezuelei, „cale unică de a ne elibera de regimul monoproducţiei sau, cel puţin, al monoexportului".

Caldera a reafirmat că „una dintre sarcinile economice imediate ale noului guvern este dezvoltarea armonioasă a diferitelor regiuni ale ţării. Înţeleg dezvoltarea ca o utilizare maximă a resurselor noastre umane, naturale şi financiare. Pentru aceasta sînt necesare zonificarea economică a ţării şi crearea de organe competente de dezvoltare regională, coordonate de un Consiliu Naţional, pentru a se putea stabili planuri comune de dezvoltare".

Rezervoare de petrol pe malul lacului Maracaibo (Venezuela)

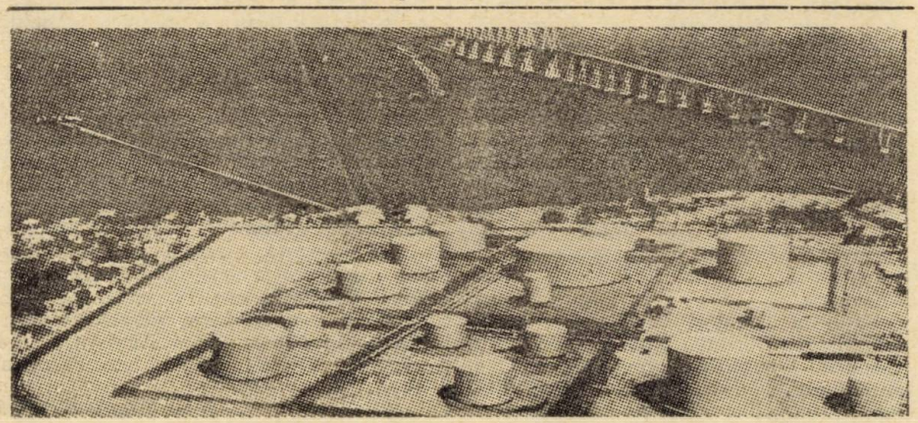

Le Monde diplomatique

PARIS

ÎN PANAMA DIFICULTĂŢILE SE MULTIPLICĂ

ACUM ŞASE LUNI, coloneii din Garda naţională l-au înlăturat de la conducere pe Arnulfo Arias, care, fiind învingător în ultimele alegeri prezidenţiale, deţinea funcţia de preşedinte al micii Republici Panama. Partizanii lui Arias au fost anihilaţi de înlăturarea liderului lor din fruntea statului, în timp ce adversarii săi sperau într-un compromis cu noii deţinători ai puterii. Dar, foarte repede, şefii Gărzii naţionale au dat de înţeles că nu intenţionează să se reîntoarcă prea curînd în cazărmile lor.

De la proclamarea stării de asediu şi suspendarea garanţiilor constituţionale, coloneii au multiplicat măsurile excepţionale. Adunarea Naţională a fost dizolvată, activităţile partidelor politice au fost suspendate, iar dreptului de întrunire i s-au adus severe restricţii. Printre cele cîteva sute de persoane arestate de la 12 octombrie pînă azi, se numără nu numai partizani ai lui Arias, ci şi militanţi ai altor partide politice. În plus, numeroase persoane — în special conducători politici — au fost constrînse să ia drumul exilului. La sfîrşitul anului trecut, universitatea a fost închisă pe o durată nedeterminată, sub pretextul că s-ar fi descoperit arme în interiorul ei. Junta a însărcinat un „consiliu de înţelepţi" să pregătească o reformă universitară. Pînă atunci, militari înarmaţi interzic accesul în facultăţi. Cenzura a fost instaurată atît în privinţa presei scrise cît şi a celei vorbite. Cinci ziarişti, printre care şi preşedintele sindicatului naţional, Victor Raul Vás-

reflector

BOALA LUI HITLER

Între 1942 şi 1945, Hitler prezenta în mod evident simptomele unei tot mai profunde prăbuşiri nervoase. Mărturiile în acest sens sînt frecvente în amintirile diferitelor personalităţi apropiate „führerului". Astfel, în primăvara anului 1943, generalul Guderian nota în jurnalul personal următoarea descriere a stării fizice a lui Hitler : „Mîna stîngă era agitată de un tremur continuu, corpul curbat, privirea fixă, ochii injectaţi de sînge. Petele roşii de pe pomeţii obrajilor îi dau tot timpul un aspect febril". După atentatul din 20 iulie 1944, „nu numai mîna, ci toată jumătatea stîngă a corpului îi era cuprinsă de un tremur continuu", nota Guderian. Despre perioada ultimă (martie — aprilie 1945), cînd profesorul Schramm din Göttingen îl vizitase pe Hitler în bunker, au rămas următoarele mărturii : „Pierduse cu totul sensul echilibrului. Pentru a trece din apartamentul său în sala de conferinţe a bunkerului (circa 20 de metri), trebuia să fie susţinut de doi aghiotanţi...".

Avînd în vedere aceste mărturii, ca şi multe altele asemănătoare, se poate vorbi oare despre o stare de nebunie a lui Hitler în ultimii săi trei ani de viaţă ? La această întrebare caută răspuns, pe baza unei temeinice documentări, într-un volum recent apărut, dr-ul Hans Dietrich Röhrs din Ministerul Sănătăţii al R. F. a Germaniei. Cartea dr-ului Röhrs a suscitat o ripostă vehementă din partea văduvei medicului personal al lui Hitler, dr. Theodor Morell, pe care Röhrs îl învinuieşte de a fi contribuit, prin terapia aplicată, la agravarea stării lui Hitler, atins de morbul lui Parkinson. Boala fusese diagnosticată la începutul lui 1943 de două dintre marile personalităţi de atunci ale medicinei germane : Brandt şi Hasselbach. Pacientul însă nu avea să ia cunoştinţă de acest diagnostic : cei doi profesori au fost de îndată îndepărtaţi de la „curtea" nazistă deoarece criticaseră metodele folosite de Morell. Acesta din urmă se bucura de încrederea nemăsurată a lui Hitler. Nu însă, după mărturia lui H. D. Röhrs, şi de aceea a cercurior medicale ale vremii. Fapt este — remarcă dr. Röhrs — că, speriat de diagnosticul celor doi profesori, Morell va aplica între 1943—45 pacientului său, pe de o parte din lipsă de capacitate, pe de alta, pentru a acoperi efectele total greşitei cure iniţiale pe care o prescrisese, un tratament de „triplă otrăvire". „Triplă otrăvire", spune Röhrs, pentru că terapia întrebuinţată de Morell va cuprinde doze constante de belladona şi stricnină (Hitler ar fi consumat în fiecare zi aproape a treia parte din doza mortală de stricnină), injecţii zilnice cu glucoză — care aveau un efect excitant dar de scurtă durată — şi anumite „tablete miraculoase" care, la analiză, s-au dovedit a fi un amestec de cofeină şi fenilmetilaminopropan — un excitant sintetic, prohibit în iulie 1943, pentru că favoriza „modificări patologice ale personalităţii".

(După **L'Europeo**)

quez, au fost arestați, în timp ce alți zece s-au refugiat în străinătate. Coloneii n-au ezitat să ia măsuri și împotriva unei anumite grupări cu vederi înaintate din cadrul bisericii ; folosindu-se de venirea la putere, ei l-au închis pe preotul Perez Herrera, discipol al lui Camillo Torres, cunoscut pentru ideile sale avansate.

În umbra juntei militare, în perioada care a trecut de la lovitura de stat doi ofițeri s-au afirmat ca veritabili oameni forte ai țării : colonelul Omar Torrijos și colonelul Boris Martinez, comandantul și, respectiv, șeful statului major al Gărzii naționale. Divergențele n-au întîrziat însă să se facă simțite între cei doi bărbați de temperamente opuse. În tinerețe, colonelul Martinez, de origine modestă, neputînd să-și continue studiile din lipsă de mijloace materiale, s-a decis să-și facă o carieră în cadrul Gărzii naționale. Astăzi B. Martinez e considerat partizan al reformelor sociale. Cei mai înverșunați adversari ai săi aparțin cercurilor oligarhiei locale. Fără îndoială că această dușmănie constituie baza hotărîrii afișate de colonelul Martinez : aceea de a lupta contra corupției, care a luat, de altfel, proporții îngrijorătoare în decursul ultimilor ani în Panama. Cît despre colonelul Torrijos, el duce o politică mai suplă decît colegul său din Garda națională. Pus în repetate rînduri în minoritate de partizanii colonelului Martinez, el a reușit totuși să se impună și să-l îndepărteze pe acesta din urmă, care, la sfîrșitul lunii februarie, a fost numit reprezentant al Republicii Panama în consiliul interamerican al apărării de la Washington.

Oare îndepărtarea colonelului Martinez anunță o schimbare în orientarea politicii juntei panameze ? Încă de la începutul acestui an, noii conducători au văzut cum dificultățile întîmpinate de ei se multiplică. Ziua de 9 ianuarie — proclamată zi de doliu național în Panama pentru comemorarea manifestațiilor antiamericane din 1964 soldate cu 20 de morți — a fost socotită drept momentul oportun de către cinci membri civili ai juntei pentru a-și prezenta demisia. Ei și-au motivat gestul reproșînd regimului că s-ar îndrepta din ce în ce mai mult spre o dictatură militară. Pe de altă parte, situația s-a deteriorat lent în provincia Chiriqui, la frontiera costaricană, unde partizanii armați ai lui Arias hărțuiesc forțele de ordine. La Ciudad de Panama, autoritățile se străduiesc să treacă sub tăcere activitatea adversarilor lor. Nici o informație despre ciocnirile dintre Garda națională și partizani nu pătrunde în presa locală. Dar, după știrile culese la San José (Costa Rica), mai mult de o sută de rebeli ar duce lupta armată contra juntei militare din Panama. Spre jumătatea lunii ianuarie, în cursul unei ambuscade produse de partizani, Garda națională ar fi avut 21 de morți. De atunci, partizanii lui Arnulfo Arias ar fi atacat în nenumărate rînduri posturile militare. Autoritățile costaricane au întărit măsurile de securitate la frontieră, pentru a evita infiltrațiile pe teritoriul lor. Costa Rica n-a recunoscut încă junta panameză și agitația înregistrată în provincia Chiriqui a provocat o oarecare tensiune între cele două țări. La rîndul lor, adepții lui Arias nu-și ascund hotărîrea de a continua să depună eforturi în direcția răsturnării regimului militar instaurat în Panama.

Chiar și în capitală atmosfera este cea de îngrijorare. „Ce să mai vorbim — ne-a declarat un confrate — cei cinci mii de oameni ai Gărzii naționale dețin, împreună cu americanii care controlează Canalul, puterea în această țară".

Încă de la venirea lor la putere, șefii Gărzii naționale și-au manifestat intenția de a organiza alegeri în 1970. Dar, pînă în prezent ei n-au furnizat vreo știre mai amplă asupra unei eventuale reîntoarceri la un guvern civil. Semnificativ e și faptul că, în timp ce la început ea se vroia „provizorie", azi junta se intitulează „revoluționară".

Evoluția situației în Panama depinde și de atitudinea Statelor Unite. În cercurile panameze se crede că Washingtonul, care mizase la sfîrșitul campaniei electorale pe Arias, ar fi fost surprins de acțiunea coloneilor. Chiar dacă, în cele din urmă, guvernul american a recunoscut junta, el a preferat totuși să-și suspende ajutorul economic. Dorința cea mai puternică a S.U.A. pare să fie instaurarea unui guvern forte cu care ele să poată semna revizuirea tratatului privitor la viitorul Canalului. Ele au condiționat deja acordarea ajutorului economic de înlocuirea actualului guvern printr-o juntă civilă, însărcinată cu organizarea noilor alegeri. După plecarea colonelului Martinez, colonelul Torrijos pregătește oare o reîntoarcere la legalitatea civilă ? Punerea în libertate, luna trecută, a numeroși deținuți politici ar putea fi considerată ca un prim semn de destindere. În aceste condiții, în ciuda divergențelor apărute în interiorul său, Garda națională rămîne încă arbitrul situației politice din Panama.

Jean-Claude BUHRER

MAO TZE-DUN

președinte al C.C. al P.C. Chinez

În ultima ședință plenară a celui de-al IX-lea Congres Național al Partidului Comunist Chinez — care și-a desfășurat lucrările între 1 și 24 aprilie — a fost ales Comitetul Central ; tovarășul Mao Tze-dun a fost reales președinte al C.C. al P.C. Chinez.

Tovarășul Mao Tze-dun s-a născut în anul 1893, într-o familie de țărani din satul Șao-șan, județul Seantan, provincia Hunan. A luat parte activă, din tinerețe, la mișcarea revoluționară. În anul 1918 a condus acțiunile revoluționare ale tineretului și muncitorilor din orașul Hunan, iar în anul 1920 a organizat și condus o asociație pentru studierea marxismului, precum și Uniunea Socialistă a Tineretului.

Președintele Mao Tze-dun este unul dintre întemeietorii Partidului Comunist Chinez, participînd la primul Congres, de constituire, al acestuia, care a avut loc în anul 1921. După Congres, a îndeplinit funcția de secretar al Comitetului din Hunan al P.C. Chinez (între anii 1921 și 1923) și de președinte al Federației Sindicatelor din Hunan (1922).

La Congresul al III-lea al P.C. Chinez, desfășurat în anul 1923, a fost ales membru al Comitetului Central, fiind apoi numit șef al secției organizatorice a C.C. al P.C. Chinez. În timpul războiului civil revoluționar, din anii 1924—1927, tovarășul Mao Tze-dun a condus mișcarea țărănească din provincia Hunan.

În anii 1925—1926 a organizat la Guanciou (Canton) cursurile pentru studierea mișcării țărănești. În aceeași perioadă a lucrat ca redactor-șef la revista „Cenci Cionbao" („Săptămînalul Politic"). În anul 1926, tovarășul Mao Tze-dun a fost ales președinte al Comisiei C.C. al P.C. Chinez în problema mișcării țărănești, iar în anul 1927 a devenit președinte al Uniunii țărănești din întreaga Chină. În anul 1927 a condus răscoala „Recoltei de toamnă" a țăranilor și muncitorilor din provinciile Tzeansi și Hunan. A fost unul dintre organizatorii bazei revoluționare cu centrul la Tzinganșan și al Armatei roșii muncitorești-țărănești chineze. În anul 1930, tovarășul Mao Tze-dun a devenit primcomisar politic al Armatei roșii chineze iar în anul 1931 a fost ales președinte al Comitetului Executiv al guvernului central democratic muncitoresc-țărănesc al Chinei. A condus „Marșul cel lung al Armatei roșii chineze" din sudul spre nord-vestul țării, din anii 1934—1935.

În anul 1933 tovarășul Mao Tze-dun a fost ales membru al Biroului Politic al Comitetului Central al P.C. Chinez, iar între anii 1935—1943 a îndeplinit funcția de secretar al C.C. al P.C. Chinez. În anul 1943, tovarășul Mao Tze-dun a fost ales președinte al Biroului Politic al P. C. Chinez. În frunte cu Mao Tze-dun, Partidul Comunist Chinez a condus lupta de eliberare națională a poporului chinez împotriva forțelor reacțiunii interne și internaționale.

După proclamarea Republicii Populare Chineze, la 1 octombrie 1949, tovarășul Mao Tze-dun a fost ales președinte al Guvernului Popular Central și președinte al Consiliului Militar Popular Revoluționar, funcții pe care le-a îndeplinit pînă în 1954. Apoi, pînă în anul 1959, a fost președinte al Republicii Populare Chineze. Din anul 1943, tovarășul Mao Tze-dun îndeplinește, neîntrerupt, funcția de președinte al Partidului Comunist Chinez.

C. V.

poșta redacției

LEM-1

Vasile Bîrlădeanu, Orașul Gh. Gheorghiu-Dej. „Apollo-9" a trebuit să abandoneze în spațiu modulul lunar LEM—1, deoarece acesta nu era construit în vederea străbaterii straturilor atmosferice dense, în mare viteză. Spre deosebire de cabina în care se aflau astronauții, modulul lunar nu avea nici scut termic, nici alte modalități izolatoare, care să-l apere de temperatura de 2—3000 de grade centigrade la care ar fi ajuns construcția lui de aluminiu în timpul frecării cu aerul. Modulul LEM—1 era destinat, în orice caz, pieirii. Neputîndu-l recupera, administrația NASA a preferat să-l arunce pe o orbită cu apogeul la 3 000 de kilometri, de unde va pierde înălțimea, treptat, în cîteva luni. El își va termina cariera tot în combustia necruțătoare, care-l va mistui în momentul intrării în straturile de aer. Vă amintim că în operația de lansare, LEM—1 a rezistat trecerii prin aer, deoarece se afla închis în „garajul" lui special din vîrful celei de-a doua trepte a sistemului „Apollo—9". Pierderea lui LEM —1 este, desigur, costisitoare (2-3 milioane de dolari), dar sacrificiul pare inevitabil în faza actuală a construcțiilor astronautice. Aceasta va fi soarta seriei de LEM, inclusiv a lui LEM—3, despre care se crede că va ateriza pe Lună în iulie, anul acesta.

CATOLICI ȘI PROTESTANȚI

D. Ionescu, București. Sesizarea dv. este justă. În numărul trecut al revistei noastre, la pagina a 3-a, s-a strecurat o inversiune care a dat loc erorii semnalate. Pasajul trebuie citit corect : „Aparent, conflictele îmbracă o haină religioasă, purtîndu-se între catolicii minoritari și protestanții majoritari (65 la sută). Dar acestea au, de fapt, un pronunțat caracter politic, cu rădăcini istorice adînci, protestanții majoritari, vechi coloniști englezi și scoțieni, beneficiind de numeroase privilegii care se mai păstrează și în momentul de față".

FAMILIA KENNEDY

Elena Mărițuță, București. Familia Kennedy a făcut obiectul mai multor cărți cu profil diferit, dar avînd o caracteristică comună : au fost scrise de persoane care i-au cunoscut îndeaproape pe diverși membri ai familiei. Nu credem că, de la distanță, și pe baza unor surse provenind din a doua mînă, s-ar putea adăuga lucruri cu adevărat semnificative.

PROVINCIILE CANADEI

Gh. Moruzan, Bîrlad. 1. Fostul dictator al Argentinei, Juan Peron, continuă să locuiască în Spania. 2. Canada are zece provincii și două „teritorii". Fiecare dintre cele zece provincii este condusă în mod nominal de un guvernator-locotenent numit de guvernul federal. În practică, însă, puterea executivă în fiecare dintre aceste provincii este exercitată de un cabinet condus de un prim-ministru care este liderul partidului majoritar. Iată lista celor zece provincii (în paranteze, capitalele provinciale) : Alberta (Edmonton), Columbia Britanică (Victoria), Manitoba (Winnipeg), New Brunswick (Fredericton), Nova Scoția (Halifax), Ontario (Toronto), Prince Edward Island (Charlotetown), Quebec (Quebec), Saskatchewan (Regina), Terra Nova (St John's). Teritoriile de nord-vest (Ottawa) și Yukon (Whitehorse) sînt conduse de înalți comisari.

BAZE MILITARE

Ionel M. Bejan, Comuna Butea, jud. Iași. 1) Alături de Statele Unite participă la agresiunea împotriva poporului vietnamez Coreea de sud, Tailanda, Australia, Noua Zeelandă și Filipinele. 2. Bazele militare ale Statelor Unite sînt răspîndite în țările făcînd parte din blocuri militare conduse de S.U.A. (N.A.T.O., S.E.A.T.O. etc.) precum și într-un număr de alte țări cu care au fost încheiate acorduri bilaterale în acest sens.

SIERRA LEONE

Anton Sztupi, Beclean, județul Bistrița-Năsăud. 1. Evident, statele „asociate" au dreptul de a participa la conferințele ministeriale ale Commonwealthului. 2. Sierra Leone nu este republică. Șeful statului este regina Angliei, reprezentată de un guvernator general numit de ea pe baza avizului guvernului din Sierra Leone. Cu începere de la 28 aprilie 1968, funcția de guvernator general este îndeplinită de Banja Tejan Sie. Predecesorii săi au fost Maurice Dorman (1961—1962) și Henry Boston (1962—1968). Siaka Stewens este prim-ministru al țării cu începere de la 26 aprilie 1968. 3. Prerogativele coroanei britanice în ceea ce privește grațierea condamnaților (care se exercită, în prezent, numai cu avizul ministrului de interne) nu se extind asupra republicilor membre ale Commonwealthului.

TEXAS

Gheorghe T. Iordache, București. 1. Capitala statului Texas este Austin, nu Dallas. 2. Bobby Kennedy jr. este unul dintre cei 11 copii ai defunctului senator Robert Kennedy. 3. Joseph și Rose Kennedy, părinții președintelui asasinat, sînt încă în viață. 4. Ministrul de externe al Tunisiei, Habib Bourguiba jr., este fiul președintelui Bourguiba. 5. Fostul președinte al Ghanei, Kwame Nkrumah, continuă să se afle în Guineea.

COMPLEXUL MILITARO-INDUSTRIAL

C. Bădescu, Cluj. 1. Expresia „complex militaro-industrial" a fost lansată de președintele Eisenhower în discursul său de rămas bun adresat poporului american la 17 ianuarie 1961, cînd și-a încheiat cel de-al doilea mandat prezidențial. Iată contextul integral : „Această conjuncție între o imensă putere militară constituită și o industrie de armament uriașă este nouă în experiența americană. Influența rezultată — economică, politică, chiar și spirituală — este resimțită în fiecare oraș, în fiecare organ al puterii de stat, în fiecare oficiu al guvernului federal. Recunoscînd necesitatea imperioasă a acestei evoluții, nu trebuie să cădem în greșeala de a nu înțelege gravele ei implicații. Truda noastră, resursele noastre, modul nostru de viață, toate sînt implicate ; la fel și structura însăși a societății noastre. În consiliile guvernului trebuie să evităm dobîndirea unei influențe necontrolate — fie ea căutată sau nu — de către complexul militaro-industrial. Posibilitatea creșterii dezastruoase a unei puteri prost plasate există și va persista. Nu trebuie să lăsăm niciodată ca ponderea acestei combinații să primejduiască libertățile noastre sau procesele democratice". 2. În ultimii nouă ani, comenzile plasate prin contract de forțele armate s-au dublat aproape, după cum reiese din graficul alăturat, întocmit de revista „U.S. News and World Report" pe baza datelor furnizate de Pentagon (cifrele reprezintă miliarde de dolari). 3. Există mari giganți ai industriei americane, care primesc „partea leului" din comenzile militare. Astfel, în anul fiscal încheiat la 30 iunie 1968, 45 la sută din aceste comenzi, totalizînd 17,7 miliarde de dolari, au fost atribuite următoarelor 25 de companii (cifrele reprezintă milioane de dolari) :

1. General Dynamics Corporation 2 239
2. Lockheed Aircraft Corporation 1 870
3. General Electric Company 1 489
4. United Aircraft Corporation 1 321
5. McDonnell Douglas Corporation 1 101
6. American Telephone & Telegraph Company 776
7. Boeing Company 762
8. Ling-Temco-Vought, Inc. 758
9. North American Rockwell Corporation 669
10. General Motors Corporation 630
11. Grumman Aircraft Engineering Corporation 629
12. Avco Corporation 584
13. Textron, Inc. 501
14. Litton Industries, Inc. 466
15. Raytheon Company 452
16. Sperry Rand Corporation 447
17. Martin Marietta Corporation 393
18. Kaiser Industries Corporation 386
19. Ford Motor Company 381
20. Honeywell, Inc. 352
21. Olin Mathieson Chemical Corporation 329
22. Northrop Corporation 310
23. Ryan Aeronautical Company 293
24. Hughes Aircraft Company 286
25. Standard Oil Company (New Jersey) 274

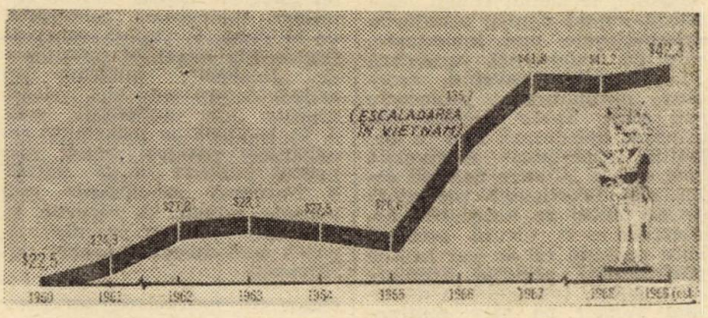

„PHILADELPHIA EXPERIMENT"

Dan Lucian Picu, București. Vă mulțumim pentru bunăvoința de a ne furniza amănunte despre „Philadelphia Experiment". După cum ne scrieți însă, răspunsul dv. se bazează pe „intuiție" și „imaginație". În materie de știință, considerăm că nu ne putem permite să facem uz decît de informații bazate pe cunoștințe exacte.

Gh. Bogasiu, Mizil. 1. Observațiile în legătură cu textul despre Uniunea Europei Occidentale sînt valabile și cu referire la materialul despre New Deal. 2. Biografia lui Kemal Atatürk a fost prezentată în paginile revistei noastre. 3. Istoricul fiecăruia dintre cele 50 de state americane ar putea face obiectul unui articol amplu. Pentru moment, intenționăm să rămînem la datele publicate în nr. 11/1969.

poșta redacției

LEGIUNEA STRĂINĂ

Ioan Blaga, București. Creată de regele Ludovic Filip în 1831 pentru a ține sub control posesiunile franceze din Africa, Legiunea străină și-a stabilit atunci cartierul general la Sidi-Bel-Abbès, în Algeria. A luptat în Spania, Crimeea, Italia, Mexic (unde l-a sprijinit pe împăratul Maximilian), Dahomey, Maroc, Siria și Indochina. Deși nu avea voie să staționeze în timp de pace în Franța metropolitană, a luptat pe fronturile franceze în ambele războaie mondiale. Unele unități ale Legiunii străine s-au alăturat Forțelor franceze libere comandate de generalul de Gaulle. În 1961, un regiment al Legiunii care i-a sprijinit pe rebelii O.A.S. din Algeria împotriva guvernului francez a fost dizolvat. Din 1962, cînd s-a proclamat independența Algeriei, cartierul general al Legiunii străine se află în Franța. Formată în special din mercenari străini comandați de ofițeri francezi, Legiunea străină nu cercetează trecutul celor ce se înrolează în rîndurile ei. De aceea a fost considerată întotdeauna ca refugiul preferat al aventurierilor cu antecedente criminale. După fiecare război european de mai mare amploare de după 1831, rîndurile Legiunii străine au fost îngroșate de voluntari din armatele înfrînte.

TRATAT, CONVENȚIE, ACORD

Prof. I. Muche, Constanța. 1. Tratatul este un instrument juridic care leagă două sau mai multe state în cadrul dreptului internațional. Termenul derivă din cuvîntul latin „tractatus" folosit în diplomație de la sfîrșitul secolului al XVII-lea în locul termenilor tehnici mai vechi „conventio publica" (convenție publică) și „foedus" (alianță). În uzanța diplomatică modernă, termenul tratat este folosit numai pentru acordurile internaționale mai importante, cele de importanță secundară fiind numite convenții, acorduri, aranjamente, protocoale sau acte. Toate acestea din urmă se încadrează însă în definiția „tratatului" menționată mai sus. 2. „Clauza națiunii celei mai favorizate" reprezintă — de obicei în acordurile comerciale — o clauză mutuală care prevede că se vor acorda partenerului aceleași avantaje și privilegii (de pildă în domeniul vamal) pe care contractantul le-a acordat deja sau le va acorda unor state terțe. 3. Cuvîntul bonz înseamnă preot budist ; boss înseamnă, în limba engleză, patron. Ambele cuvinte au intrat în vocabularul politic prin extensiune a sensului.

REPUBLICA ARABĂ UNITĂ

Stan Cristoiu, Adjud, județul Vrancea. Republica Arabă Unită, proclamată la 12 februarie 1958, reprezenta contopirea Egiptului și a Siriei într-un singur stat. La 8 martie 1958, Yemenul și Republica Arabă Unită au creat o federație numită Statele Unite Arabe. La 29 septembrie 1961, Siria a părăsit Republica Arabă Unită. La 5 octombrie 1961, președintele Nasser a făcut cunoscut printr-o cuvîntare radiodifuzată că renunță la orice pretenții asupra Siriei ca parte a R.A.U., dar că partea egipteană a R.A.U. își va păstra denumirea de Republica Arabă Unită. La 17 noiembrie 1961, guvernul regal de atunci al Yemenului a anunțat că reînnoiește pentru trei ani participarea țării la Statele Unite Arabe. După instaurarea regimului republican în Yemen, președintele Al-Sallal a preconizat, la 22 februarie 1963, crearea unei federații arabe cuprinzînd R.A.U., Irak, Algeria și Yemen. La 17 aprilie 1963, Egiptul, Siria și Irakul au semnat un acord pentru crearea unei federații tripartite denumită Republica Arabă Unită, urmînd ca hotărîrea definitivă să fie adoptată după un plebiscit organizat simultan în cele trei țări la 27 septembrie 1963. Președintele Yemenului a exprimat dorința țării sale de a adera la noua federație. Plebiscitul anunțat nu a mai avut însă loc.

FEDERAL, FEDERATIV

Vicislav Zaioncicovschi, Cerna-Vodă. 1. După cum am mai explicat în cadrul „Poștei redacției", termenii „federativ" și „federal" sînt practic identici, fiind folosiți în denumirile diverselor state în funcție exclusiv de preferința legislatorilor lor. 2. Despre condițiile în care a fost vîndută Alaska Statelor Unite s-a relatat amănunțit în articolul „Antecedentele lui Pacific First" apărut în nr. 13/1967. 3. Dacă doriți detalii în problema reprezentării la O.N.U. consultați colecția revistei „Magazin istoric" care a reprodus stenograma conferinței de la Yalta. 4. Ținînd seama de frecventele întrebări referitoare la „Interpol", publicăm un articol despre cele mai recente aspecte ale activității sale. 5. În legătură cu principiile coexistenței pașnice, vedeți răspunsul publicat în nr. 14/1969. 6. Termenul „reabilitare" este propriu numai în cazurile în care este vorba de revenirea asupra unei sancțiuni penale, politice etc.

DECLARAȚIA DREPTURILOR OMULUI

Dr. Efim Sezonov, Vatra Dornei. Textul integral al Declarației universale a drepturilor omului, adoptată de O.N.U. la 10 decembrie 1948, precum și textele Declarației statului Virginia din iulie 1776 și Declarației drepturilor omului și cetățeanului, proclamată de Revoluția Franceză, împreună cu istoricul problemei și toate celelalte aspecte care vă interesează, sînt cuprinse în lucrarea „Declarația drepturilor omului" de prof. univ. Ioan Demeter, publicată de Editura politică în anul 1968.

AUSTRALIA

Andrei Zamora, Miercurea Ciuc. Australia a fost ultimul continent descoperit. Primii europeni care au debarcat pe pămîntul ei au fost olandezii. Ei au ajuns, în martie 1606, în Golful Carpentaria. În același an, spaniolul Luis Vas de Torres a pătruns prin strîmtoarea care avea să-i poarte mai tîrziu numele și a atins, probabil, mai multe puncte de pe coasta nordică. În 1642, Abel Tasman — de la care și-a luat ulterior numele Tasmania — a navigat de la vest spre est de-a lungul coastei sudice, dovedind că Australia nu face parte din continentul antarctic. Pînă prin 1820, noul continent s-a numit Noua Olandă. În 1770, căpitanul James Cook, după ce a vizitat Noua Zeelandă, a navigat spre coasta răsăriteană a Noii Olande și a debarcat la sud de locul unde se află astăzi orașul Sydney. Relatările sale despre aceste ținuturi au avut ca rezultat afirmarea pretențiilor Marii Britanii asupra lor și colonizarea lor, după 1788, cu criminali deportați. Transportarea în Australia a criminalilor a încetat practic în 1839, iar locuitorii albi au rămas foarte puțini la număr, pînă după 1851, cînd descoperirea zăcămintelor de aur din statul Victoria a atras un mare număr de imigranți. Numele actual al țării se datorește faptului că este situată pe emisfera sudică (australă) a Pămîntului.

GENERAL CU CINCI STELE

Manfred Maderer, Arad. 1. „General cu cinci stele" sau general de armată reprezintă gradul cel mai înalt în forțele armate americane. În marină, acest grad echivalează cu cel de amiral de flotă. Afară de Dwight Eisenhower, au mai dobîndit gradul de general de armată Omar N. Bradley, George Marshall și Douglas Mac Arthur, iar pe cel de amiral de flotă Chester W. Nimitz. 2. Adlai Stevenson a murit la Londra, la 14 iulie 1965. Era în vîrstă de 65 de ani. Ultima sa funcție a fost aceea de reprezentant al Statelor Unite la O.N.U.

Ana Luminița Mihai, studentă, București. Nu cunoaștem alte lucrări decît cele pe care le-am recomandat în repetate rînduri. Pentru completarea bibliografiei consultați fișierul Bibliotecii Academiei.

Prof. O. Cucoș, Corabia, județul Olt. Revista noastră nu obișnuiește să publice extrase din cărți apărute în limba română.

Nicolae C. Ștefan, elev, Ploiești. Rubrica „Profil" este consacrată exclusiv prezentării unor personalități de peste hotare.

Constantin Munteanu, elev, Bîrlad. Răsfoind colecția revistei „Lumea" veți găsi, la rubrica „Poșta redacției", toate datele despre Etiopia pe care le solicitați.

Gheorghe Lascu și Dumitru Mituleci, studenți, Iași. Nu sîntem în măsură să vă furnizăm informațiile solicitate.

Alexandru Marcu, București. Unele aspecte ale proceselor de la Nürnberg au fost prezentate în revista noastră. Nu este exclus să mai revenim, dar o expunere amănunțită ar depăși disponibilitățile noastre de spațiu.

Nicu Veniamin, Brașov. Biografia președintelui de Gaulle a fost prezentată la rubrica „Profil" în nr. 20/1968.

Nicolae Florea, student, Cluj. Lista completă a președinților Statelor Unite a apărut la „Poșta redacției" în nr. 49/1967.

Stelian Lozneanu, Dorohoi. Situația a rămas neschimbată din momentul în care v-am răspuns la o întrebare similară.

D. G. Ionașiu, student, București. Datele despre istoricul relațiilor americano-panameze sînt cunoscute cititorilor noștri. Vă rugăm să treceți pe la redacție.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

UZINA DE PRODUSE SODICE

OCNA MUREȘ

livrează:

- Sodă calcinată ușoară 99% Na_3CO_3 ;
- Sodă calcinată grea 99% Na_2CO_3 ;
- Sodă caustică 98% NaOH ;
- Bicarbonat de sodiu industrial ;
- Bicarbonat de sodiu alimentar ;
- Bicarbonat de sodiu farmaceutic ;
- Silicat de sodiu solid ½ și ⅓ ;
- Silicat de sodiu lichid 38/40° Be și 58/60° Be;
- Silicat de sodiu lichid tip C, D și E ;

livrează:

- Clorură de calciu tehnică hidratată ;
- Clorură de calciu cristalizată pentru scopuri alimentare ;
- Ionosil ;
- Sodil ;
- Carbonat bazic de magneziu tehnic și farmaceutic ;
- Oxid de magneziu tehnic și farmaceutic.

Combinatul chimico-metalurgic

„GH. GHEORGHIU-DEJ

BAIA MARE

Baia Mare, str. Eliberării nr. 15

oferă următoarele produse :

— miniu de plumb
— pămînturi decolorante
— seleniu pur
— tiosulfat de sodiu cristalizat
— precum și instalații de purificarea seleniului pentru industria de semiconductori și instalații de fabricarea tiosulfatului de sodiu pentru uz fotografic

Lei 2

Nr. 20 8 mai 1969

CABINETUL DE ARTĂ

LUMEA

9 mai

Corespondențe speciale din
PRAGA
ROMA
LAGOS

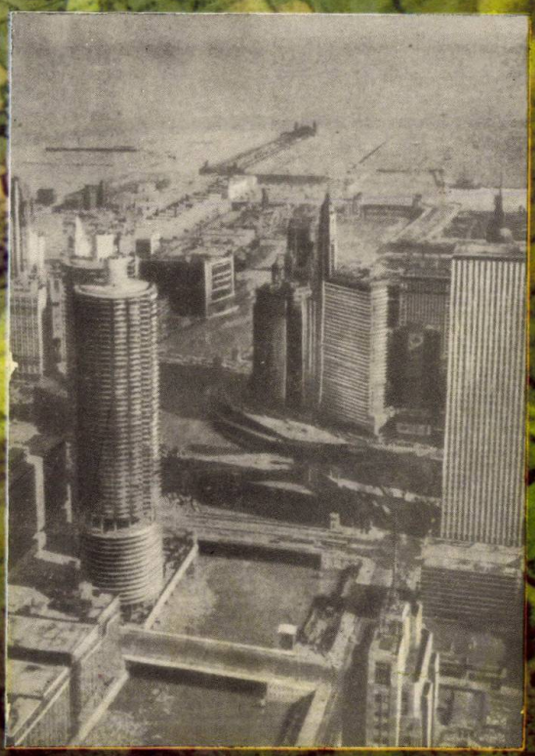

FRANȚA: pregătiri pentru alegerile prezidențiale

Reportaj pe glob
CHICAGO

Convorbire între președintele Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec, și președintele Skupștinei Federale, Milentie Popovici, cu prilejul vizitei făcute la M.A.N. de delegația parlamentară iugoslavă

La Roma a avut loc, sub președinția secretarului general al O.N.U., U Thant, reuniunea Comitetului administrativ de coordonare al organismelor O.N.U., care grupează pe șefii organismelor și programelor Națiunilor Unite

Președintele interimar al Republicii Franceze, Alain Poher, vorbind ziariștilor la Palatul Elysée

O amplă demonstrație în sprijinul destinderii și cooperării internaționale s-a desfășurat la Toronto (Canada)

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 20 (289) — 8 MAI 1969

sumar

4 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Corneliu Vlad*

ARTICOLE

2 Editorial. 9 mai. *Ion Babici*
7 Etapa premergătoare campaniei prezidențiale. *Florica Șelmaru*
10 AUSTRALIA : scenă turnantă. *Radu Budeanu*
20 Liban. Implicațiile crizei ministeriale. *Rodica Georgescu*

DE LA CORESPONDENȚII NOȘTRI

9 GENEVA. O aniversare și un argument. *Cristian Popișteanu*
12 ROMA. De ce se prelungește ecoul Battipagliei. *Luca Pavolini*
14 PRAGA. Incursiune pe „traseele" industriei de automobile. *Eugen Ionescu*
18 LAGOS. Problema-cheie. *Frank Allaun*

REPORTAJ PE GLOB

16 Chicago. *Nicolae Ionescu*

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

21 Dreptul și relațiile între state. *Dr. doc. Alexandru Bolintineanu*

PE URMELE ISTORIEI

23 Actul capitulării naziste. *Gheorghi Jukov, mareșal al Uniunii Sovietice*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 The Christian Science Monitor, Le Monde, Medunarodna Politica, L'Express, The Guardian, The Financial Times

PROFIL

30 KURT BACHMANN, președintele Partidului Comunist German

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr:

CORESPONDENȚE

PRAGA: Pe „traseele" industriei de automobile

pag. 14

ROMA: Ecoul Battipagliei

pag. 12

GENEVA: O aniversare și un argument

pag. 9

LAGOS: Problema-cheie

pag. 15

Franța

ÎN PREAJMA CAMPANIEI PREZIDENȚIALE

pag. 7

Liban

IMPLICAȚIILE CRIZEI DE GUVERN

pag. 20

Pagini de istorie

MAREȘALUL JUKOV

despre

ACTUL CAPITULĂRII HITLERISTE

pag. 23

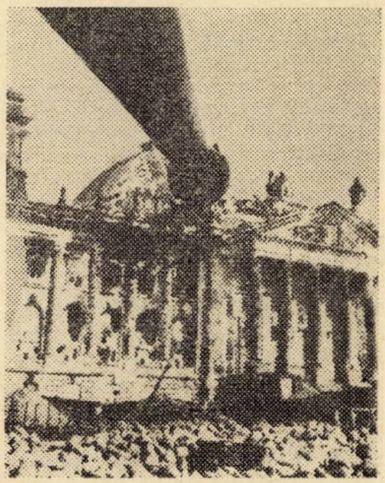

9 MAI

Ion Babici
doctor în istorie

Pentru poporul român, ziua de 9 Mai are o dublă semnificație istorică : aniversăm 92 de ani de la proclamarea independenței de stat a României și 24 de ani de la marea victorie asupra Germaniei hitleriste.

Cînd, la 9 mai 1877, în ședința parlamentului țării, înflăcăratul patriot și remarcabilul om de stat Mihail Kogălniceanu spunea — „sîntem independenți, sîntem națiune de sine stătătoare", masele largi populare au primit cu entuziasm vestea proclamării independenței de stat a României. În fața țării s-a deschis atunci calea luminoasă a așezării întregii ei vieți pe temelia trainică a neatîrnării. Voința clar exprimată a poporului nostru de a se dezvolta de sine stătător, de a-și consolida independența proclamată, a determinat intrarea României în războiul împotriva imperiului otoman. Tînăra armată română, avînd sprijinul maselor de pe întreg cuprinsul țării, a dat în războiul de independență, purtat alături de ostașii ruși și patrioții bulgari, jertfe grele de sînge, aducînd o contribuție de seamă la obținerea victoriei.

Eroismul de masă al dorobanților, călărașilor, roșiorilor și artileriștilor români, bărbăția, înaltul lor spirit de sacrificiu în luptele de la Plevna, Grivița, Rahova, Vidin și Smîrdan au dovedit încă o dată nețărmurita dragoste de libertate a poporului nostru, au impus puterilor europene recunoașterea de drept a independenței României. Cucerirea neatîrnării naționale a împlinit țelul scump al scuturării dominației străine, pentru care s-au jertfit, de-a lungul secolelor, nenumărați fii ai poporului român. Țara noastră a devenit egală din punct de vedere juridic cu toate statele suverane. Dobîndirea independenței a dus la ridicarea prestigiului națiunii române, la creșterea conștiinței de sine, a demnității și mîndriei naționale. Experiența istorică a poporului român demonstrează, o dată mai mult, caracterul legic al cuceririi independenței fiecărei națiuni ca o condiție obligatorie pentru descătușarea posibilităților proprii, pentru afirmarea ei pe drumul larg al progresului.

Cucerirea independenței de stat a constituit un puternic factor de progres, de dinamizare a întregului proces al dezvoltării social- economice, politice și culturale a României. Ea a reprezentat o verigă importantă în realizarea statului național unitar român, influențînd pozitiv evoluția ulterioară a țării și afirmarea ei în viața politică internațională. În același timp, s-au creat condiții favorabile pentru intensificarea luptei de eliberare socială, pentru activitatea forțelor progresiste ale societății românești, pentru dezvoltarea mișcării muncitorești revoluționare în țara noastră.

În procesul dezvoltării social-politice a României, în deceniile ce au urmat, forțele patriotice, revoluționare ale poporului român, personalitățile democratice, luminate, în primul rînd clasa muncitoare — au ținut mereu sus steagul independenței naționale, s-au ridicat împotriva politicii de înfeudare a țării puterilor străine, de accentuare a dependenței politice și economice față de statele imperialiste. Nesocotirea intereselor naționale de către cercurile reacționare ale burgheziei și moșierimii în frunte cu monarhia a permis imixtiuni ale marilor puteri imperialiste în treburile interne ale României, a dus la frînarea dezvoltării economiei naționale în scopul transformării țării într-o sursă de materii prime ieftine și o piață de desfacere, independența și suveranitatea patriei fiind grav știrbite.

Încă de la crearea sa, Partidul Comunist Român a dus o luptă neobosită împotriva exploatării, a dominației capitalului străin, pentru dreptate socială și independență națională. În anii grei ai dictaturii militaro-fasciste, răspunzînd voinței și sentimentelor poporului, manifestîndu-se ca cel mai consecvent și activ apărător al intereselor patriei, P.C.R. a unit în jurul său cele mai largi forțe democratice și patriotice, organizînd rezistența antifascistă și lupta maselor populare împotriva înrobirii țării de către imperialismul german, împotriva participării României la războiul hitlerist. În urma insurecției armate victorioase din august 1944, care a răsturnat dictatura militaro-fascistă, România s-a alăturat cu tot potențialul său economic, uman și militar coaliției antihitleriste.

Lupta pentru zdrobirea fascismului german, cel mai crunt dușman al omenirii progresiste, a concentrat uriașe forțe sociale din diferite țări ale lumii. Războiul dus de către puterile coaliției antihitleriste, din care făceau parte U.R.S.S., Anglia, S.U.A. și alte țări, s-a încheiat prin înfrîngerea celui de-al III-lea Reich la 9 mai 1945. Eforturile puterilor coaliției antihitleriste s-au împletit cu lupta de rezistență patriotică și de eliberare a popoarelor subjugate. Mișcarea de rezistență antifascistă a avut un rol deosebit în cucerirea victoriei, demonstrînd încă o dată că nimic și nimeni nu poate îngenunchea popoarele hotărîte să-și apere libertatea și independența, dreptul de a hotărî singure asupra destinelor lor. Greul războiului l-au dus pe umerii săi eroicul popor sovietic, glorioasa sa armată, care și-au adus contribuția hotărîtoare la zdrobirea mașinii de război hitleriste, la obținerea victoriei.

După 23 August 1944, Armata română, alături de Armata sovietică, a purtat lupte grele pentru alungarea trupelor fasciste de pe întregul teritoriu al țării și apoi din Ungaria și Cehoslovacia, pînă la victoria finală asupra hitlerismului. La chemarea Partidului Comunist Român, masele largi de la orașe și sate, înfruntînd numeroase greutăți și anihilînd uneltirile reacțiunii, au muncit cu abnegație și devotament pentru a asigura aprovizionarea și înzestrarea armatei. Angajînd în operațiile militare de la 23 august 1944 și pînă la 9 mai 1945 efective care au însumat aproape 540 000 de oameni, depunînd un considerabil efort economic, România și-a îndeplinit cu cinste obligațiile asumate alături de puterile aliate, pentru încheierea victorioasă a războiului în Europa. În luptele desfășurate pe Mureș, la Sfîntu Gheorghe, în împrejurimile Clujului, Oradiei, la Carei și Satu-Mare, pe Tisa, la Debrețin și Budapesta, în munții Cehoslovaciei, ostașii români, demonstrînd încă o dată înaltele virtuți ale poporului nostru, au dat exemple de dîrzenie, iscusință și temeritate care s-au înscris la loc de cinste în cartea de aur a victoriei. În încleștarea cu dușmanul, ofițerii și soldații români au dat pilduitoare fapte de eroism, aproape 170 000 de militari jertfindu-se în bătăliile purtate. Această dăruire își are inepuizabila sursă în dragostea de țară, în dreptatea cauzei pentru care luptau, cauza sacră a libertății patriei, ca și cauza internaționalistă a sprijinirii altor popoare în mișcarea lor pentru eliberare. Bravura și vitejia dovedite pe front s-au bucurat de o binemeritată prețuire, peste 300 000 de soldați, subofițeri și ofițeri români fiind decorați cu ordine și medalii românești, sovietice, cehoslovace și

ungare. Prin sîngele vărsat în comun de către ostaşii români şi sovietici în luptele duse împotriva fascismului s-au pus bazele prieteniei de tip nou dintre popoarele ţărilor noastre.

În perioada celui de-al doilea război mondial, numeroşi patrioţi români au luptat împotriva fascismului german în cadrul mişcării de rezistenţă, în detaşamentele de partizani din Franţa, Uniunea Sovietică, Cehoslovacia, Belgia şi Iugoslavia. Insurecţia naţională antifascistă desfăşurată în urmă cu aproape 25 de ani şi participarea României la războiul antihitlerist alături de Naţiunile Unite reprezintă contribuţia de bază a poporului nostru la victoria asupra Germaniei naziste. Naţiunea română va cinsti întotdeauna memoria ostaşilor, a luptătorilor antifascişti, a tuturor patrioţilor români, a ostaşilor sovietici, a fiilor celorlalte popoare care nu şi-au precupeţit viaţa pentru dobîndirea victoriei asupra fascismului.

■

Întreaga perioadă postbelică a scos în relief, ca una din cele mai semnificative trăsături ale lumii contemporane, afirmarea uriaşei voinţe de pace a popoarelor, o dată cu creşterea unor forţe sociale şi politice fără precedent, capabile să asigure realizarea acestui deziderat vital al zilelor noastre.

Experienţa istorică, realităţile vieţii internaţionale evidenţiază faptul că o condiţie fundamentală a menţinerii păcii şi instaurării unor raporturi de încredere între state o constituie respectarea cu stricteţe a dreptului sacru al tuturor popoarelor de a fi stăpîne pe soarta lor, de a-şi hotărî singure căile şi modalităţile de dezvoltare, în conformitate cu propriile lor aspiraţii. Înaltele principii ale respectării suveranităţii şi independenţei naţionale, ale neamestecului în treburile interne, egalităţii în drepturi şi avantajului reciproc găsesc o tot mai largă adeziune şi sprijin în rîndul popoarelor lumii. Desigur, promovarea unor asemenea raporturi şi asigurarea unei păci trainice nu constituie o sarcină uşoară. În lume acţionează încă forţe reacţionare, imperialiste, revanşiste, care pot primejdui pacea şi securitatea popoarelor. Strîns unite, forţele progresiste, antiimperialiste sînt, însă, în stare să zădărnicească planurile cercurilor reacţionare, agresive, să asigure pacea şi securitatea în lume, progresul social al omenirii.

Situaţia existentă în Europa, unde, la aproape un sfert de secol de la terminarea celui de-al doilea război mondial, există încă vestigii ale acestuia, probleme litigioase au rămas nereglementate, se menţin surse de încordare, baze militare şi trupe străine, mari concentrări de forţe armate, reclamă cu tărie măsuri eficiente pentru evitarea pericolului unui război — cu consecinţe incalculabile în condiţiile existenţei armelor nucleare —, pentru înfăptuirea securităţii continentului. Posibilitatea reală de a înfăptui asemenea măsuri, de a face paşi efectivi spre asigurarea securităţii europene decurge din existenţa şi afirmarea tot mai puternică a unor mari forţe sociale, care se pronunţă în favoarea eliminării germenilor de încordare, a rezolvării problemelor litigioase pe calea tratativelor şi a înţelegerii reciproce, a dezvoltării unei cooperări fructuoase între toate statele continentului.

România, care — asemenea multor state din Europa — a avut de suferit de două ori, în decurs de o jumătate de secol, de pe urma războaielor mondiale, declanşate pe acest continent, este vital interesată în realizarea unor măsuri care să excludă sub orice formă folosirea forţei în relaţiile interstatale, ceea ce ar înlesni stabilirea unor raporturi de colaborare, încredere şi prietenie între toate ţările raporturi indispensabile securităţii şi păcii.

În spiritul Declaraţiei de la Bucureşti din iulie 1966, al Apelului adoptat de Consfătuirea care a avut loc în martie a.c. la Budapesta a ţărilor socialiste participante la Tratatul de la Varşovia, România desfăşoară o largă activitate pentru crearea unui climat de pace şi securitate în Europa. Hotărîrea Consiliului de Stat şi a Consiliului de Miniştri ale Republicii Socialiste România cu privire la aprobarea Apelului statelor participante la Tratatul de la Varşovia către toate statele europene întruneşte adeziunea deplină a poporului nostru, ferm hotărît să-şi aducă întreaga contribuţie la crearea condiţiilor pentru o conferinţă europeană consacrată securităţii pe continent. „*Ca ţară europeană* — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu —, *România este vital interesată în realizarea unor relaţii de colaborare şi prietenie între toate statele continentului nostru, în excluderea sub orice formă a folosirii forţei în raporturile interstatale. Considerăm că trebuie continuat cursul destinderii, intensificînd lupta contra forţelor reacţionare, revanşarde ce se opun cauzei securităţii europene*".

România manifestă o preocupare permanentă pentru dezvoltarea relaţiilor cu ţările din Balcani, considerînd că normalizarea şi îmbunătăţirea raporturilor dintre statele acestei regiuni, transformarea ei într-o zonă a păcii şi bunei vecinătăţi ar constitui o contribuţie însemnată la realizarea securităţii europene. Este cert că la crearea unei atmosfere de destindere care să excludă pericolul unor noi conflicte şi conflagraţii, un rol important ar avea plecarea din Europa a forţelor militare neeuropene, retragerea tuturor trupelor de pe teritoriile altor state în graniţele lor naţionale, lichidarea bazelor militare străine, renunţarea la manevre militare pe teritoriile altor state şi la graniţele lor, desfiinţarea blocului Atlanticului de Nord şi, concomitent, a Tratatului de la Varşovia. Firească, atît timp cît N.A.T.O. va exista, se va menţine şi Tratatul de la Varşovia ca instrument defensiv, îndreptat împotriva unei agresiuni imperialiste pe continentul european.

Asigurarea securităţii în Europa cere să se manifeste o atitudine realistă, lucidă faţă de realităţile istorice create pe continent după ultimul război mondial. Aceasta presupune recunoaşterea inviolabilităţii graniţelor existente, inclusiv a frontierei Oder-Neisse. De aici decurge, de asemenea, necesitatea recunoaşterii celor două state germane — Republica Democrată Germană şi Republica Federală a Germaniei —, a stabilirii şi dezvoltării relaţiilor cu ambele state, a asigurării participării lor, împreună cu celelalte naţiuni europene, la înfăptuirea securităţii continentului nostru.

Astăzi, la 92 de ani de la proclamarea independenţei de stat a României şi la 24 de ani de la victoria asupra fascismului german, poporul român, liber şi stăpîn pe soarta sa, se prezintă cu un bilanţ de realizări înălţător, sub semnul intensei activităţi desfăşurate pentru realizarea programului de desăvîrşire a construcţiei socialiste, muncind cu rîvnă şi pasiune pentru a obţine noi succese în opera de înflorire multilaterală a patriei în cinstea celei de-a 25-a aniversări a eliberării ţării şi a Congresului al X-lea al P.C.R. Poporul nostru, la fel ca toate popoarele iubitoare de pace şi libertate, nutreşte convingerea că în prezent există condiţii ca forţele păcii şi progresului, luptînd unite, să asigure liniştea lumii şi independenţa popoarelor, triumful raţiunii şi al ideilor de dreptate, progres şi pace.

săptămîna

în telegrame

1 MAI ÎN LUME

Pretutindeni în lume, ziua de 1 Mai — sărbătoarea solidarității internaționale a celor ce muncesc — a fost celebrată cu însuflețire, sub lozincile care animă oamenii muncii, forțele înaintate ale societății în lupta pentru o viață liberă și demnă, pentru independență națională, pentru pace, progres, democrație și socialism.

În numeroase țări occidentale, ziua de 1 Mai a prilejuit o reafirmare viguroasă a aspirațiilor de unitate a oamenilor muncii în vederea obținerii de noi succese în lupta pentru dreptate socială, împotriva exploatării și asupririi, pentru realizarea revendicărilor lor. În capitala AUSTRIEI, coloanele de demonstranți, între care numeroși tineri, au manifestat pentru apărarea și dezvoltarea drepturilor oamenilor muncii, consolidarea păcii, colaborarea cu toate popoarele lumii, solidaritatea cu popoarele asuprite și cu cele ce luptă pentru independență și libertate. În principalele orașe ale CANADEI, ziua de 1 Mai a fost marcată prin greve, adunări și mitinguri sub lozincile solidarității internaționale a celor ce muncesc, pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă ale muncitorilor.

În FRANȚA — deși la Paris tradiționala manifestație populară a fost anulată de către Confederația Generală a Muncii ca urmare a actualei situații politice — Ziua Muncii a ocazionat organizarea de mitinguri și adunări revendicative într-o serie de orașe ca Toulouse, Lyon, Lille etc. Liderii sindicali ai celor trei mari centrale din Italia (C.G.M.), sindicatele de tendință democrat-creștină și social-democrată s-au pronunțat, în cadrul mitingurilor organizate în marile orașe italiene, pentru continuarea acțiunilor comune în vederea obținerii unor noi victorii în lupta socială și pentru unitatea sindicală. În capitala SPANIEI, numeroși muncitori și studenți au manifestat scandînd „Jos dictatura" și „Libertate" ; poliția a intervenit cu brutalitate operînd arestări. Ziua de 1 Mai a găsit oamenii muncii din ANGLIA angajați într-o grevă de protest față de proiectul guvernamental îndreptat împotriva mișcării sindicale ; în S.U.A., la Compania General Motors peste 45 000 de muncitori au declarat grevă împotriva concedierilor operate la diferitele fabrici ale firmei. Sub lozincile luptei pentru pace, apărarea drepturilor oamenilor muncii și îmbunătățirea condițiilor de viață s-au desfășurat și demonstrațiile care au avut loc într-o serie de orașe ale ELVEȚIEI. În cadrul consacratului miting organizat la Palatul Expozițiilor din Geneva, participanții au condamnat agresiunea S.U.A. în Vietnam și și-au exprimat solidaritatea cu lupta poporului vietnamez.

Oamenii muncii din țările socialiste au întîmpinat ziua de 1 Mai angajați în opera de construcție pașnică a patriei lor, sub semnul realizărilor dobîndite în activitatea de edificare a noii societăți. În Piața Roșie din capitala UNIUNII SOVIETICE, la demonstrația oamenilor muncii a luat cuvîntul Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., care a relevat succesele remarcabile obținute sub conducerea P.C.U.S. în edificarea comunismului și a transmis salutul poporului sovietic adresat popoarelor din țările socialiste, oamenilor muncii din întreaga lume. În capitala R. D. VIETNAM, în preajma zilei de 1 Mai a avut loc un miting festiv ; în prezidiu s-au aflat președintele Ho Și Min și alți conducători ai partidului și guvernului.

Locuitorii capitalei R. P. CHINEZE au petrecut ziua de 1 Mai asistînd la serbările populare care au avut loc în principalele parcuri și piețe ale orașului. Seara, serbările au continuat în marea piață Tien An Min, unde se aflau peste 500 000 de persoane. La ora 20, în piață au venit președintele Mao Tze-dun, vicepreședintele Lin Biao și ceilalți conducători de partid și de stat chinez, care au asistat la spectacolul festiv ce a încununat ceremoniile.

Principala manifestație prilejuită de sărbătorirea zilei de 1 Mai în BULGARIA a constituit-o demonstrația oamenilor muncii din Sofia prin fața tribunelor Mausoleului lui Gheorghi Dimitrov ; în tribuna centrală se aflau conducătorii de partid și de stat ai țării. Anul acesta popoarele IUGOSLAVIEI au sărbătorit ziua de 1 Mai sub semnul aniversării a 50 de ani de la înființarea Partidului Comunist din Iugoslavia. În UNGARIA, sărbătorirea Zilei Muncii a avut o semnificație aparte, ea marcînd împlinirea a 50 de ani de cînd, în 1919, după instaurarea Republicii Sovietice Ungare, la chemarea partidului comunist, oamenii muncii din Ungaria au sărbătorit primul 1 Mai liber. În ALBANIA, ziua de 1 Mai a fost sărbătorită anul acesta în cadrul Jubileului celei de a 25-a aniversări a eliberării țării.

În toate localitățile CEHOSLOVACIEI, în prima zi a lunii mai au avut loc adunări festive și demonstrații ale oamenilor muncii ; într-o cuvîntare radiodifuzată rostită cu acest prilej, G. Husak, prim-secretar al C.C. al P.C.C., sublinia între altele că acțiunea de continuare „a tot ce a fost pozitiv după ianuarie 1968 în societatea noastră constituie o inevitabilitate firească". Piața Marx-Engels din Berlin, capitala R. D. GERMANE, a găzduit parada militară și tradiționala demonstrație a oamenilor muncii. În capitala R. P. POLONE, demonstrația a fost deschisă printr-o scurtă cuvîntare rostită de W. Gomulka, primul secretar al C. C. al P.M.U.P.

Între principalele ceremonii desfășurate în R. P. D. COREEANĂ, s-au aflat o demonstrație sportivă și o reprezentație artistică. O mare demonstrație a oamenilor muncii din R.P. MONGOLĂ a avut loc în piața centrală din Ulan Bator.

În CUBA, ziua de 1 Mai a fost sărbătorită printr-o amplă mobilizare la muncă patriotică, în cadrul campaniei naționale de recoltare și prelucrare a trestiei de zahăr.

În țările care și-au dobîndit independența politică de sub dominația colonială, sărbătorirea zilei de 1 Mai a constituit un prilej de bilanț al realizărilor înregistrate în dezvoltarea lor economică și socială. În cadrul mitingurilor desfășurate în diferite capitale, au luat cuvîntul șefii de stat din ALGERIA — Houari Boumedienne ; R.A.U. — Gamal Abdel Nasser ; CONGO-BRAZZAVILLE — Marien N'Gouabi ; TANZANIA — Julius Nyerere ; TUNISIA — Habib Bourguiba ; YEMENUL DE SUD — Kahtan al Shaabi etc.

În zona eliberată a LAOSULUI, prințul Sufanuvong, președintele C.C. al Frontului Popular de Eliberare, a declarat la un miting în fața patrioților Patet Lao că, în condițiile grele ale unei lupte tot mai înverșunate, „forțele armate și poporul nu încetează să dețină inițiativa operațională".

Orientul Mijlociu

SITUAȚIE COMPLEXĂ

Ultimele evoluții din Orientul Mijlociu au fost — comparativ cu săptămînile imediat anterioare — mai agitate, sub raport politico-diplomatic, ca și sub raport militar. Fără a absolutiza totuși, dat fiind, de pildă, că întîlnirile cvadripartite de la sediul Națiunilor Unite se desfășoară — conform unor izvoare oficioase — destul de favorabil.

În confruntarea politico-diplomatică arabo-israeliană ca element nou, de menționat, este precizarea oficială făcută de R.A.U. cu privire la linia de încetare a focului. Reafirmînd că țara sa sprijină aplicarea rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967, președintele Nasser a declarat :

La bordul petrolierului britanic „Apex" a izbucnit un incendiu în timp ce vasul se afla în docurile rafinăriei de la St. Croix (S.U.A.). Petrolierul a fost „împins" spre largul oceanului pentru ca focul să nu ia proporții

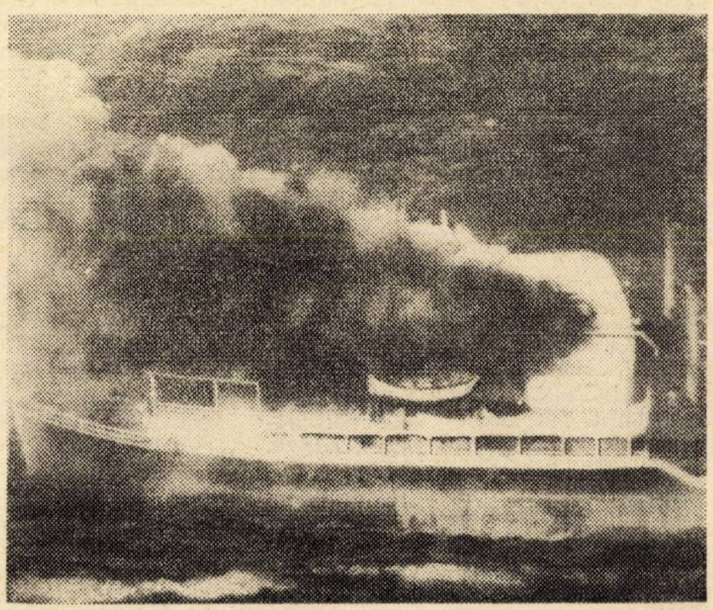

„Nu vom accepta ca liniile de încetare a focului să fie stabilite unde se află acum..." Șeful statului egiptean a arătat că această poziție pornește de la faptul că „Israelul încearcă să facă din liniile de încetare a focului frontiere definitive". Cu cîteva zile înainte de exprimarea acestei poziții, președintele Nasser declara într-un interviu acordat ziarului „Le Figaro" că R.A.U. consideră că „starea de război există" și „această situație se va prelungi atîta timp cît Israelul nu va accepta aplicarea rezoluției", mai precis punctul privind retragerea din teritoriile arabe ocupate. Cu același prilej, președintele Nasser a deplîns faptul că „deși au trecut doi ani (de la evenimentele din iunie 1967 — n. n.), după rezoluția Consiliului de Securitate care recomandă o soluționare pașnică a conflictului și desemnarea unui mediator al Națiunilor Unite, nu s-a ajuns la nici un rezultat".

Declarațiile președintelui Nasser au produs o serie de reacții oficiale la Tel Aviv. Într-un interviu acordat postului de radio Ierusalim, ministrul de externe al Israelului, Abba Eban, a declarat că țara sa „preferă o încetare a focului reciproc respectată în locul încălcării ei de către ambele părți". În ce privește rezoluția Consiliului de Securitate din noiembrie 1967, șeful diplomației israeliene a respins interpretarea după care aceasta „recomandă retragerea trupelor israeliene de pe toate teritoriile ocupate", declarînd că guvernul său nu va proceda la un asemenea act „înainte de încheierea unui acord asupra frontierelor".

Relațiile interarabe s-au concentrat în aceste zile mai ales pe două direcții: 1. Coordonarea acțiunilor avute în vedere de către diferitele capitale arabe și 2. Poziția față de organizațiile palestiniene.

Se constată o angajare mai directă a unor țări arabe din regiune. Pentru Liban, un factor de loc neglijabil în această privință îl constituie activitățile întreprinse pe teritoriul și de pe teritoriul țării de către organizațiile palestiniene (vezi articolul din pag. 20, a acestui număr). La rîndul său, Siria manifestă tendința realizării unor relații mai strînse cu alte țări arabe, care după părerea observatorilor pornesc de la faptul că în cursul recentelor întîlniri la nivel înalt egipteano-siriene au fost examinate „măsurile capabile de a asigura, de a face mai eficace și de a remedia defecțiunile de pe frontul oriental — Iordania, Siria, Irak" (ziarul egiptean „Al Ahram").

Ideea unei conferințe interarabe (nu însă în întreaga componență a Ligii Arabe, ci limitată la țările arabe limitrofe Israelului) a fost lansată, deși nu în mod oficial, în cîteva capitale între care Beirut și Amann. Dorința Libanului, de a realiza o asemenea reuniune, pornește din intenția de a se fixa pozițiile ce trebuie adoptate de către diferitele guverne arabe față de organizațiile palestiniene. France Presse transmite în acest sens că „toate problemele privind ajutorul acordat comandourilor palestiniene ar putea fi examinate cu atenție și o poziție clară și comună o dată determinată, Libanul i se va conforma oficial". Printre șefii de state din regiune, regele Hussein al Iordaniei se dovedește, în continuare, cel mai activ în privința călătoriilor diplomatice. După vizitele oficiale făcute la Paris, Washington și Londra, suveranul hașemit și-a continuat turneul diplomatic în lumea arabă — la Cairo și Riad. Întrebat fiind de un ziarist asupra perspectivelor realizării unor pași pe calea rezolvării conflictului, el a declarat că „un rezultat pozitiv ar putea fi atins în următoarele două luni", gîndindu-se mai ales la convorbirile în patru de la Națiunile Unite.

Confruntările militare arabo-israeliene sînt în continuare unul din elementele care grevează în modul cel mai serios asupra posibilităților de rezolvare a conflictului. Pe liniile de încetare a focului dueluri de artilerie au opus forțele israeliene și unitățile siriene sau iordaniene ; de-a lungul Canalului de Suez incidente similare s-au produs între trupele egiptene și israeliene. La Amman, organizațiile palestiniene au anunțat inițierea unor noi acțiuni în teritoriile ocupate de Israel. Pentru a doua oară de la „războiul de șase zile", unități de comando israeliene au atacat obiective din interiorul teritoriului egiptean, situate la circa 100 de kilometri de barajul de la Assuan. „Pentru observatorii prezenți la Cairo — transmitea France Presse — acest raid riscă să agraveze tensiunea în Orientul Mijlociu". Comunicatele oficiale publicate la Cairo și Tel Aviv asupra efectelor și desfășurării operațiunii sînt contradictorii.

Convorbirile cvadripartite de la Națiunile Unite sînt în acest moment, după expresia unui comentator, „o speranță care se menține și care evoluează într-o manieră favorabilă". Secretarul general al O.N.U., U Thant, s-a referit în cîteva rînduri la ele, cu prilejul turneului său european. „Convorbirile între cei patru asupra Orientului Mijlociu au început bine", a declarat el. Reluarea rolului activ al mediatorului O.N.U., Gunnar Jarring, depinde, după opinia secretarului general al Organizației, de progresele realizate în cadrul convorbirilor. În momentul de față, se spune în cercurile de la Națiunile Unite, un grup de lucru compus din colaboratorii șefilor de delegații lucrează la definitivarea unui document comun care să exprime poziția celor patru țări în ce privește modalitățile de aplicare a Rezoluției Consiliului de Securitate. Între principalele puncte, urmînd a fi incluse în document, s-ar afla retragerea forțelor israeliene din teritoriile ocupate, stabilirea de frontiere sigure și durabile, libertatea navigației pe Canalul de Suez și în strîmtoarea Tiran și problema refugiaților palestinieni.

La Roma au avut loc, săptămîna trecută, convorbiri între președintele Giuseppe Saragat și primul ministru belgian Gaston Eyskens, care a făcut o vizită oficială în Italia

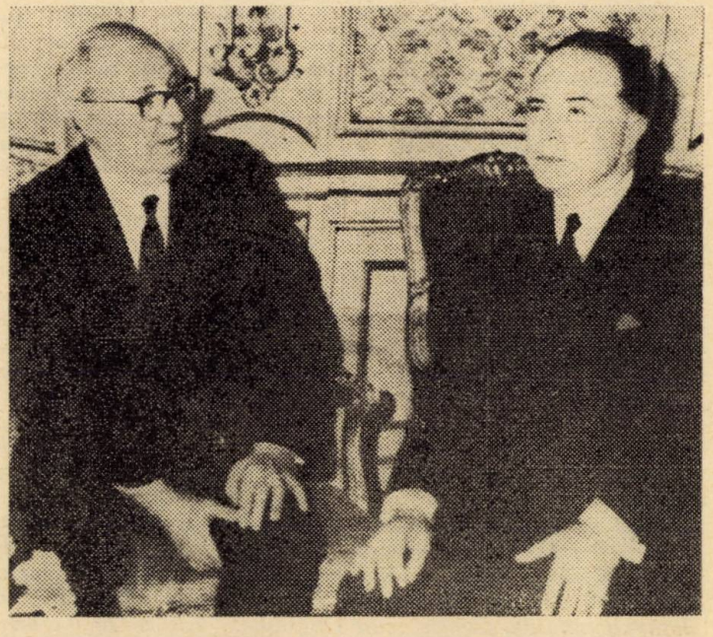

Belfast (Irlanda de Nord). Pentru a-și manifesta satisfacția față de demisia premierului O'Neill, adepții liderului extremist Paisley au aprins un foc într-o piață a orașului

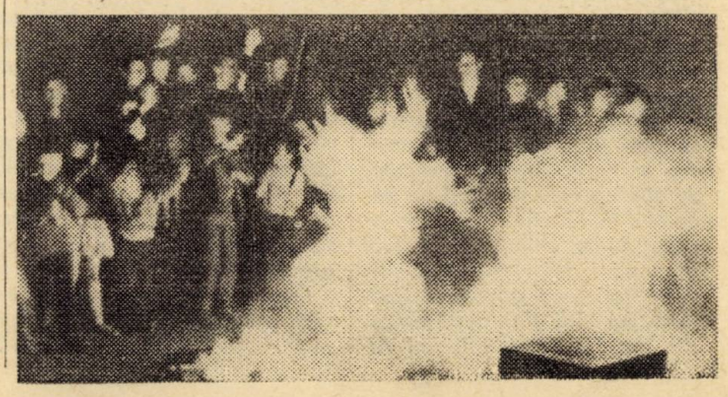

săptămîna

în telegrame

Londra

DIN NOU ANGLIA ȘI PIAȚA COMUNĂ

La Lancaster House a fost arborat timp de două zile steagul albastru cu 18 stele galbene al Consiliului Europei Occidentale, cu ocazia desfășurării lucrărilor Comitetului ministerial al acestui organism. Reuniunea a fost poate mai puțin importantă în ceea ce privește eventualele hotărîri pe care le-ar fi putut lua (între ele, suspendarea Greciei de la lucrările Consiliului, recomandată deja de către Adunarea consultativă a Consiliului Europei), cu atît mai mult cu cît întrunirea a avut și un caracter jubiliar — două decenii de la întemeierea acestei instituții. Interesul trezit de lucrările Consiliului s-a datorat între altele mai ales faptului că este vorba de prima reuniune oficială inter-occidentală după demisia generalului de Gaulle. A fost urmărită cu atenție, în acest context, atitudinea guvernului englez față de problema intrării Angliei în Piața comună. Observatorii au remarcat că, deși înainte de deschiderea lucrărilor, Foreign Office-ul a dezmințit informațiile de presă după care Marea Britanie ar încerca să ia în viitorul apropiat o nouă inițiativă în privința aderării sale la C.E.E., primul ministru englez Harold Wilson „a înțeles să profite de reuniunea de la Londra a Consiliului Europei pentru a se lansa într-o acțiune diplomatică" în acest sens. În discursul său inaugural, șeful guvernului britanic nu a ezitat să reafirme viguros voința de a începe cu cei șase convorbiri care — a ținut să sublinieze Wilson — „ar fi putut începe încă de acum 18 luni". Primul ministru britanic a apreciat ca importante consultările politice, „care s-au relevat de cea mai mare valoare" în sînul U.E.O., cadru politico-diplomatic interoccidental dezavuat de Franța.

La Lancaster House ideea unui nou demers englez în direcția Pieței comune a căpătat consistență ; s-au avansat chiar în diferite cercuri două ipoteze de lucru. Una — presupunînd contacte preliminare între Londra și Paris, formulă evocată, de altfel la vremea sa, și de generalul de Gaulle și care, de aceea, nu ar întîmpina eventual prea mari dificultăți în ce privește aplicarea sa rapidă. Cealaltă, posibilă abia după alegerile din Franța — folosind cadrul tradițional al reuniunilor Pieței comune de la Bruxelles.

Lucrările reuniunii din capitala Marii Britanii s-au desfășurat cu ușile închise. Agențiile de presă occidentale relatează totuși că unul din principalele subiecte ale discuțiilor l-au constituit relațiile Est-Vest. Oratorii care s-au referit la această problemă — între ei, ministrul de externe al R.F.G., Willy Brandt, reprezentanții Italiei — Mario Zagari și Franței — Jean de Lipkowski — „au subliniat că sînt favorabili continuării politicii de destindere" (France Presse).

Lagos

UMUAHIA CÎȘTIGATĂ OWERRI PIERDUT

Relativa stabilitate de pe fronturile de luptă, al cărei principal element supus schimbărilor era inițiativa federală pe plan operațional, a fost afectată destul de serios prin ocuparea, de către armata guvernului de la Lagos, a Umuahiei și intrarea trupelor generalului Ojukwu în Owerri (oraș de pe teritoriul inițial al Biafrei, dar care fusese abandonat în iunie 1968). Perimetrul controlat de Ojukwu are, așadar, tendința de a se transla aproximativ de la est către vest. Un fapt nou, mai semnificativ poate, este aplicarea de către biafrezi — cu oarecari succese inițiale, se pare — a tacticii de a muta teatrul de operațiuni de pe teritoriul considerat de ei ca aparținînd Republicii Biafra. În acest scop, trupele lui Ojukwu luptă pentru forțarea Nigerului și consolidarea unor alineamente pe malul vestic al fluviului. Tactica ar urmări, după calculele statului major al lui Ojukwu, ca o parte din trupele federale ce presează din direcția Umuahia asupra pozițiilor biafreze să fie deplasate pe alte fronturi. Primele informații — destul de incerte — vorbesc despre organizarea unei zone de penetrație de către biafrezi de-a lungul fluviului pe o întindere de circa 200 de km. Capturarea orașului Owerri a favorizat declanșarea acestei ofensive, dar despre șansele sale de reușită este prematur de discutat.

Fapt este că mersul operațiunilor demonstrează o dată mai mult imposibilitatea rezolvării într-un viitor imediat a conflictului pe cîmpul de luptă și urmările profund nefaste ale continuării ostilităților — pentru ambele părți. „În acest război — reflecta editorialistul săptămînalului englez «The Guardian» — problemele umanitare cresc direct proporțional cu victoriile militare". Pentru că, de pildă, dacă trupele federale ar ocupa Uli Ihiala — unde se află singurul aeroport al biafrezilor — aprovizionarea acestora ar deveni practic imposibil de asigurat în continuare, ceea ce ar declanșa un nou val de foamete și epidemii. Deocamdată, informează un vicepreședinte al Crucii Roșii Internaționale, „operațiunile de ajutorare ale organizației au tendința de a se normaliza".

New Delhi

SUCCESIUNEA DR. ZAKIR HUSAIN

Dr. Zakir Husain, fostul președinte al Indiei, care a decedat săptămîna trecută, avea reputația unei personalități impunătoare ; mai mult însă ca autoritate morală decît ca om politic propriu-zis. În mai 1967, cînd a devenit, prin alegeri, șef al statului, deși de religie musulmană (de departe minoritară în India), a reușit să întrunească cea mai mare parte a sufragiilor electorilor din cele două Camere ale Parlamentului central. Adept al ideilor lui Gandhi, doctor în filozofie și autor al unor lucrări în domenii din cele mai variate, (mergînd de la povești pentru copii pînă la traducerea lui Platon în limba urdu), dr. Husain s-a pronunțat destul de rar în problemele politice curente — excepții notabile făcînd între altele apelul său pentru înfăptuirea controlului nașterilor în India și poziția clar exprimată în favoarea încetării războiului din Vietnam.

Problema succesiunii sale la magistratura supremă — rezolvată provizoriu prin preluarea funcției de către fostul vicepreședinte V. V. Giri — urmează a fi soluționată prin organizarea de alegeri prezidențiale. Constituția indiană prevede ca scrutinul să aibă loc cel tîrziu la șase luni de la vacanța puterii, adică, în acest caz, pînă în primele zile ale lunii noiembrie. Succesorul posibil pare a fi V. V. Giri ; aceasta ar confirma o tradiție nedezmințită încă în istoria Republicii India, întrucît și dr. Husain, și predecesorul său dr. Radhakrishnan ocupau funcția de vicepreședinte în momentul cînd au fost aleși șefi ai statului. Oricum, actualul președinte interimar se bucură — după opinia ziariștilor din New Delhi — de sprijinul partidului de guvernămînt, Congresul Național Indian. Principalul său handicap — consideră ei — l-ar putea constitui vîrsta înaintată — 74 de ani.

Corneliu VLAD

V. V. Giri (dreapta), devenit președinte ad-interim al Indiei după moartea lui Zakir Husain, depunînd jurămîntul

reflector

BOMEX ŞI PROGNOZA VREMII

Cu începere din această lună şi pînă la sfîrşitul lunii iulie, cel mai mare sistem tridimensional de supraveghere meteorologică, organizat în cadrul programului mondial de cercetare şi prognoză a vremii, va funcţiona în Oceanul Atlantic, la răsărit de insula Barbados din Arhipelagul Antilelor Mici.

Ansamblul acţiunii a căpătat numele „Experienţa oceanografică şi meteorologică Barbados", de unde prescurtarea „Bomex". La efectuarea cercetărilor şi măsurătorilor, din adîncul Atlanticului pînă în stratosferă, vor participa patru mari nave ştiinţifice, ancorate la colţurile unui dreptunghi cu laturile de 480 de kilometri şi alte douăzeci de nave mai mici care vor lucra în interiorul acestui cadru. Patru escadrile de avioane meteorologice vor asigura zboruri permanente, la înălţimi între 1 000 şi 12 000 metri. Baloane-sonde vor măsura de mai multe ori pe zi temperatura aerului, direcţia şi viteza vînturilor, pînă la 30 km deasupra Pămîntului. Instalaţii speciale de fotometrie vor înregistra formarea şi deplasarea norilor. Sonde submarine speciale vor măsura temperatura apei şi circulaţia curenţilor oceanici pînă la 5 000 metri adîncime.

Toate datele şi măsurătorile vor fi transmise unei nave speciale numită „Flip". Această unitate, situată în centrul bazei de sud a dreptunghiului convenţional de cercetări, este construită în aşa fel încît va rămîne, practic, nemişcată, oricare ar fi acţiunea valurilor, a curenţilor oceanici şi a vînturilor

Perimetrul „Bomex" a fost ales pentru a se capta şi informaţiile meteorologice transmise de sateliţii-meteo.

Se crede că după încheierea acestui vast program, prognoza vremii va face mari progrese, trecînd, cel puţin în zona cercetată, de la o probabilitate de 70 la sută, cît se pare că ar fi limita maximă de astăzi, pînă la 85—90 la sută, limită considerată ca cea mai înaltă cu putinţă în meteorologia contemporană.

TAXIMETRUL SUBMARIN

Ultima creaţie a constructorilor de nave submersibile pune la dispoziţia cercetărilor ştiinţifice — „taximetrul submarin". Acest nou aparat întrece în performanţe tot ce s-a realizat pînă acum în domeniul circulaţiei pe fundurile mărilor şi oceanelor. Cîntăreşte 5 tone şi poate transporta o tonă de încărcătură (echipajul format din două persoane şi aparatura de cercetări ştiinţifice). Are 6,60 metri lungime şi 1,50 lăţime. Este echipat cu 36 de acumulatoare electrice. Motoarele lui îi asigură o viteză de 7 km/oră la suprafaţa apei şi de 4,5 km/oră în submersibilitate. Autonomia de funcţionare, după dislocarea de nava „mamă" care-i serveşte bază de lansare, este de 12 ore. Poate coborî pînă la adîncimea de 600 metri.

Etapa premergătoare campaniei prezidenţiale

În 13 mai, la orele 24, adică peste mai puţin de o săptămînă, expiră termenul pentru înregistrarea de către consiliul constituţional a candidaturilor la preşedinţia Republicii Franceze. Lista, închisă deci marţi noaptea, va fi publicată la 16 mai în „Jurnalul oficial"; aceasta este şi momentul deschiderii oficiale a campaniei electorale. Campania, care se încheie în vinerea dinaintea scrutinului, în cazul de faţă la 30 mai, va fi deci scurtă : două săptămîni. Dacă la primul tur de scrutin (1 iunie), nici un candidat nu va obţine majoritatea absolută a sufragiilor, la al doilea (15 iunie) nu se vor mai prezenta decît cei doi care la primul tur vor fi obţinut cele mai multe voturi.

Acesta fiind mecanismul, ce este în joc la alegerile prezidenţiale din iunie 1969 ? Dincolo de persoane, problema de fond care se pune, scria Jacques Fauvet în „Le Monde", este aceea „a ideii pe care oamenii şi partidele şi-o fac despre puterea executivă sau, mai precis, despre preşedinţia Republicii : pe scurt, realitatea acestei puteri va rămîne la palatul Elysée (preşedinţia Republicii) sau va reveni la palatul Matignon (preşedinţia Consiliului de Miniştri) ?" Cu alte cuvinte, urnele vor consacra menţinerea celei de-a V-a Republici, întoarcerea la a IV-a sau naşterea unei a VI-a? Rezultatul referendumului din 27 aprilie implică o opţiune în favoarea menţinerii instituţiilor existente, de vreme ce întrebarea la care corpul electoral a răspuns „nu" preconiza modificarea lor. În realitate, este vorba mai puţin despre **ce** vor fi structurile instituţionale, cît despre **cum** vor funcţiona, mai exact despre conţinutul care li se va da. În general, înlăuntrul cadrului instituţional dat, raporturile între preşedinţia Republicii, guvern şi parlament sînt raporturi cu geometrie variabilă. Ele se definesc pe baza unor elemente cifrice — importanţa decalajului numeric dintre majoritate şi opoziţie în parlament, valorile comparate ale rezultatelor alegerilor legislative şi alegerilor prezidenţiale — şi pe baza altor elemente, mai fluctuante şi mai subtile, care sînt convergenţe şi divergenţe de interese, de concepţii, de afinităţi. Cu aceasta, ajungem la problema formaţiilor politice şi a persoanelor — deosebit de acută în această perioadă a stabilirii şi depunerii candidaturilor.

Din acest punct de vedere, se poate afirma că, de fapt, campania electorală a început în 29 aprilie, la aproximativ 36 de ore după cunoaşterea rezultatelor referendumului şi mai puţin de 24 după intrarea în vigoare a demisiei generalului de Gaulle. În cursul dimineţii, fostul premier Georges Pompidou îşi anunţa oficial candidatura la preşedinţia Republicii. Ştirea nu a surprins : încă în ianuarie, la Roma, el lăsase să se înţeleagă, într-o convorbire cu cîţiva ziarişti francezi, că intră în vederile sale ideea de a asuma în viitor răspunderile unui „destin naţional". Nu a surprins prea mult nici faptul că anunţarea candidaturii era făcută ca un act de iniţiativă personală : urmînd exemplul generalului de Gaulle, fostul premier prefera să nu apară ca exponentul unui partid, ci ca exponentul unei politici căreia să i se ralieze, în primul rînd, fireşte, partidul gaullist U.D.R., dar şi alte formaţii. Aceeaşi cale avea s-o urmeze primarul socialist al Marsiliei, Gaston Defferre, căruia comitetul director al S.F.I.O., pus în faţa faptului împlinit, i-a acordat „sprijinul său unanim" — dar care abia duminica trecută, după un congres agitat de controverse şi de şase votări contradictorii, a devenit candidatul oficial al acestui partid ; Defferre a pornit şi el la luptă (ca şi în 1965, de altfel, cînd însă a trebuit să se încline în faţa candidaturii unice a stîngii reprezentate de Mitterrand) cu ideea de a-şi găsi aliaţi în rîndurile formaţiilor de centru.

Aceeaşi zi de 29 aprilie a înregistrat un reviriment spectaculos, acela al şefului republicanilor independenţi, fostul ministru de finanţe Valéry Giscard d'Estaing. Adversar al referendumului — şi astfel în dezacord nu numai cu U.D.R., dar şi cu o parte a propriilor săi prieteni politici — el declarase încă în ajun : „Franţa are nevoie de o candidatură de întoarcere la calm... Pentru a urma unui om excepţional, este nevoie de un om cu experienţă, neangajat în înfruntările dintre majoritate şi opoziţie ale ultimilor ani, deschis către Europa, (un om) care să unească în loc să dividă şi să redea fiecăruia încrederea pierdută". În această caracterizare, observatorii au descifrat imediat portretul-robot al unei candidaturi de tipul Antoine Pinay sau Alain Poher. Cum cel dintîi a făcut cunoscut că nu intenţionează să candideze, rămînea cel de al doilea, fostul preşedinte al Senatului devenit preşedinte interimar al Republicii.

Eforturile depuse pe de o parte de acei dintre republicanii independenţi care au răspuns „da" la referendum şi doreau să susţină candidatura Pompidou, pe de altă parte de candidat însuşi, au dus însă în după-amiaza de 29 aprilie la o întîlnire între fostul premier şi grupul parlamentar al celei de-a doua formaţii guvernamentale (cu participarea, neprevăzută, a şefului ei), urmată a doua zi de afirmarea unui deplin acord. Se atribuie hotărîrii lui Giscard d'Estaing două categorii de motive : orientările definite de Pompidou în expunerea făcută la întîlnirea cu grupul parlamentar al republicanilor independenţi ; socoteala că, după divergenţele în problema referendumului, noi divergenţe în problema alegerilor prezidenţiale ar putea duce la scindarea formaţiei pe care o conduce. În legătură cu motivele din prima categorie, fostul premier a folosit cîteva zile mai tîrziu prilejul unei întîlniri cu delegaţii regionali ai U.D.R., pentru ceea ce agenţia France Presse a numit „un fel de punere la punct în ceea ce priveşte intenţiile ce i-au fost atribuite în legătură cu politica externă". „El a contestat mai cu

seamă, relata agenția, că și-ar fi luat angajamente în domeniul european. M-am mulțumit, ar fi spus el în esență, să fac expuneri cu caracter foarte general. Fostul premier ar fi indicat, de pildă, că admiterea Marii Britanii în Piața comună e o problemă care trebuie permanent examinată. El ar fi adăugat că generalul de Gaulle proceda, de asemenea, la o reexaminare periodică a acestei probleme". Se consideră, de altfel, că Georges Pompidou va defini el însuși liniile directoare ale politicii sale, în discursuri publice și într-o conferință de presă pe care observatorii o cred foarte apropiată.

Centrul este din nou o zonă de tatonări și imprecizii. Se conturează în neomogenele lui rînduri două tendințe: una, avînd ca principal exponent pe Jacques Duhamel, președintele grupului parlamentar, înclină să acorde sprijin candidaturii Pompidou dacă Alain Poher nu o va pune pe a sa (și, în fond, adepții acestei tendințe ar dori ca el să nu o pună); cealaltă, care corespunde punctului de vedere al celor mai mulți (inclusiv Jean Lecanuet), insistă pentru o candidatură proprie, de preferință a lui Alain Poher. Acesta însă nu a făcut cunoscut încă hotărîrea sa și nu se știe dacă a luat vreuna pînă în momentul de față.

Indiscutabil, congresul de la Alfortville al socialiștilor S.F.I.O. a dat o grea lovitură nădejdilor acelei părți a corpului electoral care ar fi dorit să poată opta pentru un candidat al întregii stîngi. Conceput inițial ca un „congres constitutiv" menit să consacre fuziunea S.F.I.O. și Convenției instituțiilor republicane într-un „nou partid socialist", congresul de duminică s-a transformat în contrariul său: el a consacrat ruptura dintre aceste două formații ale stîngii necomuniste. În timp ce delegații S.F.I.O. se întruneau la Alfortville, Convenția instituțiilor republicane ținea propriul ei congres în altă localitate din regiunea pariziană, iar cele cîteva contacte care au avut loc în cursul acestei zbuciumate duminici între împuterniciți ai celor două părți au rămas sterile.

Chiar în sînul S.F.I.O., desemnarea candidatului — problemă care a acoperit cu totul chestiunile privitoare la renovarea structurilor partidului — s-a făcut într-o atmosferă de tensiune extremă. Și dacă forurile de conducere ale S.F.I.O. au trecut peste felul în care — acum ca și în 1965 — candidatura Defferre a apărut pe firmamentul electoral, foarte mulți delegați au apreciat procedeul autopropunerii ca arogant și nedemocratic. Aceasta, în ceea ce privește forma. În ceea ce privește conținutul, nu este nici un secret că, spre deosebire de atracția pe care centrul o exercită asupra lui Gaston Defferre și a celei pe care Gaston Defferre ar vrea să o exercite asupra centrului, la nivelul local și federal tendința către unitatea de acțiune cu comuniștii este cu atît mai solid implantată cu cît repetate experiențe i-au verificat eficiența. Or, în congresul de duminică exista un „candidat la candidatură" exprimînd această tendință, Alain Savary; el a fost pus în situația de a se retrage.

Din momentul în care s-a produs vacanța prezidențială, partidul comunist a acționat în vederea desemnării unui candidat unic al stîngii. În chiar ziua în care generalul de Gaulle își anunța demisia, secretarul general al C.C. al P.C.F., Waldeck-Rochet, adresa lui Guy Mollet o scrisoare în care, apreciind că rezultatul referendumului „dovedește cu strălucire creșterea forțelor muncitorești și democratice" și referindu-se, în acest sens, la cifrele din marile centre industriale și din regiunile cu tradiții progresiste, scria: „Victoria «nu»-ului și demisia președintelui Republicii subliniază necesitatea și urgența adoptării unui program de guvernămînt stabilit în comun de către formațiunile stîngii și organizațiile sindicale și profesionale...". În răspunsul său, Guy Mollet declara că, în momentul de față „partidul socialist S.F.I.O. nu consideră oportună elaborarea în comun a unui asemenea program".

Eforturilor desfășurate de P.C.F. li s-au asociat insistențele principalelor centrale sindicale pentru a determina pe liderii partidelor interesate să se pună de acord în vederea unei candidaturi unice. Cea mai mare organizație sindicală din Franța, Confederația Generală a Muncii (C.G.T.) și cea imediat următoare în ordinea importanței, Confederația Franceză Democratică a Muncii (C.F.D.T.), precum și Federația Educației Naționale (F.E.N.) s-au situat pe această poziție în ciuda deosebirilor de păreri existente între ele. Reprezentanți ai acestor organizații au arătat că, fără a intenționa să se substituie partidelor politice cărora le revine sarcina de a rezolva problema candidaturilor la președinția Republicii, ele doresc o candidatură întruchipînd cel puțin o platformă susceptibilă să întrunească sufragiile întregii opinii publice de stînga.

Aceste stăruințe au rămas însă, după cum s-a văzut, fără ecou la conducerea S.F.I.O., încă o dată fascinată de ideea alianțelor centriste. În aceste condiții, partidul comunist a anunțat luni candidatura la președinția Republicii a lui Jacques Duclos, membru al Biroului Politic, membru al Comitetului Central încă din 1926, figură marcantă a vieții parlamentare franceze atît în anii dinaintea războiului cît și în perioada postbelică. Cu prilejul desemnării sale, el și-a exprimat părerea de rău pentru „întristătorul spectacol" al „unor ambiții sordide" care au împiedicat „unirea stîngii pe baza unei politici clar definite". În concluzie, Duclos a declarat: „Sînt conștient că reprezint o concepție de lealitate și salubritate politică și că apăr, în același timp, un program care opune soluții de viitor soluțiilor trecutului".

În felul acesta, pînă la ora cînd revista intră sub tipar, opinia publică franceză se găsește în fața a patru candidaturi oficiale: în ordinea cronologică a anunțării, Georges Pompidou, Gaston Defferre, Michel Rocard (secretarul național al Partidului Socialist Unificat), Jacques Duclos. (François Mitterrand care fără îndoială ar fi dorit să fie din nou candidatul unic al stîngii, dar care a declarat că va sprijini campania oricui ar fi investit cu această calitate, a rămas, în urma rupturii dintre S.F.I.O. și Convenția instituțiilor republicane, în afara competiției). De aci, perspectiva ca atît Georges Pompidou cît și Gaston Defferre să se întreacă în tentativele de a cuceri simpatie și sprijin spre centru. Perspectiva, de asemenea, a unei deplasări de voturi socialiste în favoarea candidatului comunist. Acestea, dacă actuala configurație a candidaturilor rămîne neschimbată: căci o parte din socialiștii nemulțumiți de hotărîrile luate la Alfortville nu au renunțat să acționeze, și nici sindicatele. Iar printre observatori există glasuri care nu exclud încă eventualitatea unei modificări a configurației candidaturilor.

Florica ȘELMARU

reflector

„ÎNAINTE CA NATURA SĂ MOARĂ!"

O planetă deșartă, condamnată la unformitatea exasperantă a unor dimineți fără cîntecul păsărilor, a unor păduri și riuri care nu vor mai cunoaște animalele și peștii, a unor pajiști lipsite de flori — așa va arăta în viitor Pămîntul dacă guvernele nu vor recurge cît mai curînd la o politică de ocrotire a naturii, de salvare a speciilor animale și vegetale pe cale de dispariție. Tabloul ca și concluzia aparțin profesorului Jean Dorst, unul din cei mai cunoscuți naturaliști francezi, care, în cartea sa „Înainte ca natura să moară!", lansează un adevărat strigăt de alarmă și un îndemn la acțiune contra operei de distrugere a naturii. Să alcătuiești o listă exhaustivă a crimelor făptuite de om contra naturii — spune prof. Dorst — este aproape imposibil, dată fiind amploarea pe care ar avea-o un asemenea bilanț. De aceea, în cartea sa, Jean Dorst se va referi numai la cîteva dintre aceste exemple, încercînd să le selecteze pe cele mai semnificative și să ajungă în același timp la unele concluzii generale. Datorită plăcerii, inconștiente de multe ori, a omului de a trage și de a împușca animale — remarcă prof. Jean Dorst — numeroase specii (bizonii, chinchilla, marele pinguin din nordul Atlanticului) au dispărut aproape total. Primăvara sînt masacrate sute de turturele și, totodată, se împușcă de-a valma rîndunele, porumbei călători, pițigoi. Omul nu-și cruță nici măcar „rudele" mai apropiate: contra urangutanilor, cei care se ocupă cu aprovizionarea menajeriilor duc de fapt o luptă de cruntă exterminare. Omorului direct i se adaugă, mărind forța și amploarea distrugerii, poluarea aerului, eroziunile, defrișările abuzive.

Dorst descifrează totuși cîteva raze de speranță. Una din ele ar fi revolta manifestată în primăvara aceasta în mod aproape general de opinia publică față de vînătoarea puilor de focă. Volumul prof. Dorst se încheie cu sublinierea faptului că oamenii trebuie să devină conștienți de pericolul acțiunii lor exterminatoare, că trebuie să înțeleagă că Pămîntul este al tuturor ființelor vii, indiferent de specie și dezvoltare.

POPULAȚIA AMERICII LATINE

Într-un recent studiu al CEPAL (Comisia Economică O.N.U. pentru America Latină) se face o prezentare detaliată a evoluției creșterii populației în țările latino-americane și a tendințelor acestei creșteri. În condiții normale, se arată în studiul respectiv, populația latino-americană va crește de la 287 milioane locuitori în 1970, la 379 milioane în 1980. Cîteva din marile metropole — Buenos Aires, Ciudad de México, Rio de Janeiro, Sao Paulo — vor avea în 1980 aproximativ 10 milioane de locuitori fiecare, iar alte orașe — Santiago de Chile, Lima, Caracas și Bogota — se vor apropia de cifra de 4 milioane.

Corespondență din Geneva de la Cristian Popișteanu

O aniversare și un argument

O ceremonie aniversară a reamintit pînă și obișnuiților Palatului Națiunilor din Geneva — diplomați și corespondenți de presă — împrejurarea fondării acestui edificiu în care, de peste două decenii, își desfășoară curent activitatea diferite organisme ale O.N.U. Ceremonia a marcat, în acest început de mai, o jumătate de secol de la înființarea fostei Societăți a Națiunilor. Reunind, alături de Willy Spühler, șeful Departamentului politic din guvernul federal elvețian, și de doamna Lise Girardin, primarul orașului, pe reprezentanții statelor membre ale O.N.U. acreditați la Geneva, precum și alți numeroși membri ai corpului diplomatic și ai organizațiilor internaționale, inaugurarea plăcii comemorative consacrată Ligii Națiunilor s-a desfășurat în prezența secretarului general al O.N.U., U Thant.

Prilejul aniversar a fost de natură să evoce necesitatea conjugării eforturilor tuturor națiunilor lumii contemporane pentru a realiza și asigura o eficientă înțelegere și colaborare internațională destinate să întărească pacea, să slujească progresului omenirii. În retrospectiva istoriei, Liga Națiunilor conturează, desigur, imaginea unui mecanism insuficient de capabil să realizeze opera de menținere a păcii, paralizată într-o serie de momente cruciale, anterioare declanșării agresiunilor fasciste, de rivalități și antagonisme între marile puteri occidentale. Dar nu e mai puțin adevărat că Societatea Națiunilor (la a cărei activitate România — și nu este uitat faptul că Nicolae Titulescu a deținut în două rînduri înalta magistratură de președinte al Adunării Generale — și-a adus o contribuție pozitivă, deseori remarcată de diplomația vremii) a fost prima organizație internațională permanentă care a schițat ideile cele mai arzătoare ale vieții internaționale a epocii — dezarmare, securitate colectivă, colaborare economică ; ea a fost cea dintîi organizație internațională în care s-a făcut puternic simțită prezența diplomației socialiste, prin propunerile U.R.S.S. în probleme vitale care interesau toate popoarele.

Ceea ce apare important a fi subliniat astăzi este, dincolo de nereușite și eșecuri, experiența de colaborare internațională a Societății Națiunilor, care a reprezentat un real capital în evoluția vieții politice internaționale a secolului al XX-lea. Spunea secretarul general U Thant : „Intenția noastră nu este de a ne aminti dispariția Societății Națiunilor, ci de a celebra cea de a 50-a aniversare a formării ei. Să încercăm să regăsim ceva din spiritul și credința care au animat acele prime zile de mai 1919, atunci cînd un război care trebuia să fie cel din urmă tocmai lua sfîrșit, cînd națiunile epuizate erau hotărîte să pună în practică o idee nouă și originală pentru a preveni noi catastrofe. Date fiind structura și împuternicirile sale în mod voluntar limitate, nu este surprinzător că Societatea Națiunilor n-a reușit în concepția sa de menținere a păcii internaționale. Ceea ce are importanță pentru noi este curajul și înălțimea concepției acelora care au lansat acest val al speranței și necesitatea ca această speranță să fie încă vie și puternică în noi în ciuda tuturor nemulțumirilor, a nereușitelor și a dezastrelor care s-au abătut asupra umanității în ultima jumătate de veac".

Ceea ce este cu deosebire important în zilele noastre, și ceremonia de la Palatul Națiunilor a avut darul să evidențieze acest fapt, este că nu trebuie neglijată nici o posibilitate pentru ca națiunile lumii să se bucure de roadele libertății, ale egalității în drepturi, înscrise după cel de-al doilea război mondial în Carta Națiunilor Unite, este ca ele să poată conlucra în condiții de pace, siguranță și respect al independenței statelor și de afirmare a personalității umane. „Avem astăzi datoria — declara U Thant — să ne reînnoim angajamentul de a ne consacra o energie nouă și o luciditate sporită sarcinii lăsate neîmplinite de cei care s-au gîndit la o Societate a Națiunilor : lupta împotriva războiului, mizeriei, ignoranței, maladiilor, subdezvoltării. Opera de înțelegere — între națiuni ca și între oameni — nu trebuie părăsită niciodată".

Tot în această săptămînă, la Geneva s-a adus un omagiu ziaristicii contemporane, eveniment pe care îmi permit să-l semnalez cititorilor revistei noastre. Cei 20 de ani de la înființarea Asociației corespondenților de presă de pe lîngă sediul din Geneva al Națiunilor Unite au permis secretarului general al O.N.U., U Thant, să rostească aceste cuvinte : „Nu mai este cîtuși de puțin nevoie să subliniez rolul capital pe care îl joacă informația în timpurile în care simplul cetățean este emancipat, iar însăși menținerea tuturor instituțiilor umane, indiferent dacă ele sînt guvernamentale sau tehnice, cere mai mult decît consimțămîntul său, cere colaborarea sa activă și luminată. Organizația Națiunilor Unite a fost creată în numele popoarelor lumii și nu-și poate atinge obiectivele decît cu înțelegerea și sprijinul lor. Ziariștii din toate țările au un rol extrem de precis pentru a propaga această înțelegere și a contribui la eficiența acestui sprijin față de țelurile și activitățile Națiunilor Unite".

Geneva, 6 mai

reflector

TEATRE NOI

Trei teatre inaugurate recent :

1. Teatrul din localitatea balneară Hammamet (Tunisia), construit pe malul mării, în mijlocul unei plantații de portocali și lămîi (1 100 de locuri). Elementele principale de construcție : prefabricatele din beton.

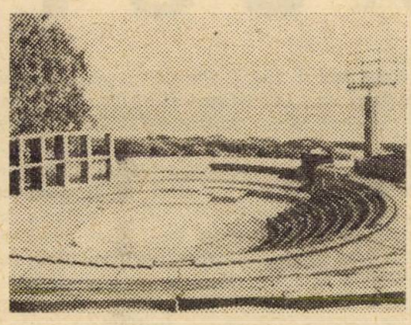

2. Sala festivalurilor din centrul turistic Bled (Iugoslavia), amenajat într-un parc, pe malul unui lac. Scheletul și exteriorul clădirii sînt din oțel și sticlă, iar interiorul — din lemn și dale de marmură.

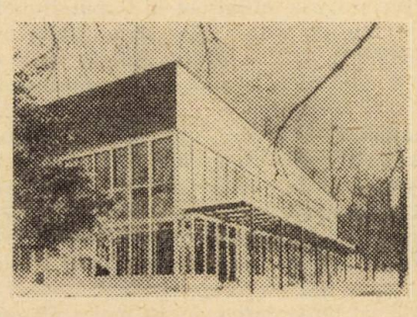

3. Teatrul din Nottingham (Anglia). Beton, aluminiu, cărămidă și sticlă. 756 de locuri.

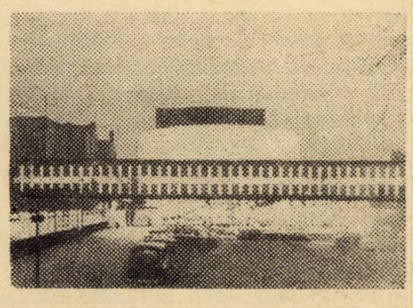

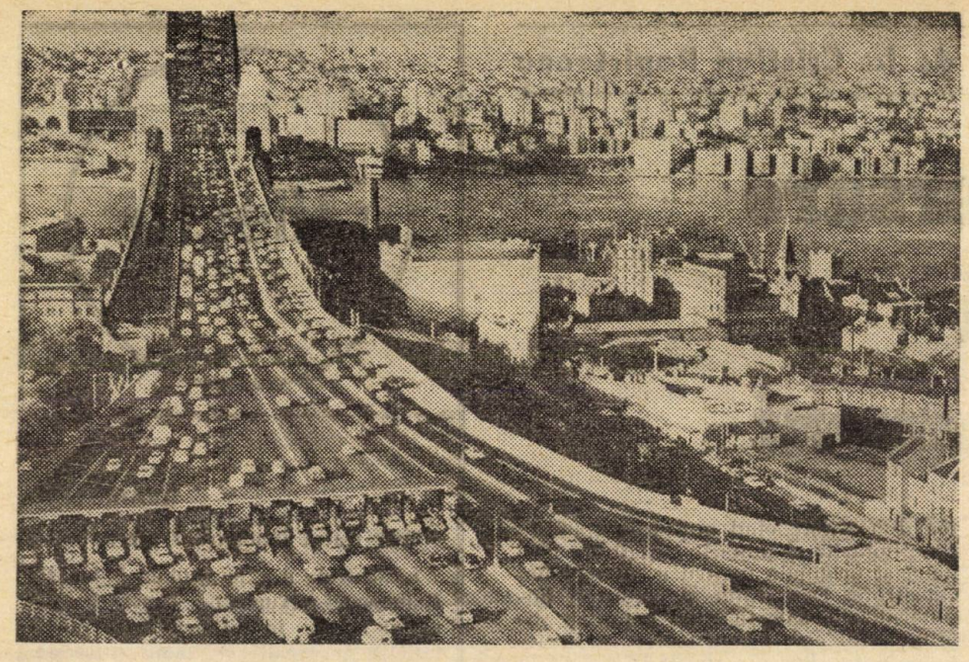

Imagine din Sydney

AUSTRALIA
scenă turnantă

Cea mai întinsă insulă a pămîntului, cel mai mic continent și singurul populat numai de o națiune, statul cu cea mai recentă istorie, ultima zonă geografică în care struțul emu, cîinele dingo sau cangurul se mai agită printre eucalipți, Australia își ridică peste ape, între 48°39' și 10°41' latitudine sudică, de-a lungul tropicului Capricornului, cei 7 704 000 km² de pămînt uscat, bătut în coaste de valurile amestecate ale celor două oceane, Pacific și Indian.

„TERRA AUSTRALIS INCOGNITA" ÎN ASCENSORUL ISTORIEI

La începutul secolului XVII, pe cele mai înțelepte hărți europene emisfera sudică admitea un pămînt vag : Terra australis incognita. Totuși, olandezul Willem Jansz, îmbarcat la Capul Bunei Speranțe pe vasul „Het Druyffken" în noiembrie 1605, a descoperit, în aprilie 1606, ceea ce în hărțile lui Mercator din 1541 și în atlasul lui Ortelius din 1570 rămăsese ipotetic : un pămînt nou. Dar alt tron avea să-și impună aici interesele. În 1628, generalul englez Carpenter, iar în 1770 James Cook, căruia insula îi părea asemănătoare ca relief cu Țara Galilor, au deschis în Noua Galie de sud porțile puterii britanice. O dată cu îmbarcarea, la 13 mai 1787, în fruntea a 11 vase, a lui Sir Arthur Phillip, primul guvernator regal al coloniei, a început, încă pe de coastele Angliei, istoria europeană a Australiei. Guvernatorul a atins pămîntul australian, și-a debarcat cei 757 de ocnași (în 10 ani au mai sosit 5 000) necesari pentru colonizare, și-a ales capitala, a denumit-o Sydney și a început să guverneze. În 1821 insula a obținut primul corp legislativ, în 1843 prima constituție, în sfîrșit, în 1901 insula a devenit Uniunea Australiană, federație de state și teritorii (cu o suprafață de 14 ori mai mare ca a Franței și cu o populație cît a Belgiei) a Commonwealthului.

În acest timp, noua societate s-a înscris pe pîrtiile obișnuite ale civilizației, taberele de căruțe, căutarea cu arma a hranei sau spaima nopților pe un pămînt străin, au fost predate spre păstrare legendei, coloniștii și-au clădit case, au tăiat străzi, emigranții și-au găsit rostul rîvnit, s-au naturalizat și au devenit poporul australian de 11 500 000 locuitori, dintre care 95 la sută sînt de origine engleză și irlandeză.

Locuitorii, fără tradiție, și-au însușit repede tradiția businessului, randamentului și a investițiilor într-o țară a „tuturor posibilităților" ; cultura europeană, importată intens, s-a aclimatizat fără dificultăți, orașele au prosperat sub stilul eteroclit renaștere-baroc tîrziu-gotic-„american", iar australienii au devenit prin băncile, vilele, piscinele, peluzele, rugbiul, cursele de cai (11 milioane spectatori pe an), tenisul și criketul lor mai „europeni" decît mulți europeni autentici.

În două secole, tulburată de coloniști, Australia a sărit, prin ambiția emigranților de „a se reface", din era de piatră în capitalismul dezvoltat. Două ere stau alături, amîndouă cu crusta tare, imposibil să se interfereze : de o parte europenii aruncați de Europa și deveniți cu orgoliu australieni, iar de partea cealaltă resturile băștinașilor, conservați într-un primitivism care nu le permite nici ambiții, nici speranță.

„CONDIȚIE FIZICĂ" INDUSTRIALĂ

Între deteriorarea pășunilor și exodul turmelor, între incendiile spontane ale pădurilor de eucalipți (la 60 de grade uleiul devine inflamabil), și posibilitatea marinarilor de a bea apă dulce din mare la o distanță de 8 km de coastă (fluviile își trimit la o asemenea depărtare apele, în urma inundațiilor catastrofale), între dezvoltarea celui mai recent port petrolifer din lume, Brisbane (care primește prin conducta de 300 km Moonie-Brisbane 10 000 hl petrol pe zi) și producția de automobile se înscriu azi axele modului de viață australian. Încadramentul acesta precizează relația specifică între climă, sol, agricultură și industrie.

Deșertul (cu trombe de praf de 8 000 metri înălțime) nu le-a permis australienilor să devină exclusiv agricultori (suprafața utilă este de 1,5 milioane km² dintr-o suprafață totală de peste 7 milioane km²) și i-a obligat să se retragă la poalele Cordilierilor australieni unde, în zonele cultivabile, să practice o agricultură intensivă, dar mai ales să crească animale. Ca membră a Commonwealthului, Australia a reprezentat multă vreme un excelent exportator pentru metropola britanică de grîu, carne și lînă (15 oi și două bovine pe cap de locuitor). O agricultură intensivă, practicată ca nicăieri în lume de pe pozițiile comerciantului (țăranul australian ca atare nu există : agricultorul nu prezintă atașamentul tradițional față de pămînt), se dezvoltă în condițiile unei adversități întreținute de o climă secetoasă, combinată catastrofal cu mari inundații. Deși produce și exportă grîu, orz, lînă, carne etc. (produsele agricole reprezintă 70 la sută din totalul exportului), agricultura devine din ce în ce mai vizibil „un spațiu" neinteresant pentru australieni. Numai între 1939—1948 numărul agricultorilor a scăzut cu o pătrime și fenomenul se adîncește. Industria atrage irezistibil pe localnici și emigranți, îi comprimă în zonele industriale, lăsînd în restul teritoriului un locuitor la 30 km². Tradiția agrară a Australiei și-a surpat repede temeliile, chiar dacă exportul ei în produse agricole se menține ridicat. O nouă tradiție își fortifică armătura în această țară : marea industrie modernă (26 000 uzine în 1938, 58 000 uzine în 1965). Din această cauză, 80 la sută din locuitori trăiesc în orașe, printre care : Sydney (2,3 milioane locuitori și 11 milioane tone trafic comercial), Melbourne (2 milioane locuitori și 8,6 milioane tone trafic comercial), Brisbane, Adelaide (fiecare cu cîte 700 000 de locuitori) etc.

Astăzi Australia produce 30 tone aur pe an (3 la sută din producția lumii capitaliste), însă cărbunele, oțelul, argintul, plumbul, arama, bauxita, zincul și recent petrolul au devenit catalizatorii subterani ai fierberilor industriale de la suprafață. 120 de întreprinderi australiene și străine sînt angrenate într-o uriașă ofensivă de prospectare din care nu lipsesc stațiile de radio-pirat care interceptează transmisiile posturilor de explorare către societățile lor.

Cu 80 de ani în urmă, un oarecare Karl Rapp, prospectînd filoane mineralifere, a descoperit în mijlocul deșertului un vast zăcămînt, care i-a permis înființarea unei societăți denumite de el „Broken Hill Propriety Company Ltd". Astăzi această societate cu 86 000 de acționari și 17 filiale a devenit cel mai puternic consorțiu al industriei grele australiene, în fapt un adevărat

monopol, care extrage, din „Ruhrul emisferei sudice" (4 milioane tone oțel anual din centrele importante Port Kembla și Wollongong) profituri extraordinare. Profituri extraordinare extrag și monopolurile străine americane, engleze și franceze care-și împing limitele de influență în industria australiană. La Melbourne, Footscry, Spotswood, Dandanong, Altona, în Noua Galie de sud și Victoria s-au masat peste 70 la sută din rafinăriile, uzinele de automobile, aluminiu, textile, petrochimice etc. și tot aici se vorbește cel mai intens despre nivelul de trai, despre procentul cel mai ridicat al producției în raport cu anii antebelici. Creșterea de patru ori a producției industriale și dublarea productivității nu au dus însă la nivelarea economică promisă de oficialități ; ea a determinat, în schimb, severe reorganizări ale punctului de vedere australian în dialogurile cu partenerii comerciali externi. Între tradiția de piață de desfacere a produselor finite britanice și în același timp de rezervor de materii prime pentru metropola colonială și între capacitatea industrială actuală australiană s-au ivit fisuri care au determinat guvernul federal să studieze mai atent harta eficacității legăturilor economice. Membră a Commonwealthului, Australia a devenit din ce în ce mai evident un continent asiatic dezvoltat, cu opțiuni proprii și cu tendința subliniată de a-și căuta partenerii în regiune. În 1957, Australia a semnat cu Anglia un acord care delimita mai propriu decît cel din 1932 modul cum înțelege să-și acorde prioritățile. Vicepremierul australian, John Mc Ewen, afirma în 1966 : „Acordul anglo-australian consemnează schimbările survenite în relațiile noastre comerciale ; cît despre negocierile Angliei cu Comunitatea europeană, ele pun în lumină, într-o manieră dramatică, necesitatea care se impune Australiei de a-și diversifica piețele de desfacere externe. Piața japoneză se arată, în acest sens, cea care oferă cele mai interesante disponibilități". Scena „cheie" în actul demontării relațiilor australiene de panoul de comandă britanic s-a produs la 18 noiembrie 1967, cînd dolarul australian și-a păstrat cota deși lira sterlină britanică s-a devalorizat. Față de balansul lirei, dolarul australian s-a dovedit angajat în stabilitate, ceea ce însemna în fond că Australia nu mai depinde de Anglia ca debușeu pentru producția sa. Practic, Anglia a pierdut locul de prim importator australian, Japonia i-a luat locul — ajungînd, în 1965, la un import cu 60 la sută mai mare (2 431 milioane franci) față de 1957 (93 la sută din producția de cărbune, 1/3 din producția de lînă brută, 1/3 din producția de aramă etc.). În sfîrșit S.U.A. și R.F.G. (în ultimii zece ani s-au stabilit în Australia 100 000 cetățeni vest-germani) și-au instalat puternice filiale, preluînd o cotă substanțială din operațiunile de import-export, deținute pînă atunci de Anglia. Decolarea exporturilor spre Japonia și aterizarea importurilor din S.U.A. reprezintă nota unei noi specificități.

Din impetuozitatea industrială care i-a permis inventarierea mai elaborată a unor vecini, prin forța împrejurărilor de neschimbat, dar și din receptivitatea din ce în ce mai accentuată la adresele altor regiuni și țări, rezultă noua politică australiană de după război.

CÎT COSTĂ POLITICA DE DREAPTA ?

Pe blazonul universității din Sydney este implantată deviza „Eadem anima sidere mutato", ceea ce poate rezuma foarte bine spiritul britanic al instituțiilor australiene. Totuși, din punctul de vedere al organizării puterii executive, constituția pare să se inspire mai adînc din principiile sistemului federal american. Cert este că Uniunea Australiană și-a sedimentat instituțiile prin alocarea puterii, pe plan federal, parlamentului central (sediul la Canberra, capitală cu 60 000 de locuitori), cu cele două camere ale sale, a Reprezentanților (124 membri aleși din trei în trei ani) și Senatul (60 de membri, 10 delegați din fiecare stat, aleși o dată la 6 ani, iar jumătate din numărul total reînnoiți din 3 în 3 ani), iar pe plan local, prin atribuirea puterii premierilor și cabinetelor statale cu legislaturi bicamerale, cu excepția Queenslandului, unde Senatul a fost abolit în 1922. Și astăzi Australia acceptă un număr de reprezentanți ai reginei Angliei, în persoanele guvernatorilor statali și, respectînd centralizarea, a guvernatorului general. În eventualitatea că între puterea centrală și cea locală, apar diferende, Înalta Curte arbitrează conflictul avînd și dreptul să decidă asupra legitimității proiectelor de lege care îi sînt supuse în cazul cînd acestea întrunesc puternice opoziții.

Opoziția, în forme organizate, este reprezentată în principal de partidele comunist și laburist. În tezele celui de al XXI-lea Congres al său, partidul comunist a stabilit ca obiectiv fundamental al politicii sale „unitatea de acțiune a partidelor, organizațiilor și persoanelor de diferite convingeri politice și religioase, în vederea unirii în lupta comună pentru organizarea unei largi coaliții a forțelor de stînga, pentru reforme democratice și o politică de pace". Partidul comunist sprijină revendicările oamenilor muncii pentru acordarea de drepturi muncitorilor în controlul și conducerea întreprinderilor, precum și în elaborarea acelor reforme democratice care să determine o justă repartiție a produsului social. În ce privește partidul laburist, audiența sa în mase este serios prejudiciată de orientarea aripii sale de dreapta, care în colaborare cu dreapta Uniunii Muncitorilor Australieni (uniune a aristocrației muncitorești) profesează o politică de angajare tot mai adîncă în conflictul din Vietnam. (Australia a trimis în „sprijinul" forțelor armate sud-vietnameze 8 500 soldați). Puternică în Noua Galie de sud, dreapta laburistă periclitează unitatea partidului și facilitează trecerea lui la remorca intereselor păturilor reacționare. Poziția echivocă a laburiștilor în problemele drepturilor muncitorești ca și sprijinirea agresiunii din Vietnam au determinat înfrîngerea lor în alegerile federale, favorizînd, în același timp, coaliția liberalilor și a partidului agrar; reunind interesele marelui capital industrial și ale celui agrar, coaliția a obținut în alegerile din 1966 majoritatea, continuînd o guvernare de tip conservator care dura, la data alegerilor, de 17 ani. Situația existentă în forțele politice de guvernămînt s-a repercutat și asupra mișcării sindicale, în care dreapta s-a consolidat la conducerea Consiliului Sindicatelor din Australia. Orchestrația dreptei, care în plan intern facilitează o cît mai comodă imixtiune a capitalului străin în economia țării și duce o politică a „profitului maxim", fabricînd și „scuturile legislative" de rigoare, iar în plan extern înțelege să conserve o aliniere militaristă proamericană, deci de intervenție în Vietnam, înregistrează în ultima vreme, ca urmare a presiunii forțelor de stînga, unele orientări noi.

Coaliția guvernamentală liberal-agrariană (Country Party) avîndu-l pe Gorton ca lider al liberalilor, dar debutant în activitatea politică în partidul agrarian, nu este nici ea scutită de necesitatea unei fine reorientări, în condițiile în care Gorton trebuie să respecte direcția liberală, să nu altereze tendințele agrariene și să facă față în același timp presiunii laburiste. Măsurile luate de guvern pentru echilibrarea plăților de înarmare au produs asemenea nemulțumiri, încît John Grey Gorton, primul ministru australian, s-a văzut nevoit să declare că în viitor nu vor mai fi trimise trupe australiene în sprijinul administrației saigoneze. Dezvăluind că „în ultimii trei ani Australia și-a sporit de trei ori cheltuielile militare", ziarul „Sydney Morning Herald" nu făcea decît să tragă semnalul de alarmă, pe care întreaga mișcare a forțelor de stînga îl menținuse permanent accentuat în primul plan al luptei sale politice. Rămîne de văzut dacă administrația Gorton va reuși să pună în practică actualele ei tendințe de repliere și de practicare a unei politici mai realiste, asamblîndu-și noile tendințe în cadrul unei activități diplomatice de amploare. În această ordine de idei, „U. S. News and World Report" remarca : „din punct de vedere politic, conducătorii australieni încep să se gîndească la un rol mai important în făurirea politicii externe a țării, în loc de a urma pur și simplu Anglia sau S.U.A." În ce constă acest nou val australian, ce anume l-a determinat, care sînt perspectivele stabilizării sale ?

ÎN CĂUTAREA UNOR PARTENERI PENTRU RELAȚII ECHITABILE

Ca membră în Commonwealth și fostă colonie engleză, Australia a dus o politică externă inspirată, timp de un secol și jumătate, de cabinetul londonez. Aceasta a însemnat o politică „albă" și europeană dusă de un continent asiatic, departe de Europa. Mai bine de un secol, dispeceratul diplomatic britanic a putut comanda, aparent comod, reacțiile australiene, dar al doilea război mondial a scurtcircuitat brusc „firele directe" Londra—Canberra. Pericolul invaziei japoneze și incapacitatea trupelor engleze de a asigura integritatea teritorială a „rezervorului" de grîu-lînă-carne au contribuit la hotărîrea administrației australiene de a-și reevalua poziția în raporturile cu metropola europeană. Cum s-a executat operația de reevaluare, ce obiective a implicat realizarea ei ? Natural, relațiile anglo-australiene nu s-au întrerupt brusc, ele în fond continuă și astăzi pe baza statutului Commonwealthului, însă o anume elasticizare a intervenit lent, dar decis. În același timp, prospectarea unor parteneri politici care să asigure relații economice avantajoase a devenit un obiectiv central al diplomației australiene. Așadar, anunțîndu-și dorința de a dialoga, Australia a intrat într-un colocviu politic din ce în ce mai adînc cu Statele Unite și Japonia, res-

pectiv cea mai mare forță militară capitalistă cu interese în regiune și cu cel mai puternic vecin industrial.

Cînd la Canberra, vizavi de catedrala Sf. Paul, blocul de 17 etaje al unei societăți de carburanți a fost evacuat pentru a facilita agenților serviciilor secrete americane să elimine orice risc pe ruta cortegiului funerar al fostului prim-ministru australian Harold Holt, la care participa fostul președinte Johnson și cei 300 de consilieri ai săi, la ceremonie erau prezenți și șefii de guverne și prim-miniștrii Tailandei, Vietnamului de sud, Coreei de sud, Filipinelor și Noii Zeelande ,adică membrii Pactului S.E.A.T.O. Deși sub auspicii funebre, întîlnirea avea să fie cea mai importantă întîlnire de „lucru" de la conferința de la Manila din octombrie 1966, care trasase direcțiile de „afirmare" ale acestui pact militar din Pacific. Între cele două prezențe în S.E.A.T.O. și A.N.Z.U.S. și declarația din 8 iunie 1968, făcută de fostul ministru de externe australian Paul Hasluck, cu ocazia conferinței de la Kuala Lumpur, și anume că „Australia se consideră ca făcînd parte din Asia", există o legătură marcată de întreaga activitate economică și diplomatică australiană : tendința foarte sensibilă de a-și elasticiza relațiile tradițional-stricte cu metropola Commonwealthului și, în același timp, de a se articula într-un sistem de relații convenabile atît cu vecinii imediați, dar în special cu S.U.A. Este de remarcat, pentru a sublinia cordialitatea cu care este privită diplomația australiană la Washington, că John Gorton, primul ministru australian, înainte de a fi primit oficial la Casa Albă, a fost oaspetele fostului președinte Johnson pe yahtul său personal, gest considerat de ziarele americane ca „un semn de simpatie excepțională".

Mișcarea forțelor de stînga, am văzut, că determină anumite reorientări în practicarea disciplinei de bloc, că participația australiană la războiul din Vietnam a suportat pe această bază modificări că, în sfîrșit, administrația Gorton manifestă în ultima vreme un interes crescînd pentru o politică mai realistă, de cooperare cu o serie de țări care nu au reprezentat, cel puțin pînă acum, parteneri tradiționali ai Australiei. Este cazul unor țări europene, Franța și R.F.G., dar și al țărilor socialiste. Recenta vizită în Australia a delegației guvernamentale române, conduse de vicepreședintele Gheorghe Rădulescu, este unul din exemplele care pot da expresia deschiderii unor noi drumuri comerciale și a întăririi unor relații interstatale reciproc convenabile.

Desigur, poziția asiatică a Australiei, combinată cu statutul ei de membră în Commonwealth și în pactele militare de influență americană, sînt elemente care contribuie la apariția unei ecuații politice dintre cele mai complexe. Pe de altă parte, valul de emigranți (150 000 anual) care se îndreaptă spre această țară, dar și nevoia ei imperioasă de a-i utiliza, deschid în plan intern o serie de probleme sociale mai puțin experimentate în alte țări. Angajată într-o amplă operație de reorientare, Australia intră în arena internațională cu noi capacități, interese și opțiuni.

RADU BUDEANU

De ce se prelungește

La Battipaglia în 9 aprilie...

Încă nu se poate spune că în Italia s-a stins ecoul împușcăturilor de la Battipaglia. Uciderea, în acest centru meridional, a unui tînăr și a unei femei, după intervenția poliției, a deschis o nouă fază politică, ale cărei consecințe nu pot fi încă în întregime evaluate. Este o fază care a determinat agravarea crizei guvernului de centru-stînga și ascuțirea disensiunilor din sînul majorității guvernamentale. Chiar dacă — după cît se pare — nu s-a ajuns la punctul-limită, perspectivele guvernului de realizare a unui echilibru politic au fost slăbite și se fac tot mai auzite vocile care cer un alt echilibru. Problema raporturilor cu grupările de opoziție și, în primul rînd, cu partidul comunist e pusă pe primul plan chiar de oameni și sectoare ale majorității, în timp ce evidentele veleități reacționare ale grupurilor de extremă dreaptă, susținute de unii exponenți ai cercurilor financiare și ai marii industrii, contribuie în a face situația tulbure și neliniștită.

De ce tragicele întîmplări de la Battipaglia au avut repercusiuni atît de profunde și de durată ? Doar nu este pentru prima dată cînd în Italia manifestările populare și conflictele de muncă sînt înăbușite de poliție. Din impresionanta statistică publicată chiar în aceste zile rezultă că, din 1947 și pînă astăzi, au fost omorîți în cursul grevelor sau manifestațiilor pentru muncă, pentru pămînt sau pentru pace peste 97 de muncitori, țărani și studenți ; dintre aceștia, 58 numai în sud. Care este, atunci, semnificația acestui nou incident de la Battipaglia? Sîntem de părere că e necesar să se plece de la această întrebare pentru a se putea explica sensul actualei stări de tensiune. Înainte de toate, împușcăturile de la Battipaglia au avut loc la numai patru luni după cele de la Avola, în Sicilia, unde, la 2 decembrie 1968, doi lucrători au fost omorîți în timpul unei agitații sindicale. Era atunci un guvern format numai din democrat-creștini. În fața indignării opiniei publice, guvernul a recunoscut că poliția a tras fără justificare. Chestorul provinciei (șeful local al poliției) a fost îndepărtat, a fost deschisă o anchetă. Imediat după aceea, s-a format un nou guvern de centru-stînga, cu participare socialistă. Ministrul socialist al muncii s-a deplasat la Avola și nu numai că și-a manifestat solidaritatea pentru revendicările lucrătorilor, ci a și promis pedepsirea vinovaților. Dar, cu toate că au trecut patru luni de la anchetă, nu s-a făcut nimic ; pentru moartea celor doi, nimeni nu a fost pedepsit. Iată însă că la Battipaglia, în cursul unei greve și al unei manifestații populare de muncă, poliția intervine din nou și din nou sînt două victime. Și e foarte normal ca guvernul de centru-stînga să fie făcut direct responsabil de cele întîmplate.

Este necesar, apoi, să prezentăm profundele cauze sociale care au stat la originea mișcării populare de protest. La Battipaglia nu era vorba de una din tradiționalele explozii de mînie a sărăcimii meridionale flămînde și disperate. Acest important centru al provinciei Salerno, de la sud de Neapole,

Corespondență
din
Roma
de la
LUCA PAVOLINI
director al revistei „Rinascita"

ecoul Battipagliei

este un exemplu tipic pentru rezultatele politicii meridionale a guvernelor democrat-creștin și de centru-stînga. Au apărut aici multe întreprinderi mici și mijlocii, de tip speculativ, în special în sectorul prelucrării produselor agricole. Mai mult, o mare parte a mîinii de lucru a fost atrasă în sectorul lucrărilor publice urbane, motiv pentru care, în ultimii ani, Battipaglia și-a triplat populația. Mii și mii de țărani săraci din interiorul subdezvoltat (Campania, Lucania, Calabria) au emigrat cu familiile lor, în speranța de a-și clădi o situație stabilă. În ultimii ani însă, acest tip de dezvoltare și-a dezvăluit întreaga fragilitate. Lucrările publice s-au epuizat, industriile speculative au început să dea, una după alta, faliment, transformarea produselor agricole s-a concentrat în cîteva mari industrii stabilite în special în regiunile septentrionale ale țării. La Battipaglia a reapărut șomajul de masă. Trei mii de persoane, dintr-o populație de 35 000 de locuitori, se găseau fără lucru, foarte mulți erau constrînși să emigreze. Închiderea unei fabricuțe de zahăr și a uneia de tutun a fost picătura care a umplut paharul. Populația, încărcată de datorii și lipsită de perspective, declară grevă și blochează în semn de protest linia ferată și autostrada. În loc să se înfrunte adevăratele probleme sociale ale ținutului, este trimisă poliția și sînt omorîți doi oameni.

Am rezumat substratul acelor evenimente, pentru că în ele se află demonstrația concretă a deficiențelor „politicii meridionale". O asemenea politică nu s-a bazat pe reforma agrară și pe transformarea agriculturii — singurul punct de plecare a oricărei renașteri în Italia meridională. Mai mult, agricultura a fost abandonată, teoretizîndu-se chiar părăsirea în masă a cîmpurilor de către milioanele de țărani, fapt ce a dat naștere unui dramatic și dezorganizat exod spre zonele de coastă (Battipaglia, Appunto), spre orașele industriale din nord sau spre alte țări din Europa și America. Venitul global meridional a continuat să scadă, iar decalajul dintre nord și sud a crescut. Au fost ridicate unele fabrici mari (Taranto, Siracusa, Brindisi, Gela) de către industria de stat sau de grupuri particulare, dar ele au rămas izolate într-o mare de subdezvoltare, fără a da naștere unei refaceri economice generale ; puțini țărani au găsit aici de lucru, în timp ce milioane s-au văzut nevoiți să emigreze. Înflorirea întreprinderilor mici și mijlocii cu caracter speculativ a avut, după cum s-a văzut, un caracter fragil și provizoriu. Lucrările publice au fost încredințate pe bază clientelară, mai mult pentru a forma o bază electorală „notabililor" democrat-creștini și socialiști în respectivele zone de influență.

Critica acestui tip de politică, făcută cu energie timp de ani de zile de către opoziția de stînga și în primul rînd de comuniști, s-a arătat a fi justă și fundamentată. În fața tragediilor de la Avola și Battipaglia s-a primit confirmarea indiscutabilă că linia urmată în sud (și dusă înainte chiar de guvernele de centru-stînga cu participare socialistă) este nocivă, ea nerezolvînd dezechilibrul istoric al societății italiene. Chiar ziarele partidelor guvernamentale ale marii burghezii — care, timp de ani de zile, le-au apărat politica împotriva argumentelor opoziției — au recunoscut falimentul. Economiști liberali, democrat-creștini, socialiști, responsabilii primi ai acelei politici bazate nu pe reforme ci pe concentrarea dezvoltării în mici „insule" și pe abandonarea întregului rest al sudului, trebuie să admită nocivitatea soluțiilor susținute. La 24 de ani de la sfîrșitul războiului și după șapte ani de centru-stînga, Italia se găsește cu un milion de șomeri înregistrați la oficiile de angajare, cu milioane de necalificați și emigrați, cu problemele agriculturii și sudului mai acute ca niciodată.

În fața acestei situații, s-au ținut, în cursul ultimelor două săptămîni, două importante dezbateri parlamentare, una asupra represiunilor polițienești, alta asupra sudului. Dezbaterile au arătat punctul avansat la care au ajuns disensiunile din cadrul majorității guvernamentale.

Comuniștii și întreaga stîngă au susținut cu tărie o propunere care a ajuns în centrul dezbaterilor politice italiene: dezarmarea poliției în timpul manifestațiilor, grevelor și conflictelor de muncă. Fapt important, propunerea este susținută acum chiar de exponenți și sectoare ale partidelor democrat-creștin și socialist. Oameni din același curent cu vicepreședintele Consiliului, socialistul Francesco de Martino, s-au declarat de acord cu o asemenea cerință, lucru pe care l-au făcut și curentele stîngii democrat-creștine și grupurile de „catolici din opoziție" dinafara democrației creștine. În același timp, numeroși oratori ai majorității s-au alăturat criticilor opoziției. Neînțelegerile s-au manifestat deschis și în cadrul organelor conducătoare ale P.S.I. și P.D.C.

Întreaga problemă a reformelor a fost, astfel, pusă în centrul dezbaterilor. Chiar mai înainte, mișcarea studențească supusese la o energică critică sistemul școlar și universitar și incapacitatea de a se înfrunta serios problema. Acum, toți funcționarii guvernamentali, amenințînd cu o grevă națională a tuturor ministerelor, a căilor ferate și telecomunicațiilor, revendică reforma administrației publice, adică reforma structurilor statului rămase și ele în urmă cu decenii în comparație cu exigențele societății moderne. La acestea s-a adăugat criza evidentă a politicii meridionale. Și pe această temă s-a organizat o dezbatere parlamentară destul de agitată, în cursul căreia au fost fundamentate criticile opoziției de stînga și s-a asistat la importante recunoașteri din partea oamenilor și grupurilor majorității guvernamentale. De data aceasta, guvernul nu a putut să respingă în bloc criticile și a fost constrîns să aprobe o ordine de zi în care se fac promisiuni și se anunță noutăți. Toate acestea vor rămîne, probabil, pe hîrtie, dar important e că problema a fost pusă și că diviziunea majorității s-a accentuat și pe acest teren.

Totodată, nu numai exponenții stîngii socialiste (Lombardi, Santi), dar chiar și cei ai unor curente filoguvernamentale consideră necesar să se stabilească un raport nou cu comuniștii, cu întreaga opoziție de stînga pentru abordarea temelor de fond ale societății, subliniate de lupta populară. Aceasta nu se poate, evident, petrece fără o criză fie a guvernului, fie a partidelor guvernamentale. În fața acestei ofensive se aud glasuri după care aripa dreaptă (social-democrată) a P.S.I. ar avea intenția să se scindeze din nou, cum a mai făcut în 1947, și să reconstituie un partid făți conservator și filoamerican. Sînt voci insistente, dar care, pentru moment, nu stîrnesc un ecou sensibil.

Nu mai puțin agitat e partidul democrat-creștin. Aripa cea mai de stînga a partidului s-a întrunit la Florența pentru a discuta raporturile cu comuniștii, în ajunul celui de-al XII-lea Congres național al P.C.I. Au fost făcute afirmații interesante, atestînd apariția unor elemente noi și pozitive. Congresul național extraordinar al partidului democrat-creștin, fixat pentru iunie, se anunță destul de tumultuos. Aceasta pentru că, în afara P.D.C., grupurile de catolici care se opun liniei conservatoare a partidului sînt tot mai numeroase și se organizează în centre urbane și instituții. Toate acestea vor avea o pondere considerabilă și în viitoarele alegeri administrative din toamnă.

Iată, în linii mari, actualul cadru politic italian. Valul contestatar care a cuprins țara pune într-o permanentă stare de alarmă forțele reacțiunii, care nu fac decît să se opună realizării profundelor reforme de care Italia are nevoie. Reacțiunea recurge, în schimb, la represiuni și la obișnuitele amenințări cu lovituri de stat. Stînga italiană este destul de puternică pentru a zădărnici asemenea veleități. Și e destul de clar că amenințările de dreapta nu pot constitui un alibi pentru imobilismul oficial.

Sărbătorirea, la 25 aprilie, a insurecției antifasciste și a eliberării țării, a fost cel mai nimerit prilej de afirmare, în cadrul unor ample manifestații, a voinței de reînnoire și progres care însuflețește masele populare, hotărîte să clădească o Italie nouă.

Roma, 5 mai

În hala de montaj a uzinelor „Skoda"

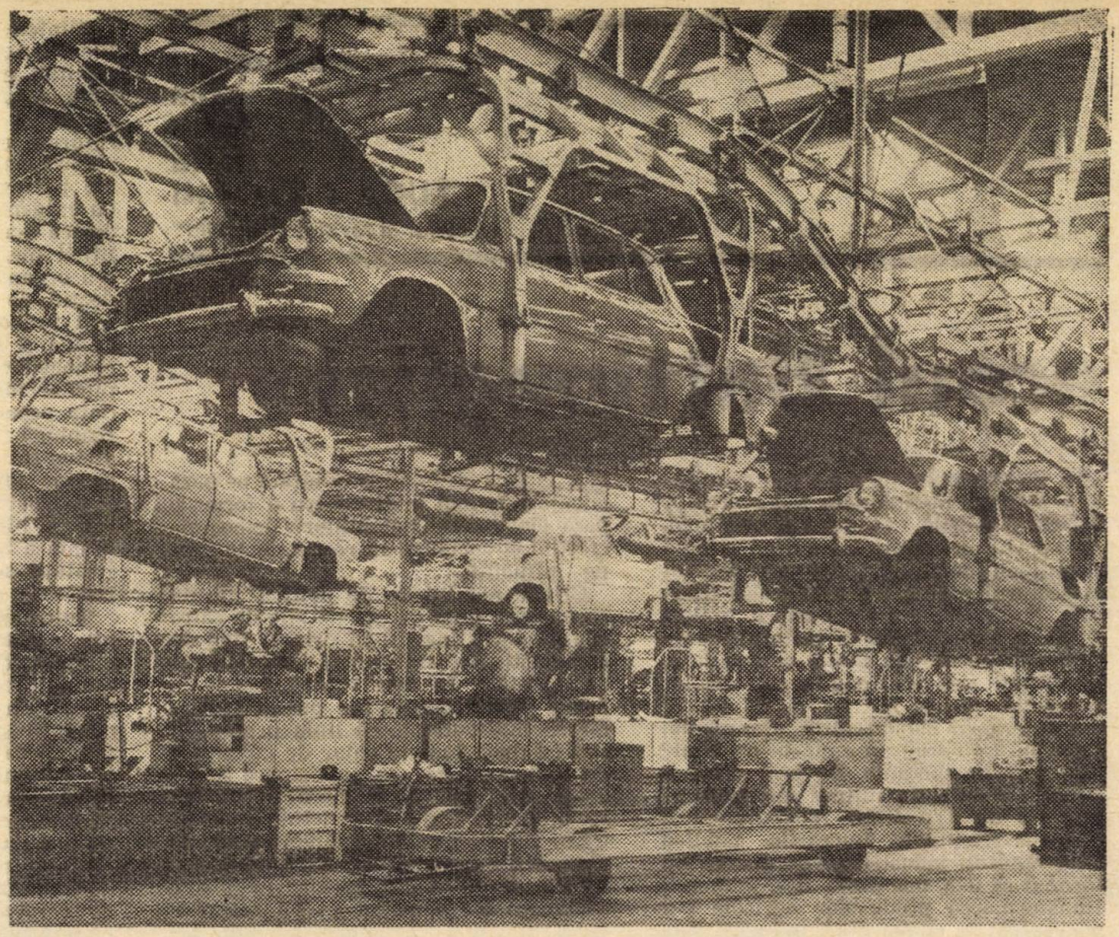

Corespondență din Praga de la Eugen Ionescu

Incursiune pe „traseele" industriei de automobile

Muzeul tehnic național din Praga, unul dintre cele mai mari muzee de acest gen din Europa, constituie un punct de atracție pentru turiștii ce poposesc în orașul de pe malurile Vltavei. Într-una din sălile acestui muzeu s-a născut ideea reportajului de față.

O trăsură... O trăsură obișnuită, fără telegari. O contemplăm de cîteva minute și nu ne vine să dăm crezare tăbliței explicative care însoțește exponatul : „Automobilul President. Produs la Koprivnice în 1897". Da, acesta este primul automobil cehoslovac. El a devenit astăzi o piesă de muzeu, în fața căreia vizitatorii nu-și pot reține zîmbetul. Dar, la sfîrșitul secolului trecut, „President" a însemnat o adevărată senzație. El a deschis o nouă etapă în istoria fabricii din Koprivnice, devenită mai tîrziu „Tatra".

De la „President" la „Tatra"... O întreagă istorie a uneia dintre cele mai puternice ramuri ale construcției de mașini cehoslovace — industria de automobile. Rezultatul acestei evoluții îl reprezintă modernele și aspectuoasele Tatra—603, dar și Skoda—1100 MB, autobuzele Skoda, motocicletele Jawa și CZ.

... Undeva, pe malul stîng al Vltavei, în partea de sud-vest a Pragăi, o clădire veche, dar impozantă, adăpostește sediul Direcției generale a întreprinderilor de automobile din Cehoslovacia. Aici, împreună cu ing. Vaclav Ruzicka, adjunct al directorului comercial, am făcut o incursiune interesantă pe „traseele" industriei cehoslovace de automobile.

„Alături de Skoda și Tesla, întreprinderea noastră este unul dintre cele mai mari trusturi din țară în domeniul construcției de mașini — ne spune interlocutorul. El grupează 26 de întreprinderi productive cu un număr de circa 130 000 de salariați. Practic, aici este cuprinsă, cu mici excepții, întreaga producție de autovehicule din R.S. Cehoslovacă, inclusiv producția de accesorii electrice, mecanice și cea de biciclete. În cadrul trustului nostru activează și organizația comercială «Mototechna», care se ocupă de exportul de automobile, motociclete și piese de schimb, precum și un institut propriu de cercetări științifice".

O hartă, aflată pe peretele din fața noastră, indică cu cerculețe negre răspîndirea întreprinderilor trustului C.A.Z. (prescurtare de la Ceskoslovenske Automobilove Zavody — Întreprinderile de automobile din Cehoslovacia) : Praga, Mlada Boleslav, Strakovice, Koprivnice, Jablonec, Vysoke Myto, Trnava, Cheb, Ceske Budejovice, Tabor. Am notat doar cîteva localități. Cerculețele de pe hartă sînt însă mult mai numeroase. Fiecare din ele sem-

nifică existența a sute sau mii de oameni, o activitate tumultuoasă în continuă perfecționare.

Fiecare întreprindere este specializată într-un anumit domeniu. La Koprivnice se fabrică, prin tradiție, automobilul „Tatra", dar și camioanele cu aceeași marcă ; la Mlada Boleslav se produc cunoscutele Skoda MB și Octavia Combi ; la Vysoke Myto — autobuzele Skoda ; la Uzinele Letnany din Praga — autocamioane de 5 și 3 tone ; la Strakonice — motociclete. Unele întreprinderi sînt profilate doar pe producția de piese auto de schimb. Trustul realizează o producție globală anuală de circa 16 miliarde de coroane. Ce înseamnă această cifră ? În 1968, întreprinderile trustului C.A.Z. au produs, printre altele, 125 000 de automobile, 25 000 de autobuze și camioane de diverse tipuri, 111 000 motociclete și 400 000 de biciclete. Spre comparație, în 1937, în Cehoslovacia s-au fabricat 12 600 de automobile, 2 600 de camioane, 14 100 de motociclete și 200 000 de biciclete. Circa o treime din întreaga producție este destinată exportului.

Cifrele de mai sus vorbesc de la sine despre dezvoltarea impetuoasă pe care a cunoscut-o industria de autovehicule cehoslovacă în anii care au trecut de la eliberarea țării de sub jugul fascist. Interlocutorul nostru remarcă : „Producția noastră de autovehicule a fost nevoită după 1945 să înlăture, în primul rînd, pagubele pricinuite de război. Cu toate acestea, încă în 1948, volumul producției la toate tipurile de autovehicule depășise cu mult nivelul antebelic. Astăzi, industria de automobile deține 18,5 la sută din întreaga construcție de mașini din R. S. Cehoslovacă".

„Automobilul să devină un ajutor de nădejde și sigur al omului și să înceteze de a mai fi obiectul grijilor zilnice ale automobiliștilor" — aceasta este deviza după care se conduce C.A.Z. în întreaga sa activitate. Practic, această deviză stă la baza planului de dezvoltare în perspectivă a industriei de automobile din Cehoslovacia. Gazdele ne informează asupra cîtorva din măsurile concrete cuprinse în plan, arătîndu-ne că principalul scop urmărit este ca industria de automobile să reușească, în cel mai scurt timp, să acopere necesitățile pieței interne ca număr, calitate și sortiment. Atingerea acestui obiectiv, pe lîngă o creștere însemnată a producției proprii, nu exclude importul de automobile din alte țări și, în același timp, impune extinderea colaborării și diviziunii internaționale a muncii, în special cu țările membre ale C.A.E.R. Iată cîteva măsuri cuprinse în planul de perspectivă al Direcției Generale C.A.Z. : Pînă în 1980, capacitatea de producție a autoturismelor se va mări an de an, urmînd să ajungă la 300 000 de bucăți anual ; se prevede ca pînă în 1973 să se acopere necesitățile pieței interne în materie de camioane din producție proprie ; această producție va fi în 1980 de peste 45 000 de bucăți anual ; producția de autobuze va ajunge în 1975 la 3 500 de bucăți anual, iar cea de motociclete — la 200 000. Prevederile planului de perspectivă conțin și măsuri concrete în vederea creșterii corespunzătoare și a producției de accesorii auto și moto și de piese de schimb. Specialiștii trustului se vor îngriji ca toate produsele industriei de automobile să fie la nivelul tehnicii mondiale. Sînt, de asemenea, prevăzute măsuri pentru îmbunătățirea continuă a serviciilor de întreținere și reparație pe care unitățile specializate ale trustului le oferă cumpărătorilor.

Desigur, într-o țară cu o industrie de automobile atît de dezvoltată, produsele de import din acest domeniu sînt mai reduse și trebuie să treacă un adevărat examen de maturitate pentru a fi acceptate pe piața internă. Cu atît mai semnificativ apare faptul că produsele uzinelor din Brașov și București au trecut cu succes pretențiosul examen la care au fost supuse, trezind interesul specialiștilor și beneficiarilor cehoslovaci. „Sîntem foarte mulțumiți de calitățile tehnice deosebite ale autocamioanelor «Bucegi» și ale mașinilor de teren «M-461» — ne spune V. Ruzicka. Specialiștii noștri apreciază, în special, sistemul de accelerație, mersul liniștit al motorului în curse lungi și zgomotul redus în cabină, care caracterizează camioanele «Bucegi». De curînd, am început să experimentăm și microbuzele «TV». Sînt convins că și ele vor reuși să întrunească aprecierile unanime ale specialiștilor de la noi".

Se spune, pe bună dreptate, despre Cehoslovacia că este una dintre cele mai dezvoltate țări din Europa din punct de vedere industrial. Încă în perioada dintre cele două războaie mondiale, multe întreprinderi industriale cehoslovace aveau un renume mondial pentru calitatea produselor lor. Adevărata dezvoltare impetuoasă a industriei, ca de altfel a tuturor domeniilor de activitate a societății, a fost posibilă însă doar în anii construcției socialiste. Socialismul a scos la iveală noi posibilități de creștere a potențialului economic al țării. La sporirea lui, an de an, au contribuit și contribuie și întreprinderile industriei de automobile.

Ziua de 9 mai 1945, ziua eliberării Cehoslovaciei de sub jugul fascist, a deschis o nouă etapă în istoria țării — etapa muncii pașnice, creatoare, puse în slujba construirii socialismului, a creșterii continue a nivelului de trai al poporului. În cei 24 de ani de la eliberare, oamenii muncii cehoslovaci au înscris, în pofida unor greutăți, pagini de seamă în opera de construcție socialistă. Procesul de reînnoire, inițiat în ianuarie 1968 și condus de către Partidul Comunist din Cehoslovacia, urmărește consolidarea acestei opere, în condițiile specifice ale țării. Dezvoltarea continuă a economiei naționale constituie unul din obiectivele fundamentale conținute în documentele de partid și de stat. Un rol de seamă în realizarea lor revine și constructorilor de automobile. Vizita noastră la C.A.Z. ne-a arătat că aceștia nu-și vor precupeți eforturile, talentul și hărnicia pentru a contribui mai mult și mai bine la înflorirea continuă și multilaterală a Cehoslovaciei socialiste.

Praga, 6 mai

reflector

CHILE : DESCHIDEREA CAMPANIEI ELECTORALE

Evenimentul cel mai important care marchează începutul campaniei electorale în Chile este hotărîrea lui Tomic, lider de seamă al democrației-creștine chiliene, de a nu mai candida pentru postul de președinte. Fost ambasador al țării sale la Washington și unul din fondatorii — alături de Frei — al partidului democrat-creștin, el își exprimase de mai multă vreme dorința de a succeda lui Frei la președinția republicii (constituția chiliană interzice unui președinte să exercite două mandate succesiv). Tomic declarase însă în repetate rînduri că refuză o investitură care să nu-i fie acordată decît de propriul său partid. Chiar înainte de ascensiunea la putere a democrat-creștinilor, Tomic prezentase, cu prilejul congresului partidului, în 1963 o moțiune propunînd „unitatea populară drept bază a unei platforme electorale". Neobținînd însă sprijinul forțelor de stînga, a hotărît să se retragă.

Și celelalte formațiuni politice sînt în prezent preocupate de definirea liniei lor de acțiune pentru perioada electorală. Se știe de pe acum că, din partea partidului național, va candida Jorge Alessandri, fost președinte și predecesor al lui Frei. (Născut din fuziunea partidelor liberal și conservator, partidul național rămîne reprezentantul tradițional al dreptei și marelui capital : tema actualei sale campanii electorale este „apărarea și promovarea clasei mijlocii în Chile").

Partidul comunist nu și-a desemnat deocamdată candidatul. Cu prilejul recentei plenare a partidului, secretarul general al partidului, Luis Corvalan, a arătat necesitatea realizării unei uniuni a „tuturor forțelor populare".

PREMIERĂ : GREFA OCHIULUI

Peste cîteva zile, se va ști dacă operația efectuată pentru întîia oară în lume, de doctorul Conrad Moore din Houston (Texas), a reușit sau nu. Pacientul, un bărbat în vîrstă de 54 de ani, se simte, în general, bine.

Încercînd să combată valul de scepticism cu care au întîmpinat cercurile medicale această grefă „imposibilă", Moore a declarat la o conferință de presă că, de fapt, „premiera oftalmologică" nu este un transplant total de ochi, ci numai grefarea părții anterioare a globului ocular. Moore a păstrat mușchii care asigură mișcarea ochiului, nervul optic și retina primitorului de grefă. Încercarea este, oricum, temerară și interesantă. Chirurgul s-a hotărît să o efectueze ca urmare a faptului că, în timp ce făcea o grefă de cornee (operație practicată frecvent), spargerea unui vas de sînge a inundat și a distrus globul ochiului drept al pacientului.

Chiar dacă bolnavul nu-și va recăpăta deocamdată vederea, ochiul grefat va continua să trăiască — cel puțin așa speră Conrad Moore — și se va putea face încă o încercare de grefă, limitată, eventual, la cornee.

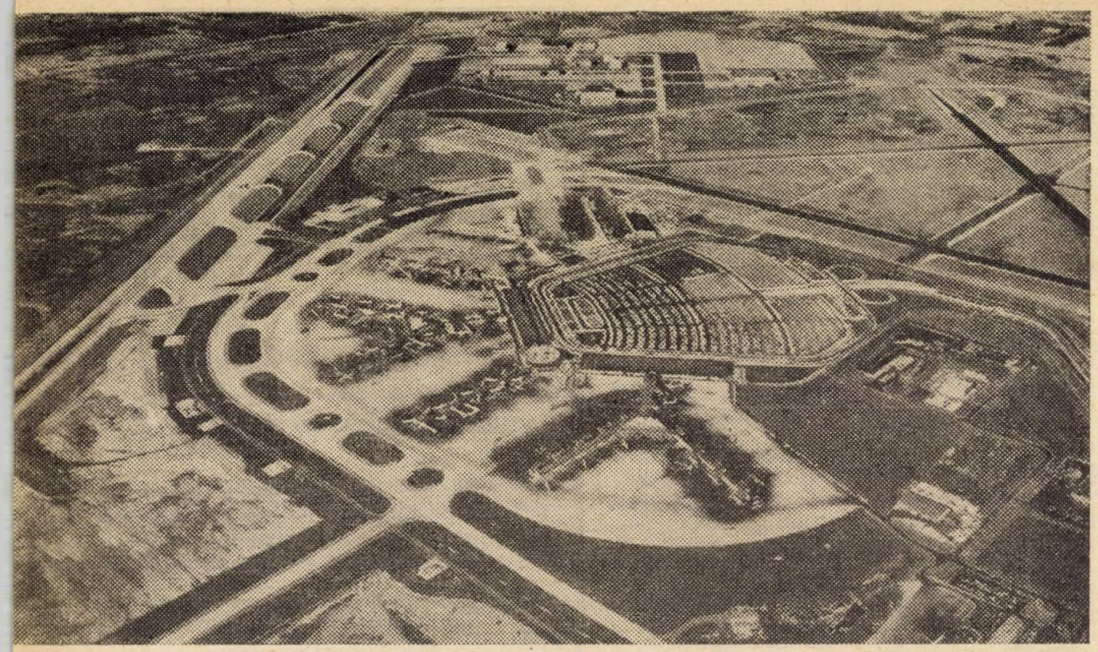

Aeroportul din Chicago, aeroport cu cel mai mare trafic din Statele Unite

reportaj pe glob

CHICAGO

Nicolae Ionescu

„Chicago este stupefiant... o alegorie, un fenomen incomprehensibil — monstruos, divers, ireal, neîmblînzit, puternic, irațional, transcendent... Aruncă cu dicționarul în el".

Julian Street

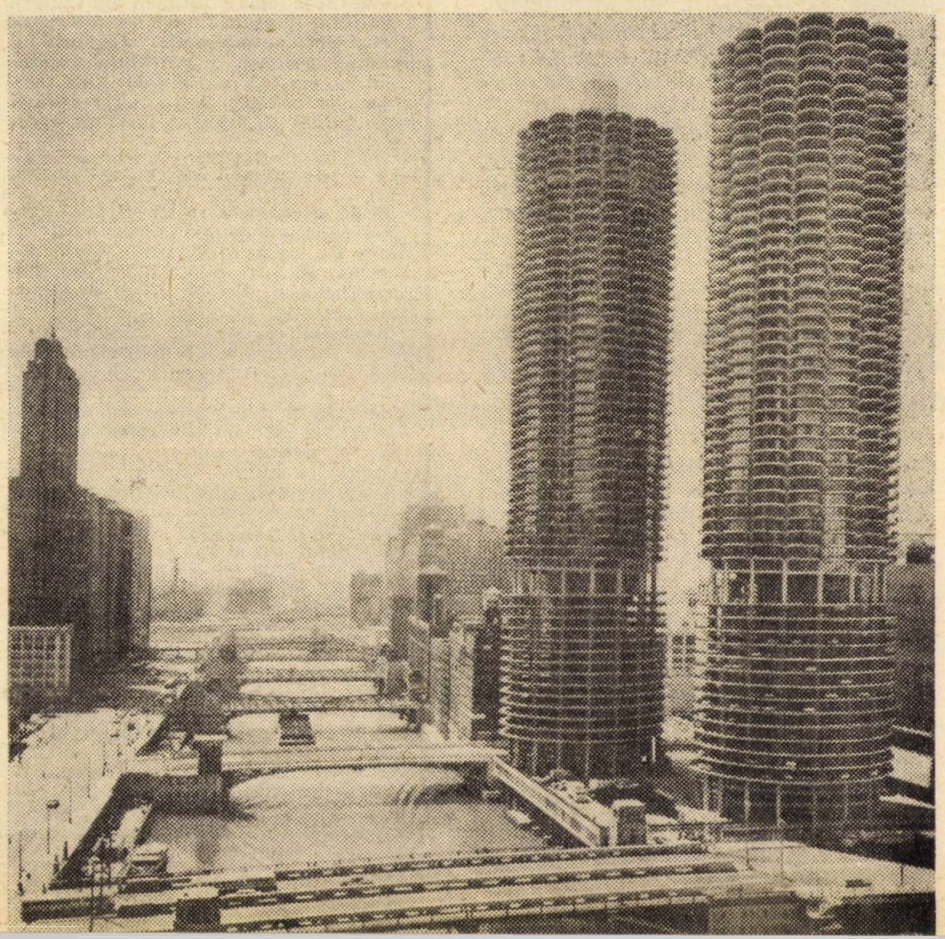

Două blocuri cilindrice de construcție recentă, în centrul comercial al orașului

Arta persuasiunii, metamorfozată în business, i-a obișnuit de multă vreme pe americani cu superlativele. O portocală nu este, așa cum ar putea crede naivii, o simplă portocală ci „cea mai zemoasă portocală din cîte s-au vîndut vreodată", în timp ce „automobilul X este cel mai confortabil, cel mai rapid, cel mai rezistent dintre toți predecesorii și rivalii săi" și, în mod cert, cumpărarea lui — „cea mai economicoasă afacere".

Superlativizarea le-a intrat atît de profund în sînge americanilor încît au ajuns acum să o aplice la orice — nu numai atunci cînd au ceva de vînzare. Așa se face că, atunci cînd vizitezi un oraș din Statele Unite, afli în exclusivitate — din ghiduri turistice, prospecte, sau de la amabilele gazde — elementele în care excelează orașul respectiv în comparație cu celelalte.

Pentru cei din Chicago, amărăciunea de a locui în al doilea oraș ca mărime (7,6 milioane locuitori, cu suburbii) din S.U.A. este compensată de mîndria de a fi reprezentanții „celui mai tipic" oraș american. „New Yorkul — obișnuiesc ei să spună — este Babilonul (!), țara făgăduințelor și a dezamăgirilor... El nu se identifică decît parțial cu America. Pe cînd Chicago, pe lîngă faptul că e gigantic, tumultuos, agitat, activ, păstrează, în același timp, stilul de viață american. El este **cel mai** american dintre toate orașele americane".

Și, după această introducere teoretizantă, ți se aduce la cunoștință pe tonul cel mai firesc că Chicago este cel mai mare nod feroviar din lume și că aeroportul său este, de asemenea, unul dintre cele mai mari și cu traficul cel mai intens ; că orașul ocupă primul loc din S.U.A. în ce privește producția de oțel, de echipament telefonic și radiofonic, de aparate TV, articole sportive, săpunuri, produse casnice, cutii de conserve și parfumuri. Aici se află cea mai mare piață de cereale și cele mai mari abatoare din S.U.A. Aici se află cea mai mare clădire din lume (nu și cea mai înaltă), cel mai mare hotel, cel mai mare garaj, cel mai mare și cel mai reușit sistem de grădini publice. Acest oraș a inventat zgîrie norii, trenurile suspendate, vagoanele de dormit. El l-a produs pe Al Capone, a lansat primul restaurant expres („cafeteria"), primul detector de minciuni și a produs prima reacție nucleară controlată din istorie. Iar cea mai veche echipă de baseball este... Chicago Clubs. Atît.

Intuind, probabil, dezorientarea interlocutorului său în fața unei asemenea avalanșe de superlative, amabila gazdă

a ținut să precizeze, pentru a mă pune în temă în eventualitatea unor noi asemenea experiențe documentaristice : „În istoria Chicago-ului răul a devenit în mod tradițional **foarte** rău, iar noțiunea de bun s-a transformat în excelent".

Înarmat cu aceste date, am plecat să descopăr singur orașul — nu date statistice, nu performanțe arhitectonice, nu „cele mai bune" sau „cele mai rele" aspecte, ci atmosfera lui.

Strada

Cînd Henry Thoreau scria că în marile orașe „milioane de oameni trăiesc singuratici împreună", Chicago era o mică localitate care abia se înfiripa în Vestul Mijlociu, luptîndu-se cu indienii de pe malurile lacului Michigan, dintre care 3 394 au supraviețuit pînă astăzi. Devenind un gigant urbanistic, orașul a asimilat virtuțile și dezavantajele marilor conglomerate umane. Este de-a dreptul stranie senzația de singurătate și necomunicare pe care o încerci pe străzile marilor orașe — și, în special, ale celor americane. O incursiune prin „Loop", cartierul comercial, financiar și... nocturn al Chicago-ului, îți sugerează parcă mai pregnant decît oriunde acest sentiment. Străzile înțesate, magazinele aglomerate, drug-stores-urile pline. Toată lumea este grăbită. Foarte grăbită. Pe trotuare oamenii parcă aleargă, privind fix undeva înainte, preocupați. Dacă alături se ciocnesc două automobile, ei fac mecanic un pas lateral pentru a se îndepărta de locul incidentului și își continuă drumul fără a arunca măcar o privire. La rîndul lor, autorii „carambolului" își schimbă grăbiți fișele de asigurare, își zîmbesc reciproc și, fără prea multe comentarii, își văd, dacă mai pot, de drum. Dacă ai nefericita inspirație să te apropii de cineva pe stradă pentru a-i cere o informație, remarci cu certitudine o mișcare de evitare : trecătorului îi e teamă că îi vei cere bani sau, pur și simplu, nu are timp de pierdut.

Această atmosferă explică și apariția celor mai năstrușnice mode vestimentare : oricum, pe stradă nimeni nu te ia în seamă nici dacă ai merge cu capul în jos.

Am văzut nu o dată pe stradă oameni cărora li s-a făcut rău și de care nu se apropia nimeni. Aici, însă, nu este vorba numai de indiferență. Deseori, se întîmplă ca cel ridicat de jos să-și piardă posibilitatea de a încasa banii pe asigurarea împotriva accidentelor dacă părăsește locul accidentării înainte de a se face constatarea legală de către poliție sau salvare. În acest caz, binevoitorul care i-a dat o mînă de ajutor ridicîndu-l de jos se pomenește dat în judecată și pus să plătească despăgubiri. Așa că, singurul ajutor posibil este un telefon oportun dat poliției sau salvării.

Ziua, prin puzderia de restaurante de toate genurile aproape nimeni nu pierde timpul la șuetă. Agitîndu-se pînă la epuizare, cu o obiectivitate rece în vorbe, foarte îndepărtată de limbuția europeană, barmanul pune cu iuțeală pe tejghea platoul cu cele comandate și întreabă : „Next, please ?" (următorul, vă rog ?). Aceeași replică o auzi prin magazine. Mai curînd ai să trăiești o zi fără nici un incendiu la Chicago decît să vezi două vînzătoare stînd de vorbă între ele. Ritmul de muncă îi pare unui european sufocant. Mișcări continue, căutări, propuneri, noi sugestii, zîmbete și, în sfîrșit : „next, please ?"

...Din nou în stradă. După cîteva ore de tête-à-tête cu „frumusețea sălbatică a junglei civilizate", cum denumește Marc Laporte peisajul orașului Chicago, începi să simți acut nocivitatea străzii. Celebrele superlative americane pălesc atunci cînd vrei să descrii zgomotul străzii în Chicago. Aici, metroul nu se strecoară, ca orice metrou, pe sub pămînt, ci zboară deasupra trecătorilor sub denumirea de „tren suspendat". Platformele pe care circulă aceste trenuri acoperă practic bulevarde și străzi întregi. În stînga, case înalte, în dreapta, case înalte, iar deasupra — platforma metroului. Rezultatul e lesne de presupus. În mod paradoxal, doar noaptea sînt luminate aceste străzi. Ziua se zbat în penumbră. Din cer nu poate fi văzută decît cîte o fîșie subțire, dezolantă. Asta nu ar fi încă nimic, dar, realizate cu tehnica unor decenii de mult trecute, aceste mijloace de locomoție rapidă aruncă peste capetele trecătorilor un zgomot infernal de fiare ce scrîșnesc, scrîșnesc... Acestui zgomot i se alătură urletul paralizant al sirenelor mașinilor poliției, pompierilor și salvării.

Că mașinile poliției au foarte mult de alergat, nu mai trebuie demonstrat. Cîndva regat al lumii interlope și sediu al unor faimoși gangsteri, Chicago a avut și mai are încă de luptat din greu împotriva criminalității. Nu cu mulți ani în urmă, publicistul John Gunter scria — după o amplă investigație — că „un asasinat în Chicago costă de la 50 de dolari în sus. Cu cît victima e mai importantă, cu atît prețul crește". Astăzi, sindicatele crimei au fost în mare parte lichidate. Crimele „pe cont propriu" continuă însă să mențină ridicat procentul de asasinate, în ciuda măsurilor extrem de eficiente luate de poliție. Aproape la fiecare colț de stradă se găsește un telefon al poliției. O mașină electronică de calcul selectează toate sesizările și transmite aproape automat indicații patrulelor din automobilele răspîndite prin tot orașul. În medie, poliția ajunge la locul delictului într-un minut de la sesizare.

Rara avis

...Și totuși, arta persuasiunii este eficientă. Inconștient aproape, pașii se îndreaptă spre acele obiective însoțite în descrieri de superlativul absolut. Iată și „cea mai mare clădire din lume". Destul de posacă și greoaie. Mamut dreptunghiular ce se întinde pe aproape 90 000 metri pătrați. Aspectul întunecos al zidurilor acoperite de un strat gros de **smog** contrastează frapant cu eleganța și strălucirea interioară. În această „extrem de avantajoasă afacere imobiliară" a bătrînului și, astăzi, atît de îndureratului Joe Kennedy, se află sediile birourilor de vînzări en-gros ale unui număr incalculabil de firme. Afacerile cu mătăsuri, mobile, produse industriale, confecții etc. etc. sînt înlesnite de atmosfera rafinatelor baruri și restaurante care împănează clădirea. Succesele comerciale se sărbătoresc sus, pe terasă, printre flori exotice și copaci umbroși.

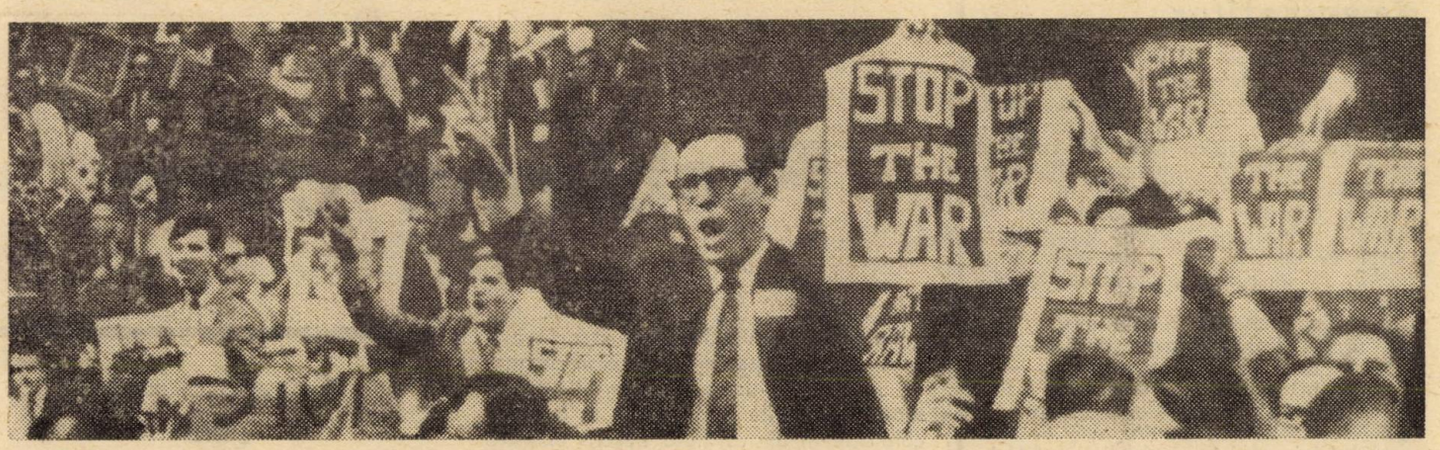

Ampla demonstrație desfășurată la Chicago în vara anului trecut, cu prilejul Convenției Partidului Democrat, cînd zeci de mii de tineri au protestat împotriva războiului din Vietnam și a politicii interne a fostei Administrații Johnson

Despre „cel mai mare hotel din lume", Palmer House, autorul acestor rînduri nu are amintiri prea plăcute. Întîmplarea a făcut să locuiască pentru cîtăva vreme chiar aici, la etajul... 13. Trebuie precizat că, în general, americanii ignorează existența acestui număr din motive binecunoscute. Locurile în avioane sau etajele la clădiri sînt numerotate sărindu-se peste această cifră. Palmer House constituie o excepție, iar etajul respectiv este aproape în permanență nelocuit. În afară de unii vizitatori europeni, nimeni nu se hotărăște „să sfideze" atît de flagrant destinul. Și chiar în prima noapte, un incendiu a izbucnit, nici mai sus și nici mai jos decît la etajul incriminat, stîrnind panică printre oaspeții acestui hotel în care încap deodată cam 10 000 de oameni — în apartamentele, sălile de conferințe și barurile sale. Pînă la urmă, flăcările nu au reușit să distrugă acest „superlativ" chicagoian, spre satisfacția atît a autorilor de reclame turistice cît și a celor care așteptau în stradă, în pijamale, epilogul.

De la incendiul din 1871, care a distrus mai mult de jumătate din oraș, locuitorii din Chicago au rămas cu fobia focului. Au și de ce, de altfel, căci și în domeniul incendiilor superlativele pot fi aplicate fără ezitare. Procentul catastrofelor

de acest gen este extrem de ridicat în acest oraș.

Între lacul Michigan — pe țărmul căruia alternează, printre grădini, vilele masive cu zveltele blocuri-turn ale cartierului aristocratic al orașului — și tumultuosul „Loop" se strecoară unul din cele mai pitorești cartiere ale Chicago-ului. În foste slums-uri mizere, astăzi lustruite și modernizate, dar păstrînd totuși farmecul stilului „old time", s-au mutat precipitat, cu cîțiva ani în urmă, împinși de capriciosul suflu al modei, mulți dintre scriitorii și artiștii orașului. Personalitatea lor și-a pus evident amprenta pe străzile, snack-barurile și saloons-urile cartierului. Multă fantezie, culori vii, decorațiuni... eliptice. Prin cafenele, la ore tîrzii din noapte, se aud ritmuri de folk songs — cîntece populare americane, interpretate de tineri ce visează consacrarea, sau se recită versuri, se citesc cu glas tare pagini de proză angajată : sîntem doar în orașul care revendică paternitatea unor nume ca Dreiser, Dos Passos, Sherwood, Anderson, Upton Sinclair.

Neșansa democraților

Străzile Chicago-ului au fost de-a lungul vremii martore ale unor violente mișcări protestatare, începînd cu greva feroviarilor din 1877, cu mișcările greviste din 1884, 1885, 1886, cu celebra grevă a lucrătorilor companiei Pullman din 1894 și continuînd pînă în zilele noastre. Puternic centru muncitoresc și sindical, important centru universitar, orașul se bucură de o impresionantă tradiție în mișcarea progresistă americană.

Una din cele mai ample mișcări de protest din istoria acestui oraș — pe care am avut prilejul s-o urmăresc — a avut loc în vara anului trecut cu prilejul desfășurării Convenției naționale a Partidului democrat pentru desemnarea candidatului său la președinția S.U.A. Zeci de mii de tineri au ieșit atunci pe străzile orașului pentru a protesta împotriva politicii guvernului (candidat la președinție al Partidului democrat a fost ales Hubert Humphrey, pe atunci vicepreședinte în Administrația Johnson) de continuare și intensificare a războiului din Vietnam, pentru a se opune recrutărilor, pentru a-și exprima nemulțumirea față de evoluția situației interne caracterizată prin intensificarea inflației, sporirea șomajului, înrăutățirea condițiilor de trai ale populației sărace și ale populației de culoare.

Societățile de televiziune de pe tot cuprinsul Statelor Unite transmiteau simultan în acele zile aspecte din sala în care se desfășurau lucrările Convenției și aspecte de la demonstrațiile care continuau afară. Astfel, întreaga Americă a putut fi martora unor represiuni polițienești de o violență fără precedent : încercînd să împiedice demonstrațiile, polițiștii au făcut uz de bastoane, gaze lacrimogene, paturi de arme etc. Sute de tineri au fost răniți, mulți dintre ei foarte grav. Impresia produsă de aceste represalii în S.U.A. a fost atît de defavorabilă încît, în noaptea de 5 spre 6 noiembrie, cînd a devenit clar că vicepreședintele Humphrey a pierdut alegerile prezidențiale, principalul coordonator al campaniei electorale a candidatului democrat a afirmat : „Aceste alegeri ni le-a pierdut primarul orașului Chicago".

...Ciudată este îndoiala care se insinuează, la despărțirea de acest oraș în care Julian Street te sfătuiește să arunci cu dicționarul, că tot nu ai să găsești suficiente cuvinte să-l descrii : să fie oare superlativele cu totul gratuite ?

Ajutor internațional pentru populația biafreză

Problema-cheie

Corespondență din Lagos de la FRANK ALLAUN

Cu puțin înainte de a mă urca în avionul care transporta ajutoare în alimente, un reporter de televiziune, trecut prin toate încercările și care era la a patra călătorie în Biafra, mi-a descris ultimele sale experiențe în această privință. El mi-a arătat cum a fost nevoit să ceară mamei unui copil muribund să-i ridice acestuia capul pentru a-l putea fotografia.

Curînd, am fost și eu în situația de a vedea numeroși copii care mureau de kwashiokor, o boală provocată de insuficiența proteinelor, după cum am avut ocazia să văd numeroși alții salvați și însănătoșiți datorită transporturilor de alimente ale unor organizații internaționale.

Un medic francez îmi explicase că numeroase victime ale acestei boli, provocată, după cum am arătat, de insuficiența proteinelor, mor de pe urma atacurilor de inimă chiar atunci cînd dau semne de însănătoșire. Probabil că era atît de experimentat în asemenea cazuri, încît putea prevedea perspectivele bolnavilor ascultîndu-le bătăile inimii. Copilul respectiv, mi-a mai spus el, era în vîrstă de cinci ani, deși nu părea să aibă mai mult de doi ani. Aceasta era starea în care îi aducea foametea.

Din nefericire, apare o situație nouă și serioasă. Persoanele mai în vîrstă, adică de peste 50 de ani, încep să sufere de kwashiokor. Am vorbit cu cîțiva dintre aceștia în sate din adîncurile pădurii tropicale. Am întrebat o bătrînă ce a mîncat. Ea mi-a răspuns că nu a avut decît două linguri de cassava pe zi. Cassava se face din garri, o legumă care seamănă cu un cartof, dar are gustul lemnului. În mod normal, este mîncat cu pește sau cu supă, dar bătrîna de care am vorbit nu a avut nimic altceva decît cassava. Cînd am întrebat-o ce ar dori cel mai mult, ea mi-a răspuns cu un singur cuvînt : sare. Această bătrînă suferea de un kwashiokor avansat. Incheieturile sale îi provocau mari dureri. Numeroase alte persoane suferind de aceeași boală erau condamnate să moară — afară de cazul cînd se puteau spori ajutoarele de alimente, dar acest lucru depinde, îndeosebi, de posibilitatea de spargere a blocadei regiunii aeriene Uli.

Pastorul Mollerup, secretarul general al Agenției de ajutoare a bisericilor, instituită de patru țări nordice, mi-a declarat că, în vara trecută, ritmul deceselor de pe urma foametei s-a ridicat la 6 000 de persoane pe zi. Deși între timp s-au produs unele îmbunătățiri, continuă să moară zilnic, de ambele părți, mii de persoane și s-ar putea ca numărul deceselor să se ridice la 20 000 pe zi în cazul în care aprovizionarea cu alimente nu va fi îmbunătățită.

Șefa infirmieră (britanică) a spitalului „Regina Elisabeta" din Umuahia m-a condus prin sălile supraaglomerate ale spi-

talului. În una din aceste săli, care în mod normal trebuia să conțină 16 paturi, se aflau 136 pacienți. Cea mai mare parte zăceau înghesuiți pe verandă de unde trebuiau să fie trași înăuntru atunci cînd încep să cadă ploile torențiale tropicale.

Unul dintre răniți era un băietel de șase ani, oribil desfigurat pe viață. Un chirurg mi-a arătat o bucată de șrapnel de mărimea unei cutii de chibrituri pe care a extras-o din orbita copilului.

Șefa infirmieră mi-a declarat că, la sfîrșitul săptămînii trecute, primise 60 de răniți civili de pe urma unui raid aerian. Am plecat din Biafra cu un chirurg european care, cu o noapte înainte, operase femei și copii răniți într-un masiv raid aerian.

■

Am văzut case, școli, piețe, lazarete (avînd sau nu însemnele Crucii Roșii) care fuseseră distruse de bombardamente. Cam pe la orele 11 dimineața, în zilele senine, atunci cînd apar de obicei avioanele de bombardament, pot fi văzuți oameni ieșind din oraș, cu cuverturi sub braț, pentru a-și căuta adăpost pe cîmp. Am vorbit cu biafrezi răniți, nu este vorba de soldați — și cu alții ai căror copii fuseseră uciși în raiduri aeriene.

În ciuda acestei imense suferințe omenești, îndeosebi în rîndurile populației Ibo și ale altora care s-au refugiat din vest, am fost uimit de inteligența, umorul și bunăvoința lor. De exemplu, cămășile în culori vesele ale bărbaților și veșmintele în culori și mai vesele și spectaculoase ale femeilor erau imaculate, deși blocada îi lipsește de săpun. Într-un fel sau altul, cu ajutorul uleiului de palmier, ei reușesc să-și țină veșmintele curate și proaspete. Capacitățile lor sînt impresionante. Cu ajutorul propriilor lor tehnicieni, ei reușesc să rafineze petrolul, exact ca o adevărată industrie. În consecință nu se simte lipsa de benzină în Biafra și automobilele o folosesc în mod excelent. De asemenea, populația a inițiat o campanie de „cultivă singur". Fiecare petic de pămînt de lîngă o școală sau un spital este folosit pentru a se produce alimentele atît de necesare.

■

Scriu ca unul care nu dorește ca victoria în acest război să fie obținută de o parte sau alta, ci doar ca el să ia sfîrșit.

Am prezentat această problemă colonelului Ojukwu, atunci cînd l-am întîlnit, timp de o oră, la cartierul său general. Am luat cu mine o bandă de magnetofon pe care am înregistrat acest interviu. Iată capitolul respectiv. L-am întrebat :

„Ați făcut o declarație importantă, cu cîtva timp în urmă, unor lideri scandinavi. Am înțeles că ați afirmat că ați fi de acord cu o imediată încetare a focului fără condiții preliminare. Este adevărat ? Aceasta continuă să fie atitudinea dv. ? Ați fi dispus să-mi dați și alte amănunte ?"

Colonelul Ojukwu a răspuns :

„Este corect. Aceasta continuă să fie poziția mea. Consider că războiul este inutil. Lagosul nu poate cîștiga războiul. Noi putem continua rezistența, dar nici una din părți nu poate cîștiga o victorie totală și singurul mod de a obține pacea este de a discuta în jurul unei mese... În consecință, de la sfîrșitul anului trecut noi am repetat că o încetare a focului fără condiții ar fi răspunsul la problemele noastre".

Colonelul Ojukwu a continuat :

„Ce înțeleg printr-o încetare a focului fără condiții ? Lagosul afirmă că Nigeria este o singură țară și că ea include Biafra. Biafra declară, însă, că noi sîntem separați și nu facem parte din federația nigeriană. Cred că fiecare are dreptul la anumite convingeri. Afirm doar că Lagosul nu trebuie să renunțe la orice dialog, așa cum nu renunțăm nici noi. Orice am obține de pe urma unui dialog la masa de discuții ar avea, probabil, o șansă mai bună de a duce la o soluționare a problemei".

Cînd am ajuns la Lagos, am avut convorbiri cu reprezentanți ai guvernului federal. Atitudinea lor față de o încetare a focului a fost exprimată în acești termeni : „Și noi dorim o încetare a focului, dar cu o condiție și numai o condiție : ca și colonelul Ojukwu să-și însușească ideea unei singure Nigerii, o țară unită".

Aceasta este problema-cheie. Acesta este elementul ei fundamental.

■

Nu mă pot împiedica să gîndesc că este vorba de un război în care Anglia are o mare influență. Marea Britanie nu-și poate oferi bunele oficii pentru un armistițiu, pînă cînd nu încetează să înarmeze una dintre părți.

Cred că trebuie să respingem argumentul că, dacă am înceta furnizările de arme, aceasta ar însemna doar că alții ne vor lua locul. Este ca și cînd am încerca să justificăm că furnizăm heroină unui pasionat de droguri pe motivul că dacă n-am face-o noi ar face-o altcineva.

În sfîrșit, am convingerea că partidul laburist ar trebui să-și sporească eforturile pentru a determina punerea în aplicare a rezoluției adoptată în mod covîrșitor la conferința anuală a partidului laburist de la Blackpool și care declara că Anglia trebuie să înceteze să furnizeze arme oricăreia dintre părți.

Londonezii participanți la un „marș de primăvară" pentru pace și dezarmare

reflector

REDIVIVUS

Fostul premier al Portugaliei, Antonio Salazar, a cărui carieră politică (a fost prim-ministru timp de 36 de ani) a luat sfîrșit în septembrie anul trecut, în urma unei congestii cerebrale, și-a revenit în suficientă măsură pentru a vorbi timp de un minut la televiziune, cu prilejul împlinirii a 80 de ani. „Este pentru prima oară cînd mă prezint în public", a spus el cu acest prilej. Într-adevăr, bătrînul dictator a dus o viață extrem de retrasă, neapărînd niciodată la manifestări oficiale sau cu alt prilej. Nu a călătorit nici prin țară, nici în străinătate. El a mulțumit celor ce au manifestat interes pentru starea sănătății lui, dar nu a făcut nici o aluzie la faptul că a încetat să îndeplinească funcția de prim-ministru. Potrivit informațiilor existente, lui Salazar nu i s-a spus pînă acum că a încetat să mai fie premier. Apariția lui la televiziune a produs senzație în Portugalia, nu numai pentru faptul că reprezenta o „premieră", ci și pentru că se credea că nu-și va mai redobîndi pe deplin conștiința.

ATOMUL ÎN STICLĂ

Pentru a putea furniza energia electrică echivalentă cu arderea a 6 milioane de tone de cărbuni pe an, un reactor atomic, instalat în apropiere de cascada Niagara, a fost montat într-o butelie uriașă de oțel, căptușită cu beton și straturi de plumb (fotografia de mai jos). „Sticla" măsoară 36 metri înălțime și 21 metri diametru. Toate comenzile reactorului sînt automate. Aparatele de măsură și control sînt scoase din sticlă prin tuburi speciale de plumb, care au adus agregatului porecla de „arici îmbuteliat".

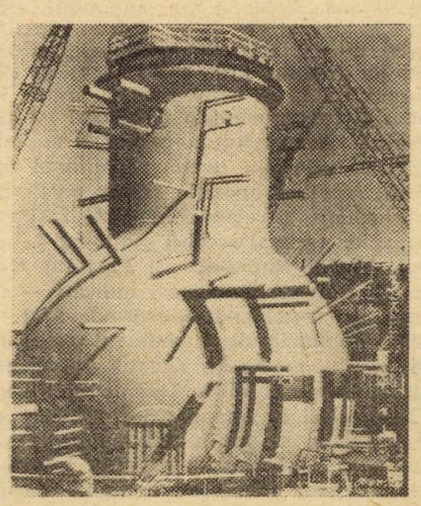

LIBAN

Implicaţiile crizei ministeriale

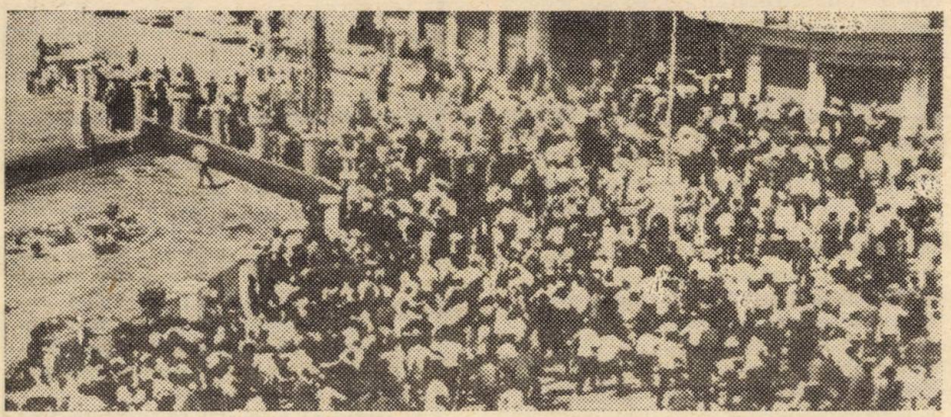

Pe străzile capitalei libaneze, cu prilejul recentelor tulburări politice

Libanul trece de două săptămîni printr-una din cele mai acute crize ministeriale pe care le-a înfruntat ţara de la independenţa sa. Pentru a înţelege raţiunile actualei instabilităţi politice, este necesar să reamintim cîteva fapte mai vechi.

Ca o consecinţă a acordului intervenit, prin Pactul naţional din 1943, între cele două comunităţi principale ale acestui stat interconfesional — creştină şi musulmană — Libanul a adoptat faţă de controversele din regiunea Orientului Apropiat o politică de neutralitate. În virtutea acestei politici, Libanul a fost singura ţară arabă vecină cu Israelul care nu a participat la războiul care a avut loc în iunie 1967 şi, de asemenea, singura care nu a înregistrat la frontierele sale ciocniri şi incidente frecvente.

Prelungirea crizei din zonă nu a întîrziat însă să-şi manifeste repercusiunile şi asupra vieţii politice interne libaneze, alimentînd divergenţele dintre diferitele formaţiuni politice în legătură cu poziţia faţă de problema palestiniană. Aceasta, mai ales după alegerile legislative din martie—aprilie 1968, încheiate cu un avans al partidelor de dreapta, favorabile degajării Libanului faţă de celelalte ţări arabe, în special în ce priveşte conflictul cu Israelul. Rezultatul alegerilor a subminat, în cele din urmă, echilibrul intern, ascuţind opoziţia dintre partidele majorităţii guvernamentale şi „Alianţa celor trei" (Partidul Naţional Liberal, Blocul Naţional şi Partidul Kataëb), respectiv între cei indicaţi — în mod foarte schematic, este adevărat — sub denumirile de musulmani panarabi şi creştini moderaţi. Aceştia din urmă, printre care Camille Chamoun, Pierre Gemayel şi Raymond Eddé, ar dori să menţină şi să întărească neutralitatea libaneză, asigurîndu-i garanţii internaţionale mai concrete decît în trecut. Responsabilii „alianţei celor trei" sînt adepţii ideii — lansată, de altfel, de cîţiva ani de Pierre Gemayel — a „internaţionalizării" Libanului, propunînd ca forţe ale O.N.U. să staţioneze de-a lungul frontierei cu Israelul pentru a împiedica încălcarea acordului de încetare a focului. Reprezentanţii partidelor musulmane de guvernămînt, mai prompţi în a manifesta o solidaritate activă faţă de celelalte ţări arabe şi mai sensibilizaţi de problema palestiniană, înclină, dimpotrivă, să preconizeze o politică militantă, cerînd în acest sens întărirea potenţialului militar şi sprijinirea necondiţionată a forţelor de guerilă palestiniene.

Pentru a-şi asigura controlul unei situaţii atît de complexe, imediat după raidul israelian asupra aeroportului din Beirut, oficialităţile au reţinut formula „ultimei şanse" — constituirea unui guvern de uniune naţională prezidat de Rashid Karamé. Format în luna ianuarie, noul guvern îşi asumase sarcina dificilă de a concilia aspiraţiile divergente ale comunităţilor, creştină şi musulmană. Pentru a calma aprehensiunile acestora, Rashid Karamé, pe de o parte, a reafirmat solidaritatea Libanului cu restul lumii arabe în conflictul israelo-arab, iar pe de altă parte, a încercat să împiedice infiltraţiile forţelor de guerilă în Israel spre a nu provoca operaţiuni de represalii. El a reuşit să stabilească un echilibru aparent satisfăcător. Imediat după instalarea guvernului, liderul musulman a proclamat sprijinul său total faţă de mişcarea palestiniană, subliniind legitimitatea ei. În acelaşi timp, abţinîndu-se să interzică activităţile politice ale mişcărilor de rezistenţă palestiniene, el a autorizat armata să ia diverse „măsuri restrictive" pentru a împiedica forţele acestor organizaţii să se apropie de frontiera cu Israelul.

Acest „modus vivendi" a fost, însă, zdruncinat în urma recentelor incidente de la Saida, Beirut şi Bar-Elias. Ciocnirile, soldate cu numeroşi morţi şi răniţi, au repus în cauză „formula coeziunii naţionale", problema libertăţii de acţiune a grupurilor palestiniene de rezistenţă afectînd din nou echilibrul intercomunitar şi provocînd o criză de guvern, despre care observatorii afirmă că este „cea mai ascuţită criză ministerială din istoria Libanului". După cum se remarcă, pentru prima oară de la obţinerea independenţei consultările ministeriale nu se duc în jurul persoanelor şi al intereselor diferitelor grupări politice, ci în jurul unei opţiuni de bază : ce atitudine va trebui să adopte statul libanez faţă de problema palestiniană şi faţă de soluţia politică preconizată pentru rezolvarea conflictului din regiune ?

Gravitatea actualei crize a fost subliniată de fostul premier înainte chiar de a-şi anunţa demisia : „Libanul, pentru a face faţă responsabilităţilor sale, trebuie să accepte o poziţie clară în ce priveşte chestiunea palestiniană. Poziţiile divergente trebuie înainte de toate reconciliate, altfel crizele se vor perpetua". Cotidianul libanez „L'Orient" sublinia, la rîndul său, zilele acestea : „Nu există posibilitatea formării unui guvern dacă nu intervine o înţelegere fundamentală asupra definirii unei politici arabe şi palestiniene a Libanului". În legătură cu aceasta, comentatorii disting următoarele orientări principale pe arena politică internă : o parte a opiniei publice libaneze reclamă libertatea totală de acţiune şi deplasare a grupurilor de rezistenţă ; o altă parte se opune tuturor activităţilor acestor grupuri considerînd că ele afectează securitatea şi integritatea ţării : un al treilea curent de opinie consideră că Libanul trebuie să acorde mişcărilor de rezistenţă palestiniene un ajutor limitat, în aşa fel încît acesta să nu atragă măsuri de represalii.

Consultările pe care le are preşedintele Charles Helou cu diferite personalităţi şi formaţiuni politice pentru formarea noului guvern sînt îngreuiate şi de o particularitate a sistemului administrativ al statului libanez. Libanul este o republică prezidenţială, cu un sistem reprezentativ unicameral. Dar, încă din timpul mandatului francez s-a instaurat tradiţia ca cele mai înalte sarcini ale statului să fie repartizate conform unui rigid criteriu confesional, mai ales în privinţa următoarelor funcţii : preşedintele Republicii — creştin maronit, primul ministru — musulman sunit, preşedintele camerei — musulman şiit ; celelalte ministere sînt repartizate între diferitele comunităţi în funcţie de importanţa lor relativă. Extrem de rare au fost excepţiile de la această regulă. Observatorii apreciază că, în condiţiile în care postul de prim-ministru rămîne privilegiul unui cerc restrîns de familii sunite, va fi foarte greu astăzi, dacă nu chiar imposibil, ca, după Rashid Karamé, un alt musulman sunit să preia frînele conducerii.

Nesiguranţa situaţiei din Liban riscă să se reflecte şi în domeniile economic, social şi turistic. Presa libaneză menţionează că reprezentanţii organismelor economice au adresat şefului statului o moţiune în care arată că, dacă guvernul nu se va constitui într-un termen scurt, „comercianţii şi industriaşii vor fi obligaţi să-şi închidă magazinele şi fabricile, iar mii de muncitori şi funcţionari vor deveni şomeri".

Pînă în momentul de faţă, preşedintele Helou nu a reuşit să desemneze un nou şef de guvern. După o întrerupere de două zile, el a reluat luni consultările, propunîndu-i tot lui Rashid Karamé sarcina de a-şi asuma dificila responsabilitate de şef de guvern, la care să participe liderii musulmani Abdallah Jafi, fost premier, şi Kamal Joumblatt, liderul partidului progresist socialist, ambii adepţi ai libertăţii de acţiune pentru grupurile de guerilă. Rashid Karamé nu şi-a exprimat deocamdată acordul, condiţionîndu-l de definirea clară şi fără echivoc a unei poziţii comune a tuturor părţilor faţă de problema palestiniană.

Rodica GEORGESCU

reflector

PERFORMANȚA ZIARULUI „MAINIȚI"

Redacția ziarului „Mainiți" consideră că cea mai senzațională performanță gazetărească este cea pe care a realizat-o anul trecut, cu prilejul retrocedării insulei Iwo Jima Japoniei. Ceremonia înlocuirii steagului american cu cel japonez a avut loc cu numai 15 minute înainte de ora închiderii ediției de seară a ziarului. În momentul terminării ceremoniei, un avion Beechcraft a decolat de pe Iwo Jima, situată la circa 1 000 km sud de Tokio. Fotografiile au fost developate în avion și transmise prin radio-foto altui avion, aflat în aer, la peste 300 km depărtare de primul. Al doilea avion a retransmis din aer fotografiile la stația tele-foto terestră de la Hachijo, care le-a trimis mai departe la Tokio prin cablu submarin. „Mainiți" a fost singurul ziar de seară care a ilustrat cu fotografii reportajul despre istoricul eveniment.

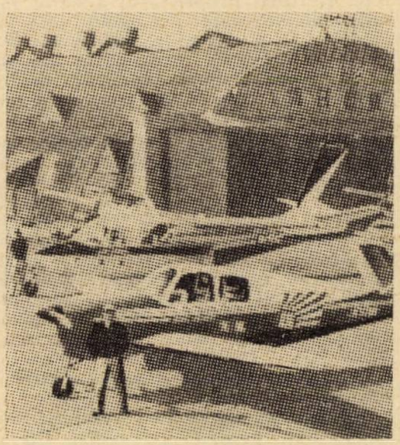

PORTRETUL ASASINULUI „POSIBIL"

Conducerea armatei americane a hotărît organizarea unei ample investigații, avînd drept scop stabilirea trăsăturilor fizice și de caracter ale unui „posibil" asasin al președintelui Statelor Unite. Ancheta a început prin examinarea psiho-sociologică a 135 de persoane arestate sub învinuirea de a a fi amenințat cu asasinarea un șef de stat american. Primele rezultate, comunicate de dr. Edwin Weinstein, profesor de neurologie, organizatorul anchetei : persoanele anchetate sînt în general izolate, din punct de vedere social, trăsătura lor comună fiind dezordinea în viața personală și imposibilitatea de adaptare. 35 la sută proveneau din familii dezorganizate, 74 la sută erau necăsătoriți și 50 la sută trecuseră cel puțin o dată printr-un spital de psihiatrie. Vîrsta medie : 36 de ani. Elementul surpriză : portretul robot demonstrează că „asasinul probabil" nu aparține nici unei organizații politice.

lumea în cărți și reviste

Dreptul și relațiile între state

Dr. doc. Alexandru Bolintineanu

Sublinierea necesității respectării principiilor și normelor dreptului internațional în relațiile dintre state — ca o condiție indispensabilă dezvoltării unor raporturi de colaborare rodnică în direcția destinderii, asigurării păcii și securității internaționale — este exprimată din ce în ce mai des de către oamenii politici din diferite țări, cu diverse prilejuri, inclusiv în dezbaterile O.N.U. și ale altor organizații și organisme internaționale, reflectînd una dintre revendicările majore ale popoarelor, ale unor cercuri largi ale opiniei publice mondiale. În acest context, ampla pledoarie în favoarea respectării normelor de drept în raporturile interstatale, cuprinsă în lucrarea profesorului Louis Henkin [1] (care predă dreptul internațional și diplomatic la Universitatea Columbia — New York, avînd totodată, o îndelungată activitate în cadrul Departamentului de stat), merită să ne rețină atenția.

Concepția care stă la baza lucrării este afirmarea rolului important ce revine dreptului în relațiile internaționale, învederarea necesității aplicării lui stricte și consecvente, a conformării politicii externe a statelor prescripțiilor dreptului și eticii. Această concepție este ilustrată de-a lungul capitolelor care se ocupă de rolul dreptului în relațiile dintre state, măsura în care normele acestuia sînt respectate, influența dreptului în rîndul forțelor politice contemporane, perspectivele respectării dreptului etc.

Autorul subliniază, pe drept cuvînt, faptul că normele de drept internațional ocupă un loc esențial în raporturile dintre state. Dreptul, se arată în lucrare, trebuie să fie continuu prezent în politica externă a statelor, respectarea lui constituind o strictă necesitate (p. 23). Reliefînd viabilitatea dreptului internațional, legătura sa substanțială cu faptele vieții internaționale, autorul observă că dreptul internațional „înfăptuiește — și reflectă — măsura în care în relațiile dintre state există o anumită ordine" (p. 44).

Unul dintre meritele lucrării este argumentarea ideii că, în era atomică, în condițiile desfășurării revoluției științifice și tehnice contemporane, sfera de acțiune a dreptului internațional nu numai că nu se reduce, ci se lărgește necontenit. Noul drept internațional al cooperării în folosirea pașnică a energiei nucleare, a spațiului cosmic și sateliților, acordul privind interzicerea proliferării armelor nucleare — primul act de drept internațional pentru controlul armamentului — sînt, într-un anumit sens, scrie Henkin, tot atîtea rezultate ale progresului tehnologic. Principala contribuție a noii tehnologii la dezvoltarea dreptului internațional o constituie — consideră autorul — influența ei în domeniul normelor juridice interzicînd folosirea forței în relațiile dintre state. De la adoptarea Cartei O.N.U. — scrie el — „tehnologia militară a făcut salturi spre noi nivele de distrugere, scoțînd în evidență — dacă o accentuare suplimentară ar mai fi fost necesară — că norma interzicînd forța este în centrul dreptului internațional" (p. 101—102). Henkin recunoaște, de asemenea, — cu toate că, pe alocuri, plătește tribut unor teze ale propagandei anticomuniste — posibilitatea progresului dreptului internațional într-o comunitate de state cu sisteme social-politice și ideologii diferite, posibilitate negată de o serie de teoreticieni occidentali, care se situează pe poziții contravenind cerințelor păcii, destinderii și înțelegerii internaționale. În desfășurarea argumentațiilor sale privind aceste aspecte ale problemei, autorul nu sesizează, însă, rolul crescînd al forțelor social-politice înaintate din lumea contemporană, care — în lupta pentru afirmarea ideilor păcii și progresului omenirii — se sprijină pe principiile și normele dreptului internațional și le dezvoltă, totodată, în noi direcții, corespunzător intereselor vitale ale tuturor popoarelor, cerințelor majore ale destinderii, securității și colaborării în lume.

Condiții favorabile pentru promovarea dreptului în relațiile dintre state sînt create și prin existența și activi-

[1] Louis Henkin, **How Nations Behave. Law and Foreign Policy** (Cum se comportă statele. Dreptul și politica externă), publicată sub auspiciile Consiliului pentru relații externe, New York, Frederich A. Praeger, 323 p.

tatea Organizației Națiunilor Unite, remarcă autorul în capitolele consacrate acesteia (p. 126—186). Problema principală examinată de specialistul american în aceste capitole o constituie interdicția din Cartă cu privire la folosirea forței și a amenințării cu forța — normă de bază a dreptului internațional contemporan, a cărei semnificație deosebită o scoate puternic în relief. Astfel, referindu-se la considerentele care au călăuzit statele în elaborarea Cartei, Henkin subliniază că acestea „nu căutau numai să înlocuiască «balanța puterilor» prin securitate colectivă; ele erau hotărîte, potrivit preambulului, să înlăture flagelul războiului. Dîndu-și seama de deficiențele societății internaționale și ale dreptului în vigoare, ele erau hotărîte ca diferendele internaționale să nu fie din nou rezolvate prin forța armelor și ele și-au concretizat hotărirea într-o normă de drept internațional necondiționată" (p. 131).

Prevederea Cartei O.N.U. privind interzicerea forței, arată Henkin, este cu atît mai viabilă și indicată astăzi, în epoca armelor de distrugere în masă, cînd valoarea acestui drept sporește, iar nevoia de a-l promova — spre a preveni conflictele — devine și mai acută. Examinînd apoi cîteva din intervențiile militare împotriva unor țări suverane care au avut loc în ultimii ani, lucrarea evidențiază, printre altele, caracterul ilegal al intervențiilor S.U.A. în Republica Dominicană și Vietnam. În acest sens, autorul remarcă: „Folosirea forței este contagioasă și poate ușor să se reverse peste frontierele unei țări, producînd o conflagrație majoră". Dezideratul ca forța să fie eliminată din relațiile dintre state, ca principiile Cartei să fie scrupulos respectate necesită eforturi permanente din partea tuturor statelor, mari sau mici, a tuturor forțelor progresului.

Preocuparea autorului se concentrează, de asemenea, asupra investigării rolului O.N.U. și a influenței sale în menținerea păcii. Deși aceasta constituie, în mod neîndoielnic, o funcție primordială a Națiunilor Unite (în lucrare se constată, printre altele, că influența și acțiunile organizației, deși uneori eficace nu au răspuns întru totul așteptărilor opiniei publice), i se poate reproșa, totuși, autorului faptul că nu se oprește îndeajuns asupra unor obiective și sarcini esențiale ale activității O.N.U. pe linia promovării cooperării internaționale, a afirmării dreptului în relațiile dintre state. Se cuvine, totodată, relevat faptul că L. Henkin se pronunță pentru recunoașterea guvernului R.P. Chineze, ca singurul reprezentant al poporului chinez, și constată că autoritatea O.N.U. este slăbită prin înlăturarea Chinei populare de la activitatea organizației.

În partea finală a cărții, sînt exprimate și alte idei, care reținatenția cititorului. Se subliniază, printre altele, faptul că pentru respectarea normelor de drept internațional este esențial ca întreaga comunitate mondială să manifeste o atitudine fermă împotriva folosirii forței. „După sute de ani — scrie Henkin — statele au căzut, în sfîrșit, de acord să adauge influența dreptului ca un mijloc suplimentar de a împiedica războiul... Ar fi tragic dacă respectarea și aplicarea acestei norme ar deveni o minge de fotbal politic, încurajînd violarea ei de orice stat care ar fi sigur pe puterea sa politică și militară..." (p. 249—250).

Profesorul american este într-o netă opoziție cu acele tendințe din literatura juridico-politică occidentală care încearcă să minimalizeze sau să nege rolul dreptului internațional în lumea de azi, posibilitatea respectării lui în relațiile dintre state. Se știe, de pildă, că unii diplomați și oameni politici americani — cu care profesorul Henkin polemizează — au susținut, cu diferite prilejuri, că diplomația ar trebui să facă abstracție de dreptul internațional. Astfel, George Kennan, într-o lucrare din 1951 (American Diplomacy, 1900—1950), afirma că, în diplomație, dreptul ar fi „prea abstract, prea inflexibil, prea greu de adaptat la nevoile a ceea ce nu poate fi prevăzut și așteptat...". Autorul recomanda, în acest sens, ca politica externă americană să nu se conducă după criterii morale și juridice. La rîndul său, Dean Acheson, într-un discurs rostit în 1966, respingea folosirea considerațiilor morale în luarea deciziilor de politică externă, socotind că acestea ar trebui să se bazeze, în principal, pe aprecierea „pericolelor și riscurilor".

Henkin insistă (p. 258 și următoarele) asupra posibilității și necesității de a îmbina diplomația cu dreptul internațional, de a aplica în mod consecvent, fără abatere, dreptul internațional în politica externă a statelor. În ceea ce privește etica internațională, el observă pe bună dreptate că acela care acceptă existența moralei sau a unui cod de conduită morală nu poate evita concluzia că acțiunile statelor trebuie judecate după standarde de morale, așa cum procedează, de altfel, opinia publică în general. El citează aprobativ pe Alexander Hamilton — unul dintre făuritorii independenței Statelor Unite — care scria: „Buna credință și dreptatea între națiuni sînt virtuți deosebit de necesare și sacre... Obligațiile pe care le impun sînt absolute, utilitatea lor incontestabilă" (p. 267).

Cu toate limitele existente în concepția autorului privind viața internațională contemporană, se poate spune că lucrarea profesorului Louis Henkin constituie un simptom al orientării, într-o măsură tot mai mare, a opiniei științifice occidentale spre recunoașterea faptului că lumea contemporană și viitorul ei, pacea și progresul societății, reclamă promovarea strictă și consecventă a legalității internaționale.

reflector

ASCUNS DE 30 DE ANI

Timp de 30 de ani, Manuel Cortés Quero a stat ascuns. El a ieșit la lumină abia cu două săptămîni în urmă, după ce guvernul spaniol a anunțat amnistierea tuturor participanților la războiul civil. În timpul Republicii Spaniole, Cortés, care este acum în vîrstă de 63 de ani, a fost primarul comunei Mijas, din Andaluzia. A participat apoi la războiul civil în rîndurile forțelor republicane. Sfîrșitul războiului l-a găsit la Valencia. Trupele falangiste învingătoare l-au trimis la Mijas, unde urma să se predea pentru a fi judecat de tribunalul ad-hoc local. A ajuns în satul natal în cursul nopții, dar tatăl și soția l-au prevenit să nu se predea autorităților, întrucît va fi cu siguranță împușcat.

Au urmat apoi cei 30 de ani în care a stat ascuns. Primii doi i-a petrecut virtualmente zidit, în locuința tatălui său, într-o nișă de un metru pe doi, destinată să fie dulap în perete. În 1941, proprietarul a cerut familiei să se mute. Au căutat altă locuință cu un dulap în perete asemănător și au găsit. Cortés s-a dus de la o locuință la alta în cursul nopții, deghizat în femeie. Același truc a fost folosit și zece ani mai tîrziu, cînd s-au mutat în locuința lor actuală, unde Cortés ocupa o cămăruță mică de la etaj, fără ferestre în afară. După moartea tatălui său, și-a dat seama că soția sa, Juliana, va deveni suspectă dacă va cumpăra haine bărbătești, țigări etc. Ca urmare, Juliana a început să se ocupe cu comerțul ambulant, vînzînd la Malaga produse de cinepă din Mijas și aducînd de acolo confecții și alte obiecte spre a le vinde la Mijas. Poliția locală, care nu încetase să-l caute pe Cortés, a presupus însă atunci că el se ascunde la Malaga și că deplasările soției lui sînt un pretext pentru a-l vedea. Ca atare, a ținut-o multă vreme sub urmărire, fără ca ea să-și dea seama.

Acum, Cortés, care recunoaște că-i vine destul de greu să se adapteze situației în care nu mai este nevoit să se ascundă, declară: „În sfîrșit, războiul s-a terminat și pentru mine".

„OPEN SIGHTS"

După apariția primei gazete ilegale pentru soldații americani, „The Last Harass" (Ultima șicană), la alte 20 de baze militare au apărut asemenea ziare de protest, al căror motto este „Împotriva războiului și a rasismului". Cea mai nouă dintre aceste gazete, „Open Sights" (Vederi libere), protestează împotriva „șicanelor permanente" făcute unui grup de soldați organizați în „GI uniți împotriva războiului din Vietnam", a căror cerere de a pregăti o discuție liberă, pe teritoriul garnizoanei, despre război și rasism s-a soldat cu respingerea petiției și întemnițarea soldaților respectivi. Urmarea: zece soldați au acuzat organele militare. Ei cer aceleași drepturi constituționale care sînt valabile pentru civili.

Gheorghi JUKOV

mareșal al

Uniunii Sovietice

ACTUL CAPITULĂRII NAZISTE

La Moscova a apărut luna trecută, în editura Agenției „Novosti", volumul de memorii al mareșalului Gheorghi Jukov, intitulat „Amintiri și reflecții". Cartea mareșalului Jukov, unul dintre principalii conducători militari din perioada celui de-al doilea război mondial, a suscitat un mare interes, fiind considerată un eveniment editorial al anului în domeniul literaturii memorialistice. În numărul de față reproducem din capitolul care evocă zilele capitulării Germaniei hitleriste.

La 1 mai, ora 3,50, la punctul de comandă al armatei a 8-a de gardă a fost adus generalul de infanterie Krebs, șeful statului major al trupelor terestre germane. El a declarat că este împuternicit să stabilească un contact direct cu Comandamentul suprem al Armatei Roșii, în vederea purtării tratativelor de armistițiu.

La ora 4, generalul V. I. Ciuikov mi-a raportat telefonic că Krebs l-a informat despre sinuciderea lui Hitler. Potrivit celor spuse de Krebs, Hitler s-ar fi sinucis la 30 aprilie, ora 15,50. Imediat după aceea, Vasili Ivanovici mi-a citit scrisoarea lui Goebbels către Comandamentul suprem sovietic, în care se spunea : „Potrivit testamentului führerului, care ne-a părăsit, îl împuternicim pe generalul Krebs în ceea ce privește următoarele :

Comunicăm conducătorului poporului sovietic că astăzi, la ora 15,50, führerul s-a săvîrșit de bună voie din viață. Pe baza dreptului său legitim, în testamentul pe care l-a lăsat führerul a transmis întreaga putere lui Doenitz, mie și lui Bormann. L-am împuternicit pe Bormann să stabilească legătura cu conducătorul poporului sovietic. Această legătură este necesară pentru tratativele de pace între puterile care au avut de suferit cele mai mari pierderi. Goebbels".

La scrisoarea lui Goebbels era anexat testamentul lui Hitler cu lista noului guvern al Reichului. Testamentul era semnat de Hitler și autentificat de martori (purta data de 29 aprilie 1945, ora 4).

Ținînd seama de importanța comunicării, l-am trimis imediat pe locțiitorul meu, generalul de armată V. D. Sokolovski, la punctul de comandă al lui V. I. Ciuikov în vederea tratativelor cu generalul german. V. D. Sokolovski urma să-i ceară lui Krebs capitularea necondiționată a Germaniei fasciste.

Am luat imediat legătura cu Moscova și l-am sunat pe I. V. Stalin. Era la vilă. Receptorul a fost ridicat de generalul de serviciu care mi-a spus :

— Stalin s-a culcat adineauri.

— Te rog să-l trezești. Este vorba de o chestiune urgentă care nu poate fi amînată pînă dimineață.

Puțin după aceea, a venit la telefon I. V. Stalin. L-am informat despre comunicarea primită cu privire la sinuciderea lui Hitler și despre apariția lui Krebs, precum și despre hotărîrea de a-l însărcina pe generalul V. D. Sokolovski să ducă tratative cu Krebs. Am întrebat care sînt dispozițiile sale.

I. V. Stalin a răspuns :

— Nemernicul ! Ce a căutat a găsit. Pînă la urmă a dat de dracu'. Păcat că n-am reușit să punem mîna pe el viu. Unde-i cadavrul lui Hitler ?

— Potrivit relatării generalului Krebs, cadavrul a fost ars pe rug.

— Transmiteți-i lui Sokolovski, a spus comandantul suprem : nici un fel de tratative, nici cu Krebs și nici cu alți hitleriști ; doar capitulare necondiționată.

...Cam în jurul orei 5 dimineața, am fost sunat de generalul V. D. Sokolovski, care mi-a raportat prima convorbire cu generalul Krebs.

— Ei recurg la vicleșuguri, mi-a spus V. D. Sokolovski. Krebs declară că nu este împuternicit să rezolve probleme legate de capitularea necondiționată. După cum afirmă el, această problemă nu poate fi soluționată decît de noul guvern al Germaniei condus de Doenitz. Krebs pretinde că vrea armistițiu pentru a-i putea reuni la Berlin pe membrii guvernului lui Doenitz. Cred că trebuie, fără discuție, să accepte imediat capitularea necondiționată.

— Ai dreptate, Vasili Danilovici, i-am răspuns. Transmite-i că, dacă pînă la ora 10, Goebbels și Bormann nu vor accepta capitularea necondiționată, le vom da o lovitură atît de puternică încît o să le piară pentru totdeauna pofta de a mai opune rezistență. Hitleriștii să se gîndească la sacrificiile lipsite de sens ale poporului german și la propria lor responsabilitate pentru nesăbuința lor.

La ora fixată, nu se primise încă nici un răspuns de la Goebbels și Bormann.

La ora 10,40, trupele noastre au deschis un adevărat uragan de foc asupra a ceea ce mai rămăsese din sectorul special de apărare a centrului orașului. La ora 18, V. D. Sokolovski a raportat că conducerea germană și-a trimis parlamentarul. Acesta a comunicat că Goebbels și Bormann respinseseră cererea referitoare la capitularea necondiționată.

Ca răspuns, la ora 18,30, cu o putere fără precedent, a început ultimul atac asupra părții centrale a orașului, unde se afla Cancelaria Reichului și se cuibăriseră rămășițele hitleriștilor.

Nu-mi amintesc exact ora, dar știu că, de îndată ce se lăsase întunericul, mi-a telefonat V. I. Kuznețov, comandantul armatei a 3-a de șoc și, cu un glas întretăiat de emoție, mi-a raportat :

— Adineauri, sectorul diviziei a 52-a de gardă a fost străpuns de un grup de tancuri germane, vreo 20 de mașini, care s-au îndreptat cu mare viteză spre periferia de nord-vest a orașului.

Era limpede că cineva încearcă s-o șteargă din Berlin.

Au început să-mi umble prin minte presupuneri din cele mai neplăcute. Cineva a

9 mai 1945. Mareșalul Jukov, avînd la dreapta pe mareșalul aviației britanice Arthur Tedder, în sala în care a avut loc actul capitulării necondiționate a Germaniei hitleriste

spus chiar că nu este exclus că grupul de tancuri cu pricina îi scoate afară pe Hitler, Goebbels și Bormann.

S-a dat numaidecît alarma și trupele au fost avertizate să nu lase să scape din regiunea Berlinului pe absolut nimeni. Comandantului armatei a 2-a de gardă de tancuri, generalul S. I. Bogdanov, și comandantului de armată, general V. I. Kuznețov, li s-a ordonat să organizeze imediat urmărirea în toate direcțiile, să găsească și să nimicească tancurile care efectuaseră străpungerea.

În zorii zilei de 2 mai, grupul de tancuri a fost descoperit la 15 km nord-vest de Berlin și distrus rapid de tanchiștii noștri. O parte din tancuri arsese, o parte fusese distrusă. Nici una din căpeteniile hitleriștilor nu a fost descoperită printre cadavre.

În noaptea de 2 mai, ora 1,50, postul de radio al Statului major al dispozitivului de apărare berlinez a transmis și a repetat de mai multe ori în limbile germană și rusă : „Trimitem parlamentarii noștri la podul Bismarkstrasse. Încetăm operațiunile militare".

La 2 mai, ora 6,30, s-a raportat : „În sectorul diviziei a 47-a de gardă s-a predat comandantul corpului 56 de tancuri, generalul Weidling. Împreună cu el s-au predat și ofițerii din statul său major. La un interogatoriu preliminar, generalul Weidling a comunicat că, în urmă cu cîteva zile, fusese numit de Hitler, personal, comandant al apărării berlineze".

Generalul Weidling a consimțit de îndată să ordone trupelor sale încetarea rezistenței. Iată textul pe care, în dimineața de 2 mai, l-a semnat și l-a transmis la radio : „La 30 aprilie, führerul s-a sinucis și ne-a lăsat singuri pe noi, cei ce i-am jurat credință. În conformitate cu ordinul führerului, noi, trupele germane, urma să luptăm mai departe pentru Berlin, deși se epuizaseră rezervele de muniții și în ciuda situației generale care face lipsită de orice sens împotrivirea noastră mai departe. Ordon : Să înceteze imediat împotrivirea. Semnat : Weidling (general de artilerie, fost comandant al zonei de apărare a Berlinului)".

În aceeași zi, în jurul orei 14, am fost informat că dr. Frietsche, adjunctul ministrului propagandei, care se predase, propusese să rostească la radio un apel către trupele germane referitor la încetarea oricărei rezistențe. Pentru a accelera la maximum încetarea luptelor, am consimțit să-i punem la dispoziție postul de radio.

După ce a vorbit la radio, Frietsche a fost adus la mine. La interogatoriu a repetat lucruri pe care, în esență, le cunoșteam din tratativele cu Krebs. După cum se știe, Frietsche era unul dintre oamenii cei mai apropiați ai lui Hitler, Goebbels și Bormann. El a comunicat că, la 29 aprilie, Hitler convocase o consfătuire a anturajului său, la care fuseseră prezenți Bormann, Goebbels, Krebs și alte persoane deținînd responsabilități în conducerea fascistă. El, Frietsche, nu ar fi luat parte la această consfătuire, dar ulterior ar fi fost informat amănunțit despre ea de către Goebbels.

Potrivit celor spuse de Frietsche, în ultimele zile, mai cu seamă după 20 aprilie, cînd artileria sovietică a deschis focul asupra Berlinului, Hitler se afla, în cea mai mare parte a timpului, într-o stare de prostrație, întreruptă de crize de isterie. Din cînd în cînd, începea să vorbească incoerent despre apropiata victorie.

La întrebarea mea despre ultimele planuri ale lui Hitler, Frietsche a răspuns că nu le cunoaște cu precizie, dar că a auzit că, la începutul ofensivei rușilor pe Oder, membri ai conducerii au plecat la Berchtesgaden și în Tirolul de sud. Împreună cu ei fuseseră trimise niște încărcături. Tot într-acolo urmau să plece cu avionul și membrii Înaltului comandament, în frunte cu Hitler. În ultima clipă, cînd trupele sovietice se apropiaseră de Berlin, se vorbea despre o evacuare în Schlesswig-Hollstein. Avioanele se aflau gata de decolare în zona Cancelariei Reichului, dar, scurt timp după aceea, au fost distruse de aviația sovietică.

Frietsche nu ne putea spune decît atît.

■

Cîteva cuvinte despre ultima luptă, decisivă, la Berlin.

Divizia a 248-a (comandantul diviziei, general N. Z. Galai) și divizia a 230-a (comandantul diviziei, D. K. Sișkov), din armata condusă de N. E. Berzarin, au luat la 1 mai cu asalt Palatul Poștelor și s-au angajat într-o luptă pentru cucerirea clădirii în care se afla ministerul finanțelor, situată peste drum de cancelaria Reichului. La 1 mai, divizia 301 (comandantul diviziei, colonel V. S. Antonov), acționînd împreună cu divizia 248 de infanterie, au luat cu asalt clădirea Gestapoului și clădirea ministerului aviației.

În seara de 1 mai, diviziile de infanterie 301 și 248 ale armatei a 5-a de șoc au angajat ultima luptă pentru Cancelaria Reichului. Luptele din preajma edificiului și în interiorul său au fost extrem de crîncene. Într-unul din grupurile de asalt din regimentul de infanterie 1050 a acționat cu un nemărginit curaj maiorul Anna Vladimirovna Nikulina, instructor la secția politică a corpului 9 de infanterie. Împreună cu ofițerii I. Davîdov și F. Sapovalov, ea a înălțat steagul roșu deasupra Cancelariei Reichului.

La 2 mai, ora 15, se isprăvise în întregime cu inamicul. Rămășițele garnizoanei berlineze, cu un efectiv total de 70 000 de oameni, fără a-i pune la socoteală pe răniți, se predaseră...

După cucerirea Cancelariei Reichului, ne-am dus acolo împreună cu general-colonel N. E. Berzarin, general-locotenent F. E. Bokov și cu alți participanți la asalt, pentru a ne convinge de sinuciderea lui Hitler, Goebbels și a altor căpetenii hitleriste. Cînd am sosit la fața locului, ne-am pomenit într-o situație încurcată. Ni s-a raportat că toate cadavrele celor uciși ar fi fost îngropate de germani, dar nimeni nu putea să ne spună cine anume le-a îngropat și nici unde. Erau prezentate diferite versiuni.

Prizonierii, printre care cei mai mulți erau răniți, nu ne puteau spune nimic, nici despre Hitler, nici despre cei din anturajul său. Afirmau că nu văzuseră și nu cunoscuseră alți hitleriști cu funcții de conducere în afară de comandantul lor de pluton. Numărul prizonierilor capturați în Cancelaria Reichului nu era prea mare, cel mult cîteva duzini. Pe semne că, în ultima clipă, SS-iștii, ofițerii și rămășițele conducerii se ascunseseră în oraș, folosind ieșiri secrete.

Am căutat rugurile pe care ar fi fost arse cadavrele lui Hitler și Goebbels, dar n-am putut da de ele. Ce-i drept, am văzut urme de ruguri, dar erau de dimensiuni mici. Mai curînd folosiseră soldații germani pentru a fierbe apă.

Inspectarea Cancelariei Reichului se apropia de sfîrșit cînd ni s-a raportat că, într-o subterană, fuseseră descoperite cadavrele celor șase copii ai lui Goebbels. Mărturisesc că mă îngrozea gîndul că trebuie să cobor și să mă uit la niște copii ce fuseseră uciși de mama și de tatăl lor. Curînd după aceea, în apropiere de bunker, au fost descoperite cadavrele lui Goebbels și al soției sale. Doctorul Frietsche, chemat să le identifice, a confirmat că într-adevăr ei sînt.

La început, împrejurările m-au determinat să pun la îndoială versiunea sinuciderii lui Hitler, cu atît mai mult cu cît nu reușiserăm să-l descoperim pe Bormann. Atunci m-am gîndit dacă nu cumva Hitler a fugit în ultimul moment, cînd nu mai exista nici o speranță într-un ajutor dinafară pentru Berlin. Această ipoteză am exprimat-o și la Berlin, la conferința de presă a corespondenților sovietici și străini.

Ceva mai tîrziu, în urma cercetărilor efectuate și a interogării personalului medical afectat exclusiv lui Hitler, am început să căpătăm informații suplimentare, mai precise, care confirmau sinuciderea lui Hitler. Sînt convins că nu există temeiuri pentru dubii în ce privește sinuciderea lui Hitler.

Majoritatea căpeteniilor fasciste, printre care Goering, Himmler, Keitel și Jodl, fugiseră la timp din Berlin, apucînd-o care încotro...

În dimineața zilei de 3 mai am inspectat Reichstagul și cîmpurile de bătălie din această zonă... Fiecare pas, fiecare petic de pămînt, fiecare piatră dovedea mai elocvent decît orice cuvinte că, în apropierea Cancelariei Reichului și a Reichstagului, se dăduse o luptă pe viață și pe moarte.

Reichstagul este o clădire uriașă, ale cărei ziduri nu pot fi străpunse cu piese de artilerie de calibru mijlociu. Aici era nevoie de calibru mare. În Reichstagul propriu-zis, condițiile de luptă fuseseră extrem de dificile și de complicate. Ele reclamau din partea ostașilor nu numai curaj ci și o orientare promptă, o prudență dublată de cea mai mare atenție, deplasări rapide de la un adăpost la altul și focuri trase cu precizie asupra inamicului. Ostașii noștri s-au achitat bine de toate aceste sarcini, dar mulți dintre ei au pierit ca niște adevărați viteji.

Coloanele de la intrarea în Reichstag și zidurile erau pline de inscripții ale ostașilor noștri. În frazele lapidare ale soldaților, ofițerilor și generalilor, răzbătea mîndria lor pentru oamenii sovietici, pentru forțele armate sovietice, pentru patria și partidul leninist.

■

La 7 mai mi-a telefonat la Berlin comandantul suprem și mi-a comunicat :

— Nemții au semnat astăzi la Reims actul de capitulare necondiționată. Principala povară a războiului, a continuat el, a suportat-o pe umerii săi poporul sovietic și nu aliații, de aceea capitularea trebuie să fie semnată în fața Înaltului Comandament al tuturor țărilor coaliției antihitleriste și nu numai în fața Înaltului Comandament al trupelor aliate. N-am fost de acord, a continuat I. V. Stalin, cu faptul că actul de capitulare nu a fost semnat la Berlin, centrul agresiunii fasciste. Am convenit cu aliații să considerăm semnarea actului de la Reims drept un proces-verbal preliminar al capitulării. Mîine vor sosi la Berlin reprezentanții Înaltului Comandament german și reprezentanții Înaltului Comandament al trupelor aliate. Ca reprezentant al Comandamentului suprem al trupelor sovietice ești numit dumneata. Chiar

mîine va sosi la dumneata Vîșinski. După semnarea actului, el va rămîne la Berlin ca ajutor al comandantului principal pentru problemele politice. Comandant principal în zona sovietică de ocupație a Germaniei ești numit dumneata ; concomitent, vei fi și comandant suprem al trupelor sovietice de ocupație din Germania.

Încă din dimineața zilei de 8 mai, au început să sosească la Berlin ziariști, corespondenții celor mai mari ziare și reviste din lume, fotoreporteri, pentru a imortaliza clipa istorică în care urma să fie consfințită din punct de vedere juridic zdrobirea Germaniei fasciste.

La amiază au sosit pe aeroportul Tempelhof reprezentanții Înaltului Comandament al trupelor aliate. Înaltul Comandament era reprezentat de mareșalul englez al aviației, Arthur V. Tedder, de comandantul forțelor aeriene strategice ale S.U.A., generalul Spaats, și de comandantul șef al armatei franceze, generalul Delatre de Tassigny.

Pe același aeroport au venit din Flensburg, păziți de ofițeri englezi, generalul-feldmareșal Keitel, amiralul de flotă Friedeburg și generalul-colonel de aviație Stumpf, împuterniciți de Doenitz să semneze actul de capitulare necondiționată a Germaniei.

La Karlshorst, în partea de răsărit a Berlinului, în clădirea cu două etaje a unei foste cantine a școlii germane de ingineri militari, fusese pregătită sala în care urma să aibă loc ceremonia semnării actului.

După ce s-au odihnit puțin, toți reprezentanții Comandamentului trupelor aliate au venit la mine pentru a ne înțelege în legătură cu problemele de procedură ale acestui eveniment atît de emoționant. Nici n-am apucat să intrăm în încăperea ce ne fusese rezervată în acest scop și am fost literalmente asaltat cu întrebări de ziariștii americani și englezi. Ei mi-au oferit din partea trupelor aliate un steag al prieteniei pe care erau brodate cu litere de aur cuvinte de salut adresate Armatei Roșii de către trupele americane.

După ce ziariștii au părăsit sala de ședințe, am început să discutăm un șir de probleme referitoare la capitularea hitleristă. În tot acest răstimp, generalul-feldmareșal Keitel și persoanele care îl însoțeau se aflau într-o altă clădire.

Așa cum conveniserăm dinainte, la ora 23 și 45 minute, Tedder, Spaats și Delatre de Tassigny, reprezentanți ai Comandamentului aliat, A. I. Vîșinski, K. F. Teleghin, V. D. Sokolovski și alții s-au adunat în cabinetul meu, aflat alături de sala unde nemții urmau să semneze actul de capitulare necondiționată.

La ora 24 fix, am intrat în sală.

În sala cu mesele lungi, acoperite cu postav verde, se aflau generali ai Armatei Roșii, ale căror trupe zdrobiseră în răstimpul cel mai scurt linia de apărare a Berlinului și înghenuncheaseră pe trufașii feldmareșali germani, pe căpeteniile fasciste și întreaga Germanie fascistă. Erau de față și numeroși ziariști și fotoreporteri sovietici și străini.

— Noi, am declarat eu deschizînd ședința, reprezentanții Comandamentului suprem al forțelor armate sovietice și ai Înaltului Comandament al trupelor aliate, sîntem împuterniciți de guvernele coaliției antihitleriste să acceptăm, din partea Comandamentului militar german, capitularea necondiționată a Germaniei. Să fie chemați în sală reprezentanții Înaltului Comandament german.

Toți cei prezenți au întors capul spre ușa pe care urmau să apară, dintr-o clipă într-alta, cei ce se făliseră în auzul lumii întregi că sînt capabili să înfrîngă fulgerător Franța, Anglia și, cel mult într-o lună-două, să zdrobească Uniunea Sovietică.

Primul a trecut pragul, fără să se grăbească, generalul-feldmareșal Keitel, mîna dreaptă a lui Hitler. Înalt, în uniformă de gală, marțial. A ridicat mîna cu bastonul de feldmareșal, salutînd pe reprezentanții Comandamentului suprem al trupelor sovietice și aliate.

În urma lui Keitel a intrat generalul-colonel Stumpf, mic de statură, cu ochii plini de o furie neputincioasă. O dată cu el, a intrat amiralul de flotă von Friedeburg, ce părea îmbătrînit prematur.

Nemților li s-a indicat să ia loc la o masă separată, pusă în mod special pentru ei, lîngă intrare.

Tot fără grabă, generalul-feldmareșal se așeză și, ridicîndu-și capul, își îndreptă privirea către noi, care ședeam la masa prezidiului. Alături de Keitel se așezaseră Stumpf și Friedeburg. Ofițerii care îi însoțeau se postaseră în spatele scaunelor lor.

M-am adresat delegației germane :

— Sînteți în posesia actului de capitulare necondiționată ? L-ați studiat ? Aveți împuterniciri pentru a semna acest act ?

Întrebarea mea a fost repetată în engleză de mareșalul principal de aviație Tedder.

— Da, l-am studiat și sîntem gata să-l semnăm, a răspuns cu glas stins Keitel, transmițîndu-ne documentul semnat de amiralul Doenitz. În document se spunea că Keitel, von Friedeburg și Stumpf sînt împuterniciți să semneze actul de capitulare necondiționată.

Sfîrșitul celui de-al treilea Reich...

Nu era nici pe departe trufașul Keitel care acceptase capitularea Franței înfrînte. Acum arăta abătut, deși mai încerca să pozeze.

Ridicîndu-mă, am spus :

— Propun delegației germane să vină aici la masă. Aici veți semna actul de capitulare necondiționată a Germaniei.

Keitel se ridică grăbit, ne aruncă o privire veninoasă, apoi își plecă ochii și, luînd încet de pe măsuță bastonul de feldmareșal, se îndreptă cu pași șovăielnici spre masa noastră. Monoclul îi căzuse și atîrna de șnur. Obrazul i se acoperise de pete roșii.

Împreună cu el se apropiară de masă generalul-colonel Stumpf, amiralul von Friedeburg și ofițerii germani care îi însoțeau. Potrivindu-și monoclul, Keitel se așeză pe marginea scaunului și, tacticos, își puse semnătura pe cele cinci exemplare ale actului, semnat după aceea de Stumpf și de Friedeburg.

După semnarea actului, Keitel se ridică de la masă, își trase mănușa dreaptă și din nou încercă să impresioneze pe cei din jur cu ținuta lui de militar, dar nu reuși. În cele din urmă, se îndreptă încet spre masa sa.

La ora 0,43 de minute, în ziua de 9 mai, semnarea actului de capitulare necondiționată a luat sfîrșit. Am propus delegației germane să părăsească sala.

Keitel, Friedeburg și Stumpf, ridicîndu-se de pe scaune, se înclinară și, cu capetele plecate, ieșiră din sală urmați de ofițerii lor de stat-major.

În numele Comandamentului suprem sovietic, am felicitat călduros pe toți cei prezenți cu prilejul mult așteptatei victorii. În sală era un vacarm inimaginabil. Toți se felicitau reciproc, își strîngeau mîinile. În ochii multora se vedeau lacrimi de bucurie. În jurul meu se strînseseră tovarășii mei de luptă V. D. Sokolovski, M. S. Malinin, K. F. Teleghin, N. A. Antipenko, V. I. Kolpaci, V. I. Kuznețov, S. I. Bogdanov, N. E. Berzarin, F. E. Bokov, P. A. Belov, A. V. Gorbatov și alții.

În dimineața aceleiași zile, actul capitulării necondiționate a fost adus la Marele Cartier General al Comandamentului Suprem.

În cursul zilei, mi s-a telefonat de la Moscova și mi s-a comunicat că toate documentele legate de capitularea Germaniei fasciste au fost primite și înmînate comandantului suprem.

Așadar, sîngerosul război se terminase. Germania fascistă și aliații ei fuseseră zdrobiți definitiv.

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR
BOSTON

DUPĂ REFERENDUM

DE DOUĂ ORI în decursul vieţii noastre, Charles de Gaulle a păşit în centrul scenei pentru a salva onoarea şi a restabili demnitatea Franţei. Ţinînd seama de palmaresul său excepţional, avea dreptul (chiar dacă nu era un lucru înţelept) să le spună în repetate rînduri francezilor, în cursul ultimilor ani, că trebuie să opteze între el şi haos. Pînă în primăvara aceasta, cel puţin, majoritatea francezilor au privit opţiunea exact în aceşti termeni. Dar acum, cînd marele om se apropie de 80 de ani, ei au hotărît altfel. L-au făcut să se retragă pentru a doua oară în viaţa sa eroică la Colombey-les-deux-Eglises.

Numai un om insensibil din Franţa sau din străinătate ar putea să nu resimtă caracterul dureros al acestui moment. Charles de Gaulle poate fi scuzat dacă este de părere că compatrioţii săi l-au răsplătit de două ori cu ingratitudine. Pe măsură ce soseau rezultatele acestui referendum, el trebuie să fi resimţit aceeaşi durere acută ca şi Winston Churchill atunci cînd alegătorii britanici l-au răsplătit (după părerea lui) pentru felul în care i-a condus în cursul războiului, punînd capăt funcţiei sale de premier, în 1945, la cîteva săptămîni după victoria asupra lui Hitler. Dar, din anumite puncte de vedere, generalul de Gaulle a făcut greşeala pe care a făcut-o şi Churchill în cursul celui de-al doilea mandat al său de premier din deceniul al şaselea. În ciuda vîrstei lui înaintate, el a supraestimat ideea că este indispensabil şi a subestimat necesitatea de a-şi pregăti succesiunea.

Totuşi, locul glorios al lui de Gaulle în istorie este la fel de asigurat ca acela al lui Churchill. Un eşec momentan şi încheierea precipitată a unui capitol nu pot schimba trecutul.

Ceea ce contează acum este viitorul. După plecarea lui de Gaulle, poporul francez va reveni oare la nehotărîrea împotriva cărora avertiza el? Franţa va reveni oare la zilele cele mai puţin stabile ale celei de-a IV-a Republici?

Firește, dacă ar fi fost pe deplin convinși că așa se va întîmpla, francezii nu ar fi votat „nu" la recentul referendum. Și, culmea ironiei, generalul de Gaulle însuși este la fel de răspunzător ca oricine altul — deși fără voia lui — întrucît a furnizat alegătorilor francezi o alternativă acceptabilă la președinția Republicii. Este vorba de Georges Pompidou, a cărui recompensă pentru că a acționat energic în cursul tulburărilor de anul trecut a fost de a fi înlăturat din funcția de premier și trimis pe băncile din fund ale Adunării Naționale.

Desigur, este încă prematur să se afirme cu certitudine cine va fi viitorul președinte. Opoziția este încă mult prea dezbinată pentru a fi susceptibilă să se unească în jurul unui candidat unic.

Totuși, la recentul referendum, francezii au optat pentru o schimbare — cel puțin la Elysée.

Marele cotidian parizian „Le Monde" a început să publice o ediție săptămînală în limba engleză, cuprinzînd o selecție din principalele sale articole

Le Monde
PARIS

DIFICULTĂȚILE PREMIERULUI WILSON

NEMULȚUMIREA crescîndă a sindicatelor britanice, ostile proiectului de lege anti-greve, descurajarea militanților laburiști, dezamăgiți de recentele eșecuri electorale ale partidului și neliniștiți de perspectiva unor noi eșecuri în alegerile municipale de săptămîna viitoare, speculația intensă vizînd lira sterlină, ca și unele evenimente externe ca eșecul „misiunii de pace" în Nigeria, „afacerea Anguilla" sau degradarea situației în Irlanda de Nord au contribuit, de cîtva timp, la umbrirea „imaginii" lui H. Wilson în fața partenerilor săi politici și chiar a marelui public. Toate ziarele engleze au semnalat în sînul grupării parlamentare laburiste o importantă tendință spre dizidență îndreptată împotriva lui Wilson și urmărind să provoace demisia premierului.

Totuși, după patruzeci și opt de ore de zvonuri referitoare la un „complot" contra primului ministru, ședința de vineri seara s-a încheiat printr-o veritabilă raliere în favoarea sa. Contraatacul a fost condus de Richard Crossman, ministrul afacerilor sociale, care a lan-

O imagine de la lucrările sesiunii O.N.U.D.I. (Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială), ale cărei lucrări se desfășoară la Viena, cu participarea reprezentanților a 45 de state

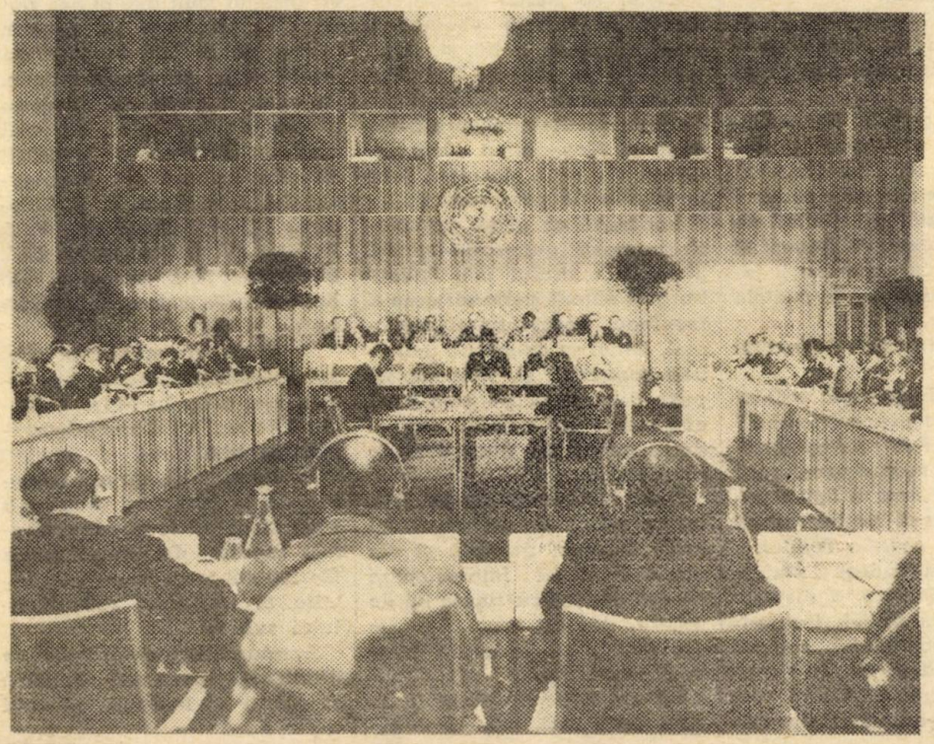

sat un apel la uniunea sacră a partidului laburist. Nici o moțiune de neîncredere față de politica înfăptuită de H. Wilson n-a fost supusă încă reuniunii grupului parlamentar laburist, convocat pentru miercuri. Și chiar dacă ar apărea o asemenea moțiune, ea nu ar avea șanse să obțină o majoritate, consideră observatorii. Asigurările de lojalitate date de majoritatea membrilor cabinetului, de veterani ai grupării parlamentare ca Emmanuel Shinwell, reduc deci la justele lor proporții zvonurile despre „puciul" căruia presa s-a grăbit să-i dea importanță.

Nu este, însă, mai puțin adevărat că loviturile — venind fie de la stînga partidului laburist, fie de la dreapta lui — împotriva premierului Wilson ar putea sfîrși, totuși, prin a uza autoritatea lui. Ultimele măsuri luate de primul ministru pentru a întări disciplina în sînul partidului, prestigiul guvernului și coordonarea ministerială au provocat de bună seamă o anumită agitație. Dar, de fapt, principalele dificultăți vin de la hotărîrea lui Wilson de a-și angaja întreaga autoritate în sprijinul proiectului de lege Castle contra grevelor. Partidul s-a divizat, opoziția sindicatelor s-a înăsprit și un anumit număr de deputați laburiști și-ar fi exprimat intenția de a vota contra proiectului. Această „răzvrătire", asociată ostilității conservatorilor, ar risca să ducă la eșec proiectul — și, de aici, guvernul.

În sfîrșit, deputații laburiști au fost afectați de grevele de 1 Mai. Cazurile de oprire a lucrului au fost limitate și n-au atins nici pe departe amploarea prevăzută. Dar — pentru prima oară din 1926 — era vorba de greve esențial politice, îndreptate împotriva guvernului, ceea ce a neliniștit serios conducerea partidului laburist.

Atu-ul major al lui Wilson rămîne cel de a nu avea nici un rival în stare să întrunească o majoritate substanțială în sînul grupării parlamentare. Jenkins, ministrul de finanțe, este desigur cel mai capabil dintre miniștri, dar el e considerat un „intelectual"; în plus, cum susține fără rezerve proiectul Castle, ar putea fi cu greu considerat ca succesor al lui Harold Wilson. La rîndul lor, Healey și Stewart, cei mai des citați în conversațiile semnalate, nu prea par să se impună — în orice caz nu mai mult decît Callaghan, care a atras, fără îndoială, atenția luînd public poziție contra lui Wilson, dar căruia această atitudine i-a atras, de asemenea, un mare număr de dușmănii și i-a redus astfel dintr-o lovitură, în mod sensibil, șansele.

În sfîrșit, primul ministru are privilegiul de a poseda arma supremă: dizolvarea Parlamentului nu poate fi decisă în ultimă instanță decît de el. Or, la ora actuală, alegerile ar echivala, pentru unii deputați laburiști, cu o adevărată sinucidere politică, pentru că toate sondajele de opinie indică faptul că partidul conservator ar putea cîștiga.

MEDUNARODNA POLITIKA

BELGRAD

COMERȚUL ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

LA BAZA tuturor problemelor puse de dezvoltarea economică accelerată regăsim o idee esențială care constituie punctul de plecare al oricărei acțiuni naționale și în special internaționale, întreprinsă sau urmînd a fi întreprinsă, în vederea înfăptuirii sarcinii grandioase a secolului nostru: lichidarea deosebirilor de condiții de trai spectaculoase și uneori insuportabile, dintre țări și în consecință dintre oameni. Această idee poate fi rezumată pe scurt după cum urmează: progresul economic accelerat al țărilor în curs de dezvoltare nu poate fi înfăptuit prin concepțiile și mijloacele clasice, el reclamă o schimbare adîncă de principii, de abordare, de metode și de cadre instituționale. El reclamă, de asemenea, multe eforturi de răbdare și de imaginație.

Această idee de bază a înregistrat progrese după război. Ea a fost inclusă și dezvoltată într-o cartă internațională, în Actul final al primei Conferințe a O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, care a avut loc în 1964 la Geneva. Tocmai țările în curs de dezvoltare insistaseră în mod special, în Declarația lor comună adoptată la sfîrșitul conferinței, asupra elaborării unei noi politici dinamice în relațiile comerciale internaționale, susceptibilă să slujească mai bine interesele lor proprii și să le permită să-și asigure un loc mai important în schimburile mondiale.

În 1969, la cinci ani după recunoașterea acestor principii, rezultatele concrete se lasă încă așteptate. Totuși, trebuie să ne ferim să subestimăm valoarea lucrărilor pregătitoare înfăptuite începînd din 1964. Indiferent de obstacolele depășite și de obstacolele care mai rămîn de depășit, aceste lucrări au permis să se pășească înainte pe calea noii politici comerciale. Astfel, în 1969 se pot aștepta hotărîri internaționale importante atît în ce privește preferințele pe care țările dezvoltate ar fi gata să le acorde produselor industriale provenite din țările în curs de dezvoltare, cît și în ce privește preferințele pe care acestea din urmă și le-ar acorda reciproc, fiind stabilit că asemenea preferințe constituie, de asemenea, excepții la regulile clasice.

Faptul însuși că aceste hotărîri trebuie să fie adoptate, ca să spunem așa, simultan stabilește o strînsă legătură între ele, în sensul că răspunsul dat la o întrebare poate influența răspunsul care va fi dat la cealaltă în mod fie pozitiv, fie negativ. În plus, legătura presupune un anumit echilibru al răspunderilor sau mai bine zis, o împărțire a răspunderilor între statele avansate în ce privește creșterea importurilor provenite din țările în curs de dezvoltare și între acestea din urmă în ce privește expansiunea comerțului lor reciproc.

Din motive istorice cunoscute, comerțul dintre țările în curs de dezvoltare era, pînă foarte recent încă, într-o stare rudimentară. Fără alte explicații, este suficient să spunem că în momentul de față este, de asemenea, punctul nevralgic al comerțului internațional, care, în general vorbind, continuă să urmeze curentele denumite tradiționale.

Ceea ce preocupă în special este că, în ultimii ani, comerțul dintre țările în curs de dezvoltare nu dă semne încurajatoare de creștere. În timp ce exporturile spre țările dezvoltate cresc

Cairo. Barca de papirus, construită în apropierea Piramidelor, cu care celebrul explorator norvegian Thor Heyerdahl intenționează să străbată într-o sută de zile Oceanul Atlantic, cu un echipaj de șase persoane

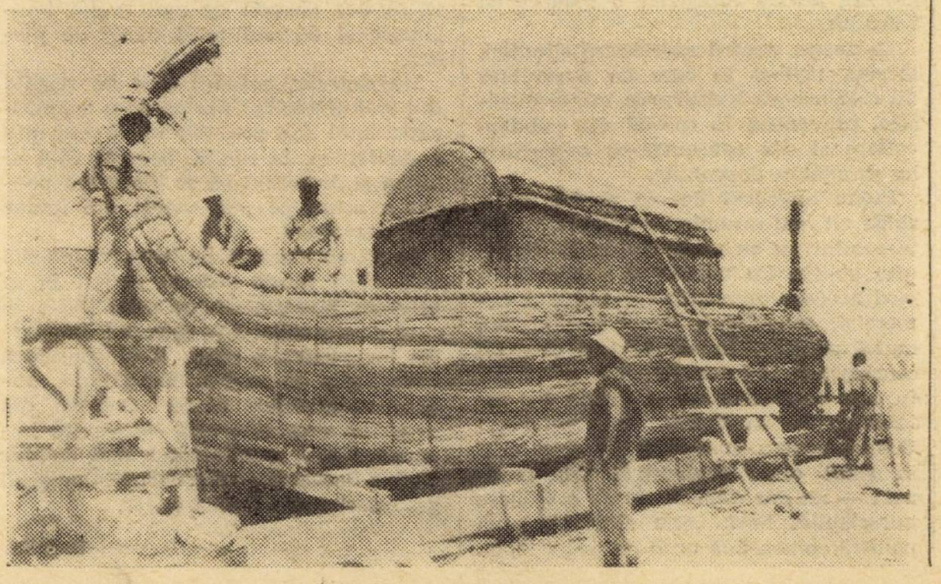

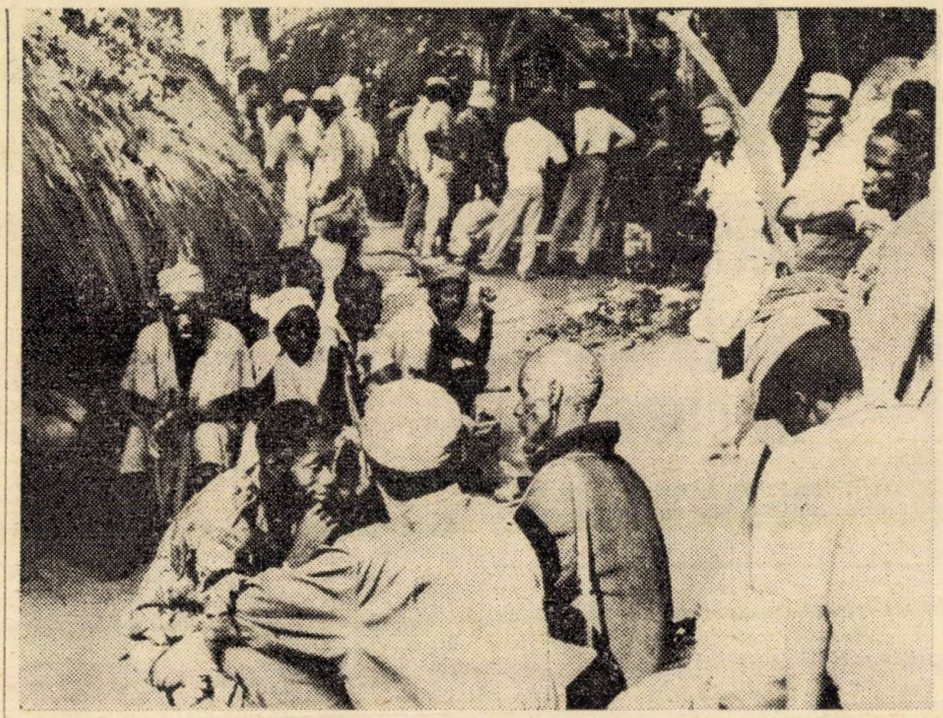

Intr-un sat dintr-o regiune eliberată a Guineei „portugheze" : populația stînd de vorbă cu un membru al comandamentului militar al forțelor patriotice

an de an, deși în ritmuri variabile și, uneori, prea puțin satisfăcătoare, comerțul lor reciproc se menține la aproximativ 20 la sută din exporturile lor totale. Se constată chiar că partea schimburilor reciproce ale țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial a scăzut de la 22 la sută în 1960 la 20 la sută în 1967, cînd nu s-a înregistrat în mod practic o creștere în raport cu anul precedent.

Situația nu este cîtuși de puțin mai bună în ce privește schimburile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare aparținînd aceleiași regiuni (comerț interregional), deși există numeroase aranjamente de colaborare economică regională sau subregională, în special în America Latină și în Africa. În ce privește L.A.F.T.A. (Zona latino-americană de liber schimb), comerțul reciproc era în stagnare în 1966 și 1967, în timp ce în cursul aceleiași perioade de doi ani, comerțul interregional din Africa înregistra o scădere cu 7 la sută.

De aceea, pentru redresarea situației, sarcina țărilor în curs de dezvoltare nu este ușoară. Există prea multe obstacole, provenind în special din subdezvoltare și din concentrarea exporturilor spre țările dezvoltate.

Lupta angajată de ele pentru a lichida cît mai grabnic posibil rămășițele trecutului nu se poate limita la domeniul politic. Ea trebuie să cuprindă în mod necesar domeniile economic și comercial, considerate drept prelungirea luptei politice. În aceste trei domenii concomitent, interesul comun al țărilor în curs de dezvoltare și strînsa lor colaborare — la O.N.U., la Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare și în sînul altor organizații internaționale — au dat deja roade de o valoare apreciabilă. Fără acest element, noua politică comercială ar fi de neconceput.

Dar lupta comună nu se oprește la recunoașterea universală a unor noi principii și unor noi reguli. Ea continuă în ce privește traducerea lor în viață. Iată sensul adînc al tratativelor începute în G.A.T.T. între numeroase țări în curs de dezvoltare împrăștiate pe aproape toate continentele.

O condiție importantă a succesului este de a nu exagera dificultățile care sînt inerente acestei opere și care erau cunoscute înainte de începerea tratativelor. De aceea, este important să nu se dramatizeze obstacolele de ordin instituțional, administrativ și uneori chiar financiar, de care se lovesc sau își închipuie că se lovesc anumiți participanți. Aici, de asemenea, trebuie să renunțe la modelele și la ideile „clasice", și în special să nu se uite rolul propriu de creator al noii politici dinamice în domeniul comercial și partea proprie de răspundere. Pe scurt, trebuie să se dea dovadă de mai multă imaginație și de mai mult curaj de pionier.

Într-adevăr, acordul care va rezulta din tratativele în curs va avea semnificația unui nou pas, dar nu a unui pas hotărîtor, și, la limită, această cale ar putea și ar trebui să se lărgească pentru a primi pe noii veniți din lumea slab dezvoltată.

În sfîrșit, dacă țările industriale ezită încă să-și spună ultimul cuvînt în ce privește preferințele pe care țările în curs de dezvoltare le așteaptă din partea lor pentru a putea să-și sporească exporturile de produse industriale, reușita tratativelor dintre acestea din urmă ar avea și o altă consecință importantă : să reamintească mai energic țărilor dezvoltate răspunderile lor și să grăbească astfel hotărîrea lor.

R. MILC

L'EXPRESS

PARIS

RĂZBOI CONTRA MAFIEI

ȘAIZECI de milioane de dolari. Această sumă a fost pusă, de curînd, la dispoziția F.B.I. (poliția federală) de către președintele Richard Nixon, în scopul debarasării Statelor Unite de un flagel mediteranean solid implantat pe malurile golfului Hudson : Mafia. Suma ar fi un fleac în comparație cu veniturile rezultate din îndeletnicirile ilegale practicate de Mafia, venituri care, după aprecierea lui R. Nixon, „oscilează între douăzeci și cincizeci de miliarde de dolari". Adică între 2 și 4,5 la sută din produsul național brut american. Dolarii aceștia au fost minuțios colectați, unul cîte unul, de cei 5 000 de membri invizibili — toți de origine italiană — ai celor douăzeci și patru de „familii" de mafioți americani, care preferă denumirea de „Cosa nostra" pentru organizația lor de largă întindere și a cărei structură a fost relevată pentru prima oară în 1963 de un mafiot condamnat de „familie", Joe Valachi.

„Mafia este asemănătoare lui Dumnezeu, declara un sociolog newyorkez, pînă atunci incredul ca mulți americani. Toată lumea vorbește de ea, dar nimeni n-a văzut-o". Și, totuși, Mafia, ale cărei venituri scapă fiscului, este prezentă pretutindeni. Camuflată în întreprinderi „legale", ea controlează nu-

Antrenamente în vederea aselenizării. Cosmonautul american Harrison Smith experimentează un utilaj special confecționat pentru strîngerea „eșantioanelor" de sol lunar

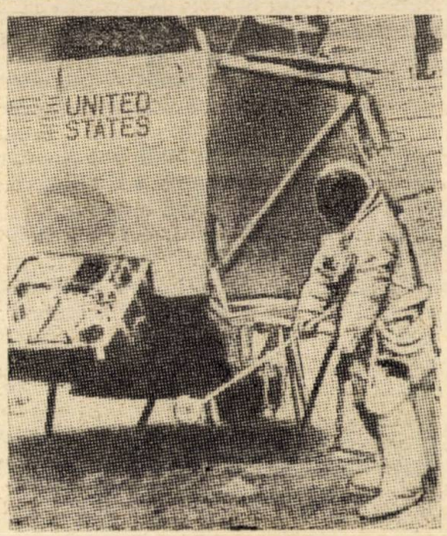

meroase tripouri, se infiltrează în administrații și în sindicatele muncitorești, corupe funcționari și polițiști municipali, organizează traficul drogurilor la un asemenea nivel încît chiar și copiii din școlile elementare ale unora dintre cartierele din New York sînt amenințați.

Un profesor de la Universitatea din California, Donald Cressey, precizează într-o carte cu titlu acuzator — „Jefuirea unei națiuni" — că 15 la sută din fondurile ce servesc la finanțarea campaniilor electorale americane sînt puse la bătaie de Mafia. O anchetă începută de Administrația federală asupra întreprinderilor mici și mijlocii lasă de pe acum să se întrevadă că un anumit număr dintre acestea, astăzi prospere datorită împrumuturilor de stat, au fost întemeiate cu capitaluri mafiote.

În sfîrșit, ultimă îndrăzneală, care preocupă o comisie a Camerei Reprezentanților, este infiltrarea Mafiei în fortăreața din Wall Street. O agenție de plasare a brațelor de muncă, controlată de „organizație", ar fi reușit să introducă un grup numeros dintre oamenii săi în birourile agenților de schimb ai Bursei din New York, unde acești noi veniți subtilizau, între două alte treburi, certificate de acțiuni la purtător. Robert Haack, președinte-director general al Bursei, a declarat recent că serviciile lui „caută să lămurească" această afacere și, totodată, să se informeze asupra lansării în vremea din urmă a mai multor afaceri suspecte.

Astăzi, sîntem departe de simplul „mafiosito", însărcinat prin „contract" să lichideze în umbră un adversar incomod al vreunui șef de „familie". Și sîntem tot atît de departe de timpul în care bandele rivale se exterminau reciproc prin spectaculoase rafale de mitralieră. Patronii crimei sînt astăzi respectabili oameni de afaceri. Rechinii de clasă, ca Thomas Eboli, Gerardo Catena sau Michele Miranda, conduc „Afacerea" prin telefon, din somptuoasele lor vile burgheze din Long Island sau Miami. Dar ei vor trebui în curînd să iasă din această rezervă — și acesta va fi momentul lansării unei ofensive generale, consideră Robert Morgenthau, procurorul general al statului New York.

Într-adevăr, în ianuarie trecut, Vito Genovese, „șeful șefilor", murea în închisoare, de unde, timp de zece ani, continuase, de altfel, să-și administreze averea (30 milioane de dolari) și imperiul. Partenerii trebuie să rezolve problemele succesiunii, să-și convoace consilierii, să pună la cale alianțe prudente sau combinații subtile. „Dacă am reuși să surprindem aceste reuniuni, spune Morgenthau, să-i inculpăm pe participanți, să-i punem sub acuzare, am decapita organizația". Polițiștii specializați în vînătoarea de mafioți ridică sceptic din umeri : „Nici o nădejde. Afacerea e prea bine rodată. Șefii vor rezolva și succesiunea și toate celelalte. Fără să se vadă vreo mișcare. În piscinele lor sau între două trabuce". Și se amintește că unul din ei, interogat asupra declarației de război pe care le-a făcut-o președintele Nixon, ar fi răspuns, mimînd mirarea : „Eu nu citesc niciodată ziarele ; îmi dau arsuri la stomac".

Dacă, totuși, a citit ziarele, mafiotul acesta a aflat că președintele Nixon e hotărît să întrebuințeze contra Mafiei întregul arsenal aflat la dispoziția sa : mai mulți bani și mai mulți oameni pentru poliție — dar și noi legi, legi pentru protecția martorilor, legi potrivit cărora va fi socotită drept „crimă federală" orice afacere de corupere a funcționarilor, o lege care să îngăduie ascultarea convorbirilor telefonice. În același timp, s-au angajat negocieri diplomatice cu Elveția pentru ca justiția elvețiană să ordone ridicarea secretului ce domnește asupra conturilor bancare anonime — adăposturi solide pentru averile Mafiei. „Incoruptibilii" pornesc la un lung război contra regilor unui stat în stat — cărora pînă acum resursele lor fabuloase le-au asigurat nepedepsirea.

Emile GUIKOVATY

La Tokio a avut loc o demonstrație de stradă a studenților împotriva bazelor militare americane din Japonia

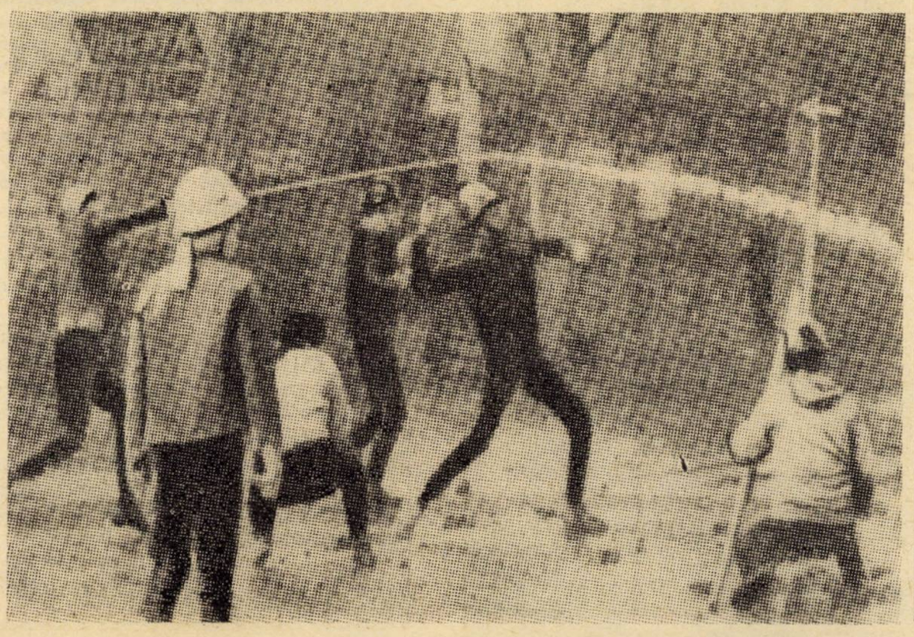

reflector

EVOLUȚII NESIGURE ÎN IRLANDA DE NORD

Este greu de considerat că alegerea succesorului lui O'Neill în Ulster rezolvă vreuna din problemele de bază ale provinciei. Marja extrem de îngustă a victoriei lui Chichester-Clark arată, încă o dată, cît de dezbinat este Partidul Unionist. Deși deputații unioniști care l-au ales au votat unanim la al doilea tur de scrutin, nu poate exista multă încredere că noul conducător va reuși de fapt să conducă. Chiar dacă ar fi o personalitate mai puternică, îndoielile s-ar menține. Căci evenimentele din ultimele șase luni au arătat în ce măsură puterea efectivă a Partidului Unionist se află nu în Stormont (parlament) ci în circumscripțiile electorale locale. Ele dețin conducerea, și lui Chichester-Clark îi va fi greu să reușească acolo unde O'Neill a fost torpilat.

Aceste considerații trebuie să arunce o umbră asupra angajamentului lui Chichester-Clark că nu se va reveni asupra hotărîrii privind aplicarea votului universal în viitoarele alegeri pentru organele locale. Pentru ca această concesie să devină reală, raportul cu privire la limitele circumscripțiilor electorale elaborat în momentul de față trebuie să ducă la o soluție echitabilă pentru romano-catolicii din Londonderry. Această problemă va constitui principala hotărîre pe care va trebui s-o ia Chichester-Clark în următoarele luni. Instaurarea calmului în Ulster va depinde, în mare măsură, de acest lucru.

Conducătorii mișcării pentru drepturile civile par dispuși acum să renunțe pentru moment la demonstrațiile de stradă. Ei îi vor acorda, probabil, lui Chichester-Clark, așa cum îi va acorda propriul său partid, o scurtă „lună de miere". De aceea, este esențial ca el să folosească răgazul pentru a hotărî să meargă înainte cu reforma. Un vid în Stormont sau recurgerea la represiune ar duce, probabil, doar la haos. Într-o asemenea situație pare puțin probabil că guvernul de la Londra ar interveni. Locuitorii din Ulster ar putea să spere într-o intervenție de peste mare sau să se teamă de ea, dar nici un prim-ministru britanic nu ar accepta cu ușurință o nouă încurcătură cu Irlanda. Oricît ar fi de crudă, această prognoză este realistă. Problemele reformei trebuie să fie rezolvate în Stormont. Iată de ce răspunderea care apasă pe umerii noului prim-ministru este atît de grea. Iată, de asemenea, de ce viitorul în Ulster pare sumbru.

(După **The Guardian**)

THE FINANCIAL TIMES

LONDRA

SFIDARE DIN PARTEA DOLARULUI

MARELE expert financiar american, dr. Milton Friedman, a miniat probabil mulţi oameni prin expunerea arogantă pe care a făcut-o săptămîna trecută la Geneva asupra imperialismului de „tip nou" al dolarului. De fapt, însă, ar trebui să-i fim cu toţii recunoscători.

Căci este aproape neîndoielnic că dr. Friedman este unul dintre aceia care influenţează politica economică a Administraţiei Nixon. Şi arătînd atît de sincer felul în care S.U.A. trebuie să exploateze inconvertibilitatea dolarului (aluzie la suspendarea convertibilităţii şi acoperirii interne în aur a dolarului, măsură luată de S.U.A. în martie 1968 — n.n.) pentru propriile lor scopuri, el a confirmat în mod izbitor alte indicaţii potrivit cărora noua echipă de la Washington intenţionează să manifeste încă şi mai puţin respect decît predecesoarea ei pentru drepturile monetare ale altor ţări.

Desigur, nu este un secret că, de la intrarea în vigoare a noului sistem al aurului, (referire la înfiinţarea pieţei duble a aurului — o piaţă oficială pe care aurul este menţinut la preţul artificial de 35 de dolari uncia şi o piaţă liberă unde aurul capătă valori în funcţie de cerere şi ofertă şi unde preţul acestuia a ajuns cu aproape 50 la sută mai ridicat decît cel oficial — n.n.), ministerul finanţelor al S.U.A. s-a străduit prin toate mijloacele să descurajeze ţările posesoare de excedente de dolari de a încerca să le transforme în aur în dauna rezervelor americane.

Elementul cel mai important al „mesajului" adus Europei occidentale de dr. Friedman este că, după părerea sa, Washingtonul a reuşit acum să aducă lumea occidentală în asemenea măsură în situaţia dorită de el, încît Statele Unite nu trebuie să aibă nici cea mai mică teamă de a mai fi vreodată stînjenite de regulile de convertibilitate ale sistemului monetar internaţional. După ce a ironizat pe conducătorii băncilor centrale europene pentru că se cramponează de convingerea că aurul continuă să joace un rol esenţial în problemele monetare mondiale, el a declarat în continuare că, în cazul în care ei ar încerca să-şi exercite drepturile de convertibilitate a excedentelor lor de dolari, ministerul finanţelor al S.U.A. le-ar spune făţiş să se „jupoaie", ca să spunem aşa, pe ei înşişi. Acei care ar dori să se debaraseze de dolari nu ar reuşi să-i schimbe contra aur în Statele Unite şi ar fi nevoiţi, deci, să aleagă între a cumpăra aur pe piaţa liberă şi a schimba dolarii la băncile centrale ale altor ţări — lucru de care America nu s-ar sinchisi.

În rezumat, potrivit marelui preot al religiei monetare a Administraţiei Nixon, actualul sistem permite tuturor să afirme că în lumea occidentală există un oarecare standard al aurului, dar este vorba, de fapt, de un standard al dolarului inconvertibil. Şi, deoarece dolarul a devenit moneda internaţională, Statele Unite ar fi imune la orice dificultăţi ale balanţei de plăţi.

Aceste dificultăţi sînt destinate doar ţărilor occidentale mai mici, care nu sînt atît de „abile" să fi aranjat lucrurile în aşa fel, încît să nu trebuie să reglementeze niciodată deficitele lor în numerar — ţări care au fost, de fapt, atît de înşelate încît pot fi silite chiar să absoarbă, fără să crîcnească, excedentele de dolari pe care americanii refuză să le încaseze.

Ignorarea flagrantă şi disprețuitoare de către dr. Friedman a drepturilor altor ţări şi sugestia sa că lumea din afară nu poate face, acum, altceva decît să se încline cu supunere la altarul supremaţiei eterne a dolarului provoacă, desigur, mînie. Dar ceea ce este cu adevărat important este că ştim acum în ce situaţie ne aflăm. Dacă nu este dispusă să se supună, restul lumii occidentale va trebui să găsească un răspuns la această sfidare.

C. Gordon TETHER

Aceasta este ambarcaţiunea folosită de Robert Knox-Johnston, primul navigator care a făcut ocolul lumii la bordul unei bărci cu pînze. Plecat în cursă la 28 iunie 1968, Knox-Johnston a încheiat temerara sa călătorie la 22 aprilie 1969

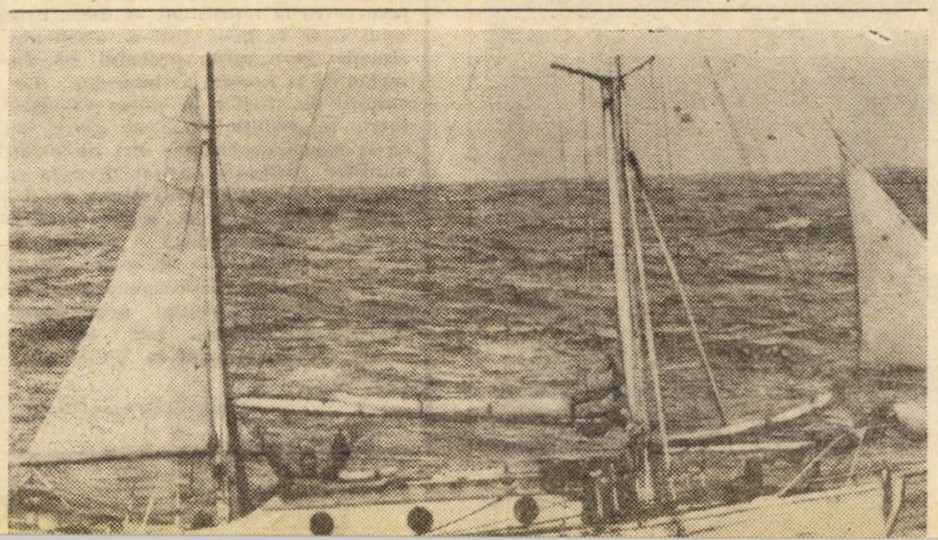

Kurt BACHMANN

preşedintele Partidului Comunist German

Cu prilejul primului Congres al Partidului Comunist German a fost ales, în funcţia de preşedinte al partidului, Kurt Bachmann.

Născut în 1910, Kurt Bachmann a fost lucrător în industria pielăriei. El şi-a început activitatea politică în 1930, cînd s-a alăturat mişcării sindicale. În 1932 devine membru al P.C. din Germania, iar după preluarea puterii de către fascişti, se numără printre participanţii activi la rezistenţa organizată, la Köln, împotriva regimului naţional-socialist. În 1938, urmărit de Gestapo, Kurt Bachmann se refugiază în Franţa, unde desfăşoară o vie activitate în cadrul mişcării de rezistenţă. În 1942 este arestat ; soţia sa cade victimă acţiunii de exterminare de la Auschwitz, iar el este tîrît prin şapte lagăre de concentrare. După 1945, Bachmann participă la întemeierea Asociaţiei victimelor regimului nazist ; împreună cu alţi comunişti, el fondează, la Köln, organul P.C. din Germania, „Volksstimme", iar în 1950 devine membru al conducerii partidului. După interzicerea P.C. din Germania a lucrat, pentru început, în industrie, apoi ca ziarist, în calitate de corespondent la Bonn al săptămînalului „Die Tat".

În septembrie 1968, Kurt Bachmann preia iniţiativa creării Partidului Comunist German, iar la 25 septembrie a deschis lucrările adunării de constituire a P.C.G., fiind desemnat să prezinte raportul la Congres. Cu acest prilej, Bachmann s-a pronunţat pentru promovarea unei politici de înnoire democratică a societăţii vest-germane, s-a declarat în favoarea colaborării între social-democraţi şi comunişti, a recunoaşterii R.D.G. şi normalizării relaţiilor dintre cele două state germane.

Abordînd problema înfăptuirii securităţii europene, el a apreciat ca fiind „de cea mai mare însemnătate pentru securitatea populaţiei R.F.G. iniţiativa conferinţei de la Budapesta a statelor participante la Tratatul de la Varşovia cu privire la convocarea unei conferinţe europene asupra păcii, securităţii şi colaborării".

H. F.

poșta redacției

LOVITURI DE STAT

Ștefan Mocanu, Hunedoara. 1) În ultimul deceniu, recordul loviturilor de stat aparține Dahomeyului, unde s-au produs patru: la 28 octombrie 1963, 29 noiembrie 1965, 22 decembrie 1965 și 18 decembrie 1967. Urmează Sierra Leone — cu trei lovituri de stat: 21 martie 1967, 22 martie 1967 și 18 aprilie 1968. Alte state africane care au cunoscut cîte două asemenea răsturnări sînt: Togo (13 ianuarie 1963 și 13 ianuarie 1967), Congo-Brazzaville (15 august 1963 și 23 august 1968), Congo-Kinshasa (14 septembrie 1960 și 25 noiembrie 1965), Burundi (7 iulie 1966 și 28 noiembrie 1966), Nigeria (15 ianuarie 1966 și 29 iulie 1966), la care se adaugă secesiunea biafreză de la 27 mai 1967. 2) Khan este un nume de familie foarte răspîndit în Pakistan.

MEXIC, METODISM

Fodor Levente, Turda. 1) Mexicul este o republică federală cu 29 de state, fiecare avînd o constituție modelată după constituția federală. Problemele de interes local sînt rezolvate într-o măsură crescîndă de autoritățile fiecărui stat. Nu sîntem în măsură să vă informăm despre organizarea poliției în diversele state mexicane. 2) Metodismul este o denumire comună unei mari familii de biserici din Anglia și Statele Unite și care, datorită migrației și misionarilor, s-a răspîndit și în alte țări ale lumii. În Statele Unite este reprezentat în special de Biserica metodistă (aproape zece milioane de membri) și de două mari biserici metodiste ale negrilor, avînd circa 2,5 milioane de membri. Există un consiliu metodist mondial care reprezintă peste 18 milioane de credincioși, dar numărul total al metodiștilor este apreciat la peste 40 de milioane. Inițiatorii mișcării protestante metodiste au fost frații englezi John și Charles Wesley care, în anul 1738, au întemeiat o societate religioasă la Londra. Denumirea de „metodism" era inițial peiorativă, originea ei constînd în faptul că adepții noii biserici preconizau „studierea metodică" a doctrinei creștine.

REFERENDUM ȘI PLEBISCIT

C. Ionescu, București. Referendumul este un vot cetățenesc direct, organizat cu scopul fie de a ratifica o măsură de ordin legislativ sau constituțional adoptată în prealabil de parlament, fie de a propune parlamentului sau chiar de a adopta direct un proiect de lege de inițiativă populară. Plebiscitul este un vot popular cu scopul de a legaliza o lovitură de stat, de a ratifica un act al puterii executive sau de a decide apartenența de stat a unui teritoriu. Iată și cîteva exemple care vă vor ajuta să înțelegeți mai bine deosebirea dintre cele două forme de consultare populară. În Statele Unite, orice amendamente la constituțiile statelor sînt supuse în mod obligatoriu referendumului. În Noua Zeelandă s-au organizat de mai multe ori referendumuri pentru introducerea prohibiției, dar fără succes. Recrutarea obligatorie a fost introdusă în aceeași țară prin referendum. După primul război mondial, constituțiile unor state europene — constituția germană de la Weimar, constituția Austriei — au prevăzut recurgerea la referendum. În practică însă, aceasta s-a întîmplat foarte rar. După cel de-al doilea război mondial, francezii au respins prin referendum, în 1946, un proiect de constituție și au adoptat tot prin referendum, cinci luni mai tîrziu, o versiune revizuită. Potrivit Constituției celei de-a V-a Republici Franceze, referendumul joacă un rol important în viața politică a țării. Generalul de Gaulle a recurs la această formă de consultare populară de cinci ori. Cel mai cunoscut exemplu de plebiscit este cel din 1852, care a confirmat lovitura de stat din 1851 și i-a acordat lui Napoleon al III-lea titlul de împărat. Ca metodă de stabilire a destinului unor populații și teritorii, plebiscitul a fost folosit pentru prima oară după Revoluția Franceză în teritoriile cucerite de forțele republicane și ulterior de Napoleon I. Conferința de pace din 1919 a propus organizarea a 17 plebiscite pentru reglementarea problemelor naționale spinoase și opt dintre ele au avut loc în mod efectiv. Soarta Saar-ului a făcut de trei ori obiectul unui plebiscit: la 14 ianuarie 1935, populația din Saar, administrat din 1920 de Liga Națiunilor, a votat pentru realipirea la Germania. Următorul plebiscit, care a avut loc în 1947, s-a soldat cu victoria punctului de vedere al alipirii la Franța; la 23 octombrie 1955, al treilea plebiscit a respins o propunere de „europenizare" a teritoriului. În cele din urmă, Saar-ul a revenit Republicii Federale a Germaniei, ca urmare a unui acord franco-vest-german, realizat la 4 iulie 1956.

A. I. Isbașa, Lugoj. 1) E adevărat că părți ale teritoriului Statelor Unite (Hawai, Alaska) sînt situate la depărtări mari. Mai există și alte situații similare. Condiția Pakistanului este însă unică, în cazul său fiind vorba de o distanță importantă între cele două jumătăți ale țării. 2) Este puțin plauzibil ca printre francmasoni să se fi numărat și căpetenii fasciste. În legătură cu alte aspecte ale francmasoneriei, vom reveni. 3) Monografia Alexandru Ioan Cuza de C. C. Giurescu cuprinde toate detaliile care vă interesează.

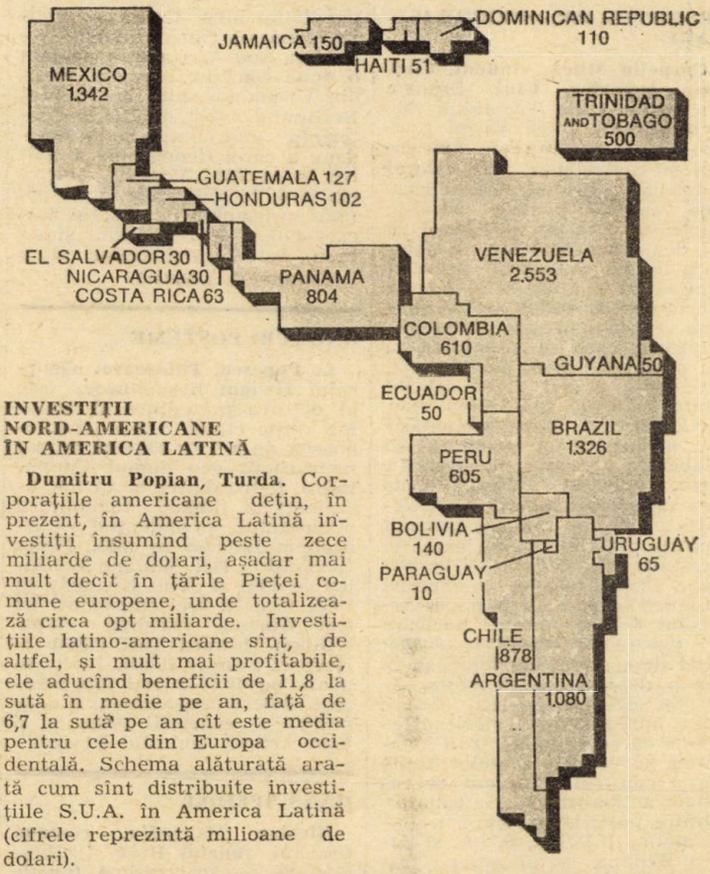

INVESTIȚII NORD-AMERICANE ÎN AMERICA LATINĂ

Dumitru Popian, Turda. Corporațiile americane dețin, în prezent, în America Latină investiții însumînd peste zece miliarde de dolari, așadar mai mult decît în țările Pieței comune europene, unde totalizează circa opt miliarde. Investițiile latino-americane sînt, de altfel, și mult mai profitabile, ele aducînd beneficii de 11,8 la sută în medie pe an, față de 6,7 la sută pe an cît este media pentru cele din Europa occidentală. Schema alăturată arată cum sînt distribuite investițiile S.U.A. în America Latină (cifrele reprezintă milioane de dolari).

REVENIRI

Igor Ruemmele, Cîmpina. Nu considerăm necesar să revenim mereu asupra unor lucruri bine cunoscute. Cele două cărți ale lui Thor Heyerdahl, „Kon-Tiki" și „Aku-Aku", au apărut în limba română, în tiraje destul de mari. Ca atare, presupunem în general cunoscute informațiile pe care le conțin. Răspunsurile noastre sînt, uneori, prin forța împrejurărilor, eliptice, în special în privința unor aspecte colaterale ale problemelor la care se referă. Pentru că insistați, vom preciza că cititorul George Grigorean s-a interesat în ce fel se va aproviziona cu alimente Thor Heyerdahl în viitoarea sa călătorie. Așadar, ceea ce interesa nu era nicidecum traseul exact al expediției „Kon-Tiki". Pasajul de nord-vest a fost pomenit în treacăt într-un răspuns despre zăcămintele de petrol din Alaska. Esențial, în contextul respectiv, era faptul că nu reprezintă încă o cale maritimă deschisă. Ținînd seama de interesul deosebit pe care l-ați manifestat față de această problemă, am revenit inserînd toate informațiile istorice asupra ei. Dacă am proceda, însă, de fiecare dată în acest mod, „Poșta redacției" și-ar schimba caracterul, numărul problemelor de care se ocupă reducîndu-se în favoarea unei tratări exhaustive.

Claudiu Drăgușin, Pitești. 1) În cartea „Moartea unui președinte" de William Manchester, care a fost tradusă și în limba română, episodul arestării lui Oswald este descris pe larg. 2) Prim-ministru al Laosului este prințul Suvana Fumma. Pentru alte aspecte ale situației din această țară, citiți reportajele publicate în numerele 47/1968 și 7/1969. 3) România nu face parte din Interpol. 4) Harta teritoriilor ocupate de Israel a apărut la „Poșta redacției" în nr. 1/1968. În prezent, luptele se dau în special în zona Canalului de Suez. Națiunile Unite au trimis pentru a supraveghea respectarea încetării focului în această regiune 96 de observatori militari, între care 8 argentinieni, 8 austrieci, 6 birmanezi, 4 chilieni, 19 finlandezi, 18 francezi, 10 irlandezi și 23 de suedezi. 5) Depinde de existența sau neexistența unor acorduri bilaterale de extrădare, care se pot referi fie numai la criminalii de drept comun, fie și la cei acuzați de delicte politice. Între Algeria și Congo nu există un acord care să oblige la extrădarea lui Chombe.

poșta redacției

TRATATUL DE NEPROLIFERARE

Corneliu Milea, student, Cluj, Ioan Demeter, Cluj. Primele trei articole ale Tratatului de neproliferare nucleară se referă la transmiterea, fabricarea și controlarea materialului fisionabil. Primul articol conține restricții pentru puterile nucleare, care se angajează să nu dea arme nucleare statelor care nu au asemenea arme și nici să nu le ajute să-și fabrice ele însele. Al doilea articol conține restricții pentru statele nenucleare, care se angajează să nu primească arme nucleare de la nimeni și nici să nu solicite ajutor pentru fabricarea lor. Articolul trei cere semnatarilor nenucleari ai tratatului să elaboreze proceduri de inspecție prin Agenția internațională pentru energia atomică. Celelalte articole conțin garanții pentru puterile nenucleare și prevederi de natură să le asigure libera folosire a energiei atomice în scopuri pașnice. Articolul 6 cere statelor nucleare să desfășoare tratative urmărind dezarmarea nucleară și, în final, dezarmarea generală. Aceasta este prevederea despre care unii senatori americani afirmă că este violată prin hotărîrea guvernului Statelor Unite de a construi sistemul de rachete antibalistice „Safeguard". Dintre puterile nucleare, trei — și anume U.R.S.S., S.U.A. și Marea Britanie — au semnat tratatul. 2) Ne pare rău, dar nu avem la dispoziție textele integrale ale documentelor care vă interesează.

NOUA ZEELANDĂ

Mircea Juncu, Timișoara. 1) Pe baza așa-zisului tratat de la Waitangi, triburile *maori* din Noua Zeelandă cedau coroanei britanice suveranitatea asupra țării lor, în schimbul protecției și al garantării drepturilor lor de proprietate asupra pămîntului. Tratatul intervenea după ce primii coloniști deposedaseră populația *maori* de o bună parte din pămînturile ei. Ofițerul naval William Hobson, care fusese trimis de guvernul britanic să anexeze Noua Zeelandă, concepuse tratatul de la Waitangi ca un prim pas spre această anexiune. Statutul colonial definitiv al Noii Zeelande a fost stabilit, însă, prin Actul constituțional din 1852. Bucurîndu-se întotdeauna de un grad mai înalt de autonomie decît alte componente ale Imperiului Britanic, Noua Zeelandă, care a devenit dominion în 1907, a aderat la statutul de la Westminster abia în 1947. 2) În urma adoptării Actului Africii de Sud de către parlamentul britanic, în anul 1909, la 31 mai 1910 coloniile Capului Bunei Speranțe — Natal, Orange și Transwaal — au devenit provincii ale unui stat nou, Uniunea Sud-Africană. Independența ei a fost garantată prin Statutul de la Westminster (1931) și prin Actul statutar al Uniunii (1934). După cum știți, la 31 mai 1961, după un referendum al populației albe, Uniunea Sud-Africană s-a transformat în Republica Sud-Africană, a adoptat o nouă constituție și s-a retras din Commonwealth. 3) Statutul Berlinului a fost stabilit la Conferința interaliată de la Potsdam, a cărei stenogramă a apărut în revista „Magazin istoric" nr. 7—8, 10 și 11/1968. 4) Ne notăm propunerea de a scrie despre stadiul de dezvoltare și situația actuală a tinerelor state Botswana și Lesotho.

ONORURI POSTUME

C. Popescu, Timișoara. Generalul Dwight Eisenhower este al optulea președinte al Statelor Unite căruia i s-a făcut onoarea de a i se expune trupul neînsuflețit sub domul Capitoliului. Patru dintre ei au fost asasinați în timpul îndeplinirii mandatului prezidențial — Abraham Lincoln în 1865, James Garfield în 1881, William McKinley în 1901 și John Kennedy în 1963. Ceilalți trei președinți au fost Warren Harding (1923), William Howard Taft (1930) și Herbert Hoover (1964). Înalta onoare postumă a mai fost acordată cîtorva congresmeni și unor militari : generalii Pershing și Mac Arthur, amiralul Dewey.

HANS SPEIDEL

Nicolae Mavrodin, comuna Curcani, județul Ilfov. 1) Hans Speidel, a cărui ultimă funcție militară în timpul nazismului a fost aceea de șef de stat major al armatei lui Rommel, a fost arestat de Gestapo în septembrie 1944, în legătură cu complotul împotriva lui Hitler. În perioada 1949—1955 a predat cursuri la Universitatea din Tübingen. A îndeplinit, între 1951 și 1955, funcția de consilier militar al guvernului vest-german. Din 1955 pînă în 1957 a fost comandant suprem al forțelor armate ale R.F.G., iar între 1957 și 1963 — comandant al forțelor terestre ale N.A.T.O. din Europa centrală. După ce, în anii 1963 și 1964, a fost consilier special al guvernului federal, a renunțat la cariera militară activă, devenind președintele Fundației de științe și politică. 2) După cum reiese din cartea „Asasinii printre noi", de Simon Wiesenthal, precum și din alte surse, președintele Paraguayului, Stroessner, are un rol activ în ceea ce privește adăpostirea criminalilor de război naziști care se ascund de justiție. 3) Despre motivele care au determinat guvernul canadian să-și reducă participarea militară în cadrul N.A.T.O. am informat pe larg.

Francisc P. Cochiorca, comuna Faraoani, județul Bacău. Întrebările formulate de dv. nu se referă la probleme care fac obiectul preocupărilor revistei noastre. Vă propunem să le adresați, eventual, revistei „Magazin istoric".

ALEXANDRU MACEDON

Maricica Huțu, elevă, Dorohoi. 1) Personalitatea secretarului general al O.N.U., U Thant, a fost prezentată în nr. 46/1966. 2) Rubrica „Profil" este rezervată oamenilor politici de peste hotare. 3) Alexandru Macedon a murit la 13 iunie 323 î.e.n., la Babylon, în urma unei maladii misterioase. În timpul unui banchet oferit în onoarea sa, a doua zi după cucerirea orașului, a simțit că are febră. În zilele următoare, temperatura a crescut, iar starea sănătății lui s-a deteriorat rapid. Nu se știe ce tratament i s-a aplicat pentru această maladie, despre care s-a presupus ulterior că ar fi fost malarie malignă sau o infecție amoebică. Nu împlinise încă 33 de ani. 4) Cercetînd colecția revistei noastre, veți găsi numeroase articole privind geneza și evoluția războiului din Vietnam.

CAPITALA ISRAELULUI

Ionel Macavescu, elev, București. Capitala Israelului este nu Tel-Aviv ci Ierusalim. Tel-Aviv este însă cel mai mare oraș al țării (389 700 de locuitori în 1967), urmat da Haifa (207 500). Ierusalimul este, în ordinea mărimii, al treilea oraș al țării, avînd, înainte de războiul din iunie 1967, 195 700 de locuitori. E vorba, firește, numai de sectorul israelian al orașului. Sectorul iordanian (Vechiul Ierusalim) avea aproximativ 69 000 de locuitori.

Valentin Ciorbea, student, Iași. Conținutul „doctrinei Monroe" a fost expus la „Poșta redacției", în nr. 44/1968.

Alexandru Dragomir, Pitești. 1) În legătură cu cele două partide comuniste din R.F.G. citiți articolul apărut în nr. 18/1969. 2) Ne pare rău, dar nu dispunem de materialul documentar necesar pentru a răspunde la cealaltă întrebare a dv.

Constantin S. Ciocan, Comănești, județul Bacău. Ne este cu neputință să vă comunicăm titlul și autorul unei cărți citate într-o emisiune a postului de radio București. După cum ne comunicați, nici Comitetul de radioteleviziune n-a fost în măsură să răspundă solicitării dv., datele pe care vi le amintiți despre emisiunea respectivă fiind prea vagi.

Octavian Chella, comuna Vicovul de Sus, județul Suceava. Din cauza vîrstei înaintate, persoana respectivă nu mai participă în ultimii ani la viața publică.

Vasile Pașca, Lonea, județul Hunedoara. Ne pare foarte rău, dar nu cunoaștem adresa care vă interesează.

Sandu Tudory, elev, Brăila. Despre asasinarea președintelui Abraham Lincoln s-a relatat pe larg la „Poșta redacției" în nr. 29/1968. Amănunte suplimentare găsiți în articolul „Casa Albă fără acoperiș" din nr. 1/1969.

Ioan Costea, București. Tema abordată în articolul dv. nu se încadrează în profilul revistei noastre.

Niță N. Haralambie, Fieni. Crimele de război sînt imprescriptibile.

I.C. Popescu, Arad. Prezența unor trupe străine pe teritoriul R.F.G. este, într-adevăr, una dintre sechelele celui de-al doilea război mondial, amintind de perioada ocupației postbelice.

Ion I. Popescu, comuna Cîineni-Robești, județul Vîlcea. Numai întreprinderea „Cartimex" vă poate da relațiile necesare.

Alexandru Fodor, Craiova. Urmărind rubricile „Profil" și „Reportaj pe glob", veți găsi informațiile care vă interesează despre șefii de state și guverne și despre capitalele lumii.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

IPROFIL
Măgura Codlei

produce

mobilă de calitate superioară
garnitură de mobilă „Lămîița"
fotoliul „Nehoiu" – canapeaua „Carpați"
paturi: mc 2; r. 22; „Bucegi"

Întreprinderea de materiale izolatoare și de finisaj

TURDA

livrează fără repartiție :
Tapete semi-lavabile
in diverse culori și desene,
care înlocuiesc zugrăvitul.
Bandă de izolații
pentru conducte
magistrale pe bază de P.C.V.
Comenzile se vor adresa
la sediul întreprinderii,
Orașul Turda

Lei 2

Nr. 21 15 mai 1969

LUMEA

CABINETUL DE PARTID

Conferința de la Paris după propunerile F. N. E.

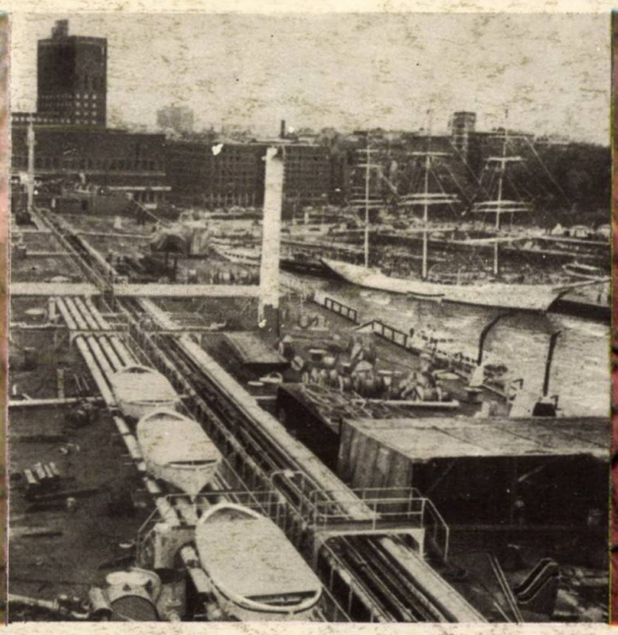

Reportaj pe glob

NORVEGIA

CARACAS

Intențiile noului cabinet

Din arhiva episodului

PEARL HARBOR

Bursele capitalelor vest-europene au cunoscut din nou săptămîna trecută atmosfera febrilă caracteristică momentelor de agravare a tensiunii din cadrul sistemului monetar occidental. În imagine: la bursa din Paris.

După refuzul patronatului de a discuta revendicările lor, 17 000 de salariați ai marii companii aviatice „Pan American" au declarat grevă și au organizat o demonstrație pe străzile New Yorkului.

La Penzberg (R.F.G.), pe locul unde la începutul anului 1945 au fost executați 16 luptători antifasciști, a avut loc o manifestație de protest împotriva formațiunii neonaziste P.N.D.

LUMEA

Nr. 21 (290) — 15 MAI 1969

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Rodica Dumitrescu*

ARTICOLE

4 Propunerile F.N.E. și evoluția problemei vietnameze. *Sergiu Verona*
7 14 ani de la semnarea Tratatului de la Varșovia. *Corneliu Vlad.*
9 Stabilirea relațiilor diplomatice între Irak și R.D.G. *Rodica Georgescu*
18 Bolivia sub semnul vechilor antagonisme. *Anca Voican*
22 Fața nevăzută a lunii... aprilie. *Radu Cosașu*

CONVORBIRI, INTERVIURI

8 MILENTIE POPOVICI, președintele Skupștinei Federale a Iugoslaviei
14 GERHARD STOLTENBERG, ministrul federal al cercetării științifice din R. F. a Germaniei

DE LA CORESPONDENȚII NOȘTRI

10 VARȘOVIA. Realizări și perspective în sociologia industrială. *Iosif Dumitrașcu*
15 CARACAS. Intențiile noului cabinet Caldera. *Carlos Ortega*
19 CANNES. XXI sau XXII ? *Cristian Popișteanu*

SINTEZE

12 Confruntări economice interoccidentale. *Ilie Șerbănescu*

REPORTAJ PE GLOB

16 Norvegia. *C. N. Constantiniu*

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

20 Ku Klux Klanul la el acasă. *Felicia Antip*

DIN CULISELE CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

23 Spioana Ruth Kühn și atacul de la Pearl Harbor. *G. Vrancea*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 Le Monde, International Herald Tribune, Jornal do Brasil, Newsweek, The Guardian, Jeune Afrique

PROFIL

30 ABDEL MONEIM RIFAI, primul ministru al Iordaniei

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

CABINETUL DE PARTID BIBLIOTECA SIBIU

În acest număr :

NOILE EVOLUȚII ALE PROBLEMEI VIETNAMEZE

pag. 4

Interviu cu MILENTIE POPOVICI

președintele Skupștinei Federale a Iugoslaviei

pag. 8

CORESPONDENȚE

VARȘOVIA: Aria sociologiei industriale

pag. 10

CARACAS: Intențiile cabinetului Caldera

pag. 15

CANNES: XXI sau XXII?

pag. 19

Sinteze

CONFRUNTĂRI ECONOMICE INTEROCCIDENTALE

pag. 12

Din culisele celui de-al doilea război mondial

O PAGINĂ INEDITĂ ÎN DOSARUL PEARL HARBOR

pag. 23

săptămîna

în telegrame

Basel

„ETERNITATE" PROVIZORIE PE FRONTUL VALUTAR OCCIDENTAL

Deși durata noii runde de discuții a guvernatorilor principalelor bănci centrale occidentale era fixată la două zile (duminică și luni), deși conversațiile reprezentanților celor zece bănci plus cea helvetică urmau să se desfășoare „absolut confidențial" („Bancherii centrali sînt aici pentru a lucra, nu pentru a vorbi" — Sir Leslie O'Brien, guvernatorul Băncii Angliei), discuțiile s-au

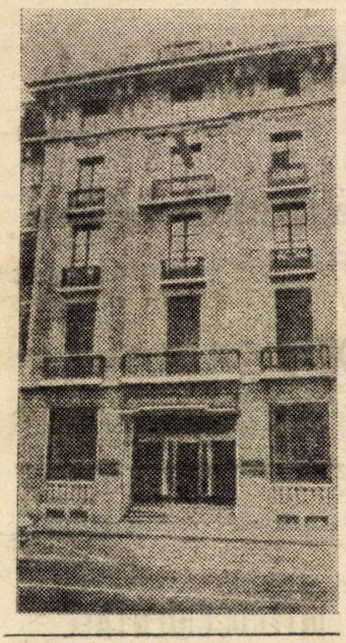

Basel. Clădirea Băncii reglementelor internaționale, unde a avut loc recenta reuniune monetară a „Clubului celor 10"

purtat numai o zi, iar hotărîrile luate au constituit conținutul unui comunicat în trei puncte dat publicității duminică, 21,30 ora locală. Este un comunicat-rețetă care încearcă să vindece temporar „un rău" cronic — intrat săptămîna trecută într-o fază acută — al sistemului monetar occidental, hrănit ani de-a rîndul de continua inflație a dolarului american.

Faza acută s-a declanșat în momentul răspîndirii zvonurilor despre o iminentă revalorizare a mărcii vest-germane, paralel cu cele legate de devalorizarea lirei sterline. Faptul a determinat o goană fantastică după cumpărarea de mărci vest-germane și vînzări de lire sterline, dolari, franci francezi și franci belgieni, proces ce a dus la intrarea pe piețele vest-germane, în decurs de zece zile, a trei miliarde și jumătate de dolari. Bursele din Londra, Paris, Roma, Zürich sau New York au trăit, în această haotică și nevrozată săptămînă occidentală, una din cele mai spectaculoase operații speculative.

O hotărîre luată de cabinetul vest-german în sensul revalorizării mărcii ar fi adus deținătorilor unor asemenea capitaluri speculative cîștiguri proporționale cu sumele deținute în mărci și, în același timp, ar fi ușurat pătrunderea mărfurilor străine (citește occidentale) pe piața vest-germană.

Nerevalorizînd marca, guvernul de la Bonn nu numai că a declarat război tuturor speculanților bancari, dar s-a pus și pe o poziție de forță față de țările ale căror monede stau la baza instabilității monetare occidentale.

După „săptămîna mărcii vest-germane", rolul „rundei de la Basel" era găsirea mijloacelor de rambursare a capitalurilor străine atrase în R.F.G. de speculațiile asupra mărcii. Problema — deși în cele din urmă rezolvată într-o zi — nu era atît de simplă. Cele trei miliarde și jumătate de dolari aflați la Frankfurt pentru a beneficia de revalorizarea eventuală a mărcii nu proveneau din țări bine determinate, ci de pe piața euro-dolarului, din acele capitaluri flotante, „fără cetățenie". Ele apăruseră cu luni în urmă, din capitalurile ieșite din Franța, Marea Britanie sau Statele Unite. Rambursarea lor în țările de origine — constatau experții — va fi dificilă deoarece este vorba de capitaluri „apatride".

Sarcina reglementării situației îi va reveni — s-a hotărît la Basel — Băncii de reglemente internaționale. Este pentru prima dată cînd acest organism primește însărcinarea efectuării unei asemenea redistribuiri monetare. Banca de reglemente internaționale, cu sediul la Basel, unde se desfășoară de obicei reuniunile băncilor centrale, a fost creată în 1931 pentru a salva marca de la faliment. Printr-o întorsătură a istoriei, banca ce în urmă cu 38 de ani urma să salveze marca, astăzi trebuie s-o înfrunte pentru a nu duce la faliment, prin puterea ei, dolarul, lira sterlină sau francul.

Pentru săptămîna în curs se așteaptă, în urma hotărîrilor „bancherilor centrali", un important reflux de capitaluri speculative din R.F. a Germaniei (deci o temperare a exageratei atracții financiare și monetare vest-germane) concomitent cu o consolidare a celor două monede — cele mai atinse de febra ultimelor zile : francul francez și lira sterlină.

Liniștea pe „frontul" monetar occidental este însă relativă. Cu toate că — după cum declara purtătorul de cuvînt al guvernului vest-german — hotărîrea de a nu revaloriza marca nu este provizorie, ci pentru eternitate, „eternitatea — constată «Le Figaro» — riscă să fie scurtă". Atacurile speculative pot izbucni la prima ocazie, și în viitorul apropiat există deja două ocazii : alegerile din Franța și cele din R.F. a Germaniei.

Paris

FEBRILITATE ELECTORALĂ

Incertitudinile s-au menținut pînă marți. Dar și marți numai o parte din marile semne de întrebare ale vieții politice franceze au căpătat răspuns. Etapa depunerii candidaturilor a fost, practic, încheiată în această zi, dar marea incertitudine — cine va fi ales președinte ? — va persista pînă la 15 iunie (nimeni nu se îndoiește de existența unui al doilea tur de scrutin) — capătul curse-maraton de desemnare a urmașului lui de Gaulle.

„Febrilitate" este cuvîntul cel mai potrivit pentru a caracteriza atmosfera din aceste zile a vieții politice franceze. Încă înainte ca actualul președinte interimar să-și anunțe oficial candidatura (a făcut-o în după-amiaza zilei de luni), duelul Poher-Pompidou începuse : un duel cu programe asemănătoare care au suscitat perturbații și diviziuni în sînul centriștilor.

Jacques Duhamel, președintele grupului „Progres și democrație modernă", susținut de unii deputați centriști printre care René Pleven și Joseph Fontanet, s-a pronunțat în favoarea candidaturii lui Georges Pompidou. În schimb, președintele Centrului democratic, Jean Lecanuet, și alți lideri centriști au luat o atitudine netă în favoarea actualului președinte interimar. Criticînd hotărîrea lui Duhamel, Jean Lecanuet a declarat că în cazul în care acesta nu se va alătura candidaturii lui Poher, el nu va mai putea fi considerat ca aparținînd centrului.

Candidatura lui Alain Poher n-a ridicat însă probleme numai centriștilor : ținînd seama de tendințele care există în unele cercuri socialiste de a-l sprijini pe Poher, poziția lui Gaston Defferre (desemnat de congresul S.F.I.O. de la Altfortville) riscă să întîmpine dificultăți. De aceea, membrilor S.F.I.O. le-a apărut clară imposibilitatea propriului candidat de a ocupa locul al doilea la primul tur de scrutin, motiv pentru care retragerea lui Defferre mulți o considerau necesară. Dar comitetul executiv al noului partid socialist a confirmat în cursul dimineții de marți candidatura lui Gaston Defferre la președinția Republicii.

Duelul Poher — Pompidou, început înainte de vreme, va căpăta — consideră observatorii — o amploare deosebită în timpul campaniei electorale. Deja, la ora cînd revista noastră intră în tipografie, Georges Pompidou dăduse garanții de liberalizare în funcționarea instituțiilor, informației și politicii externe, iar Alain Poher — într-un interviu acordat revistei „L' Express" — îi liniștea

După cum se știe, generalul de Gaulle se află actualmente în Irlanda, într-o vizită cu caracter particular. Iată-l pe fostul președinte al Franței, împreună cu soția sa, în regiunea County Kerry